gemeente
Barneveld

Organisatieonderdeel: Leefomgeving
Behandelaar: J. van den Bosch
Telefoonnummer:

Voorstelnr. <Neem dossiernr over uit Ibabs>
Barneveld,
Portefeuillehouder: B. Wijnne

☐Ter kennisname naar de raad
Nummer beleidsproduct:

☐Op overzicht Bestaand beleid (website)

Onderwerp: **concept voorkeursscenario omgevingsvisie Barneveld 2040**

Gevraagde beslissing:
1. Instemmen met de inhoudelijke aanpassingen van het voorkeurscenario omgevingsvisie Barneveld 2040

1. Inleiding
Op 23 april jl. heeft het college het concept van het voorkeurscenario besproken. Daaruit vloeien meerdere aanpassingen voort. In een memo dat als bijlage bij dit collegevoorstel is gevoegd, worden de voorgestelde aanpassingen besproken. Het college wordt gevraagd met de voorgestelde aanpassingen in te stemmen. Aansluitend kan het concept voorkeurscenario worden besproken in een openbare bijeenkomst van de gemeenteraad op 3 juni a.s.

2. Beoogd effect
Met de bespreking in de raad (commissie grondgebied) op 3 juni a.s. wordt beoogd de inbreng van de raad te verkrijgen. Deze inbreng is van belang met het oog op de vaststelling van het definitieve voorkeursscenario.

3. Argumenten
Omdat de gemeenteraad de omgevingsvisie vaststelt, is het belangrijk dat de raad tijdig inbreng kan leveren op de inhoud ervan. Het aan de raad voorleggen van het definitieve en complete concept voorkeursscenario, met als doel de inbreng van de raad daarop te verkrijgen, vormt hierin een belangrijke stap.

4. Kanttekeningen
Geen.

5. Financiën
Oriënterend zijn er enige tijd geleden twee interne sessies geweest over de uitvoerbaarheid van het voorkeursscenario, waaronder de financiële uitvoerbaarheid. Het was echter in dit stadium nog nauwelijks mogelijk daar concrete uitspraken over te doen. Om dat wel te kunnen zijn nog belangrijke vervolgstappen nodig in (gebiedsgerichte) keuzes, prioriteitstelling en rolverdeling gemeente en samenleving.

6. Participatie en communicatie
Tussen februari en april 2023 heeft een uitgebreide participatieronde met de samenleving plaatsgevonden. Het verslag ervan is bij de stukken gevoegd. Zodra het college heeft besloten over dit voorstel, zal meteen communicatie richting de samenleving plaatsvinden en richting de deelnemers aan het participatieproces. In het verdere proces is een extra participatieronde voorzien om in gesprek te gaan met de samenleving over de gebiedsgerichte uitwerking naar de ontwerp omgevingsvisie.

7. Uitvoering
In paragraaf 5.2. van het concept voorkeursscenario is een planning van het verdere proces richting de omgevingsvisie opgenomen. Deze planning is gericht op vaststelling van de omgevingsvisie in mei of in juni 2025.

8. Bijlagen
- Memo college aanpassingen voorkeursscenario

gemeente Barneveld

Memo

Voorkeursscenario omgevingsvisie Barneveld 2040 Dilemma's en botsingen omgevingsvisie

Datum:	**21 mei 2024**
Onderwerp:	Definitief concept voorkeursscenario omgevingsvisie (onderdeel Waardevol landelijk gebied) en dilemma's en botsingen omgevingsvisie, ten behoeve van bespreking bijeenkomst raadsleden op 3 juni a.s.
Ter attentie van:	De leden van de gemeenteraad
Afzender:	Projectteam Omgevingsvisie
Portefeuillehouder	B. Wijnne
Mail behandelaar	*jan.vandenbosch@barneveld.nl* *Telefoonnummer* 06 - 25778447

Samenvatting

Het projectteam omgevingsvisie wil graag de definitieve conceptversie van het voorkeursscenario omgevingsvisie Barneveld 2040 bespreken met de leden van de gemeenteraad, op het onderdeel "Waardevol landelijk gebied". De tijdens de openbare vergadering op 2 november 2023 besproken versie van het voorkeurscenario versie bevatte dit onderdeel nog niet. Het is nu toegevoegd. Dit memo bevat toelichtende informatie en de vraagstelling aan de leden van de raad.

Ook biedt het projectteam met dit memo aan de leden van de gemeenteraad aan de dilemma's en botsingen die uit het voorkeurscenario voortvloeien. In totaal zijn 10 dilemma's geïdentificeerd. We willen deze dilemma's en botsingen graag met u bespreken tijdens een keuzesessie.

De (openbare) bijeenkomst waarin bovenstaande wordt besproken vindt plaats op 3 juni a.s. vanaf 19.30 uur.

Toelichting voorkeurscenario

In november 2022 heeft het college twee toekomstscenario's vastgesteld met het oog op de komende omgevingsvisie Barneveld 2040. Het ene toekomstscenario heeft de naam "Verder met Barneveld", het andere "Vooruit met Barneveld". De beide toekomstscenario zijn vervolgens aan de samenleving voorgelegd in een uitgebreide participatieronde. Deze participatieronde heeft plaatsgevonden van februari t/m april 2023. Ook is van beide toekomstscenario een omgevingseffectrapportage opgesteld (OER), waarin de gevolgen van beide scenario zijn onderzocht op 10 aspecten van de leefomgeving.

Aansluitend is vanaf mei 2023 gewerkt aan het voorkeursscenario, waarmee de richting wordt bepaald voor de omgevingsvisie Barneveld 2040. In het voorkeurscenario wordt voor vijf hoofdopgaven in de fysieke leefomgeving beschreven wat de gemeente Barneveld wil bereiken tot 2040. Deze vijf hoofopgaven zijn:

- Gezond en toekomstbestendig Barneveld
- Prettig leven in vitale dorpen
- Ruimte voor ondernemerschap
- Waardevol landelijk gebied
- Bereikbaar nu en in de toekomst.

Het voorkeursscenario is een kijkrichting per opgave. Het bevat de ambitie van de gemeente Barneveld tot 2040. Daarbij is soms gekozen voor het toekomstscenario “Verder met Barneveld” en soms voor “Vooruit met Barneveld”. Ook komt het voor dat de keuze er ergens tussenin zit. Ook bevatten de toekomstscenario op enkele onderdelen geen keuzes. In dat geval is nu voor het eerst een keuze gemaakt.

Het college wil een voorkeursscenario waarin Barneveld kleur bekent. Een duidelijk verhaal met heldere keuzes. Het betekent echter niet dat bij elke ontwikkeling aan alle ambities moet worden voldaan. Dat zal niet gaan. Daarom moet het voorkeursscenario worden gezien als een streven. Steeds zal worden geprobeerd zoveel mogelijk van de ambities te realiseren, waarbij per gebied of per locatie verschillende afwegingen gemaakt kunnen worden. Dit zal in de omgevingsvisie verder gebiedsgericht worden uitgewerkt.

Het voorkeursscenario is ook een heleboel niet. De confrontatie tussen de uitgewerkte opgaven heeft nog niet plaatsgevonden. Die stap heeft aansluitend plaatsgevonden. Voortvloeiend uit het voorkeurscenario zijn 10 dilemma’s en botsingen geïdentificeerd. Zie daarover hierna meer. Verder is er nog geen prioriteitsstelling en is er nog weinig geschreven over de rol van de gemeente en de rol van de samenleving. Evenmin bevat het voorkeurscenario een gebiedsgerichte uitwerking. Dat zijn allemaal stappen voor het vervolg: het uitwerken van het voorkeurscenario naar een volledige ontwerp omgevingsvisie.

Met het oog op de behandeling destijds op 2 november 2023, werden de volgende vragen gesteld:

- Is de kijkrichting per opgave juist beschreven: is per opgave goed opgeschreven wat we willen voor de periode tot 2040?
- Waar ziet u de spanningsvelden tussen de opgaven: wat zijn de belangrijke dilemma’s waarover later een keuze moet worden gemaakt?
- Hoe kijkt u naar de rol van de gemeente: waar zou de gemeente zelf aan zet moeten zijn en wanneer laten we het aan de samenleving over?
- Wilt u al iets meegeven met het oog op de gebiedsgerichte uitwerking?
- Wat wilt u meegeven met het oog op prioritering: niet alles kan tegelijk. Wat is echt belangrijk, wat kan wel even wachten?

Nu leggen wij u voor het onderdeel “Waardevol Landelijk Gebied” dezelfde vragen voor. Omdat dit onderdeel gezien moet worden in de context van alle opgaven in Barneveld, ontvangt u van ons wel het complete definitieve concept voorkeursscenario. De vraag over de dilemma’s hebben wij intussen binnen het project al beantwoord.

Vervolg

Mede met de inbreng van de raadsleden zal het concept voorkeurscenario worden omgezet in een definitief voorkeursscenario. Vervolgens zal dit door het college worden vastgesteld. Aansluitend zal het voorkeursscenario worden uitgewerkt naar een volledige ontwerp omgevingsvisie. De gebiedsgerichte uitwerking is daarvan een zeer belangrijk onderdeel.

Toelichting dilemma's en botsingen

Uit het voorkeursscenario omgevingsvisie Barneveld 2040 vloeien meerdere dilemma's voort, als we de opgaven met elkaar confronteren. Die dilemma's zijn in beeld gebracht. In totaal zijn 10 dilemma's geïdentificeerd. Graag willen we de dilemma's met u bespreken.

Het is niet per se de bedoeling dat een keuze wordt gemaakt voor een van de geboden alternatieven. In de formuleringen is bewust gezocht naar de randen van het speelveld. De waarheid zal vaak ergens in het midden liggen. Voor de verwoording richting de ontwerp omgevingsvisie gaat het vooral om wat er gezegd wordt in reactie op de voorgelegde dilemma's. Soms zijn bijvoorbeeld beide opties aan de orde en gaat het om het leggen van accenten of een volgorde in prioriteit.

De dilemma's

De 10 dilemma's zijn onderstaand weergegeven met de titel en de kern van het dilemma. Alle dilemma's zijn voorzien van een toelichting en van inzicht in de gevolgen van de ene of de andere keuze. De volledige tekst van alle dilemma's is als bijlage bij dit memo gevoegd.

1. Groeien of bloeien?

Staat het realiseren van onze groeiambitie voorop of willen we ons groeitempo matigen? Groei is geen doel op zich maar nodig om te kunnen voorzien in de woonbehoefte. Tegelijk brengt groei ook druk op de samenleving mee: het raakt de sociale cohesie en het is van invloed op ons typisch Barneveldse DNA. Bovendien moeten, om te kunnen groeien, ook de randvoorwaarden (bijvoorbeeld mobiliteit, werklocaties, voorzieningen etc.) goed worden ingevuld.

2. Hoogwaardige leefomgeving of veel woningen?

Bij het invullen van nieuwe woonlocaties staan betaalbaarheid en zuinig ruimtegebruik voorop, met een mix van inbreiding en uitbreiding. Dit raakt de gewenste kwalitatieve inrichting van ons stedelijk gebied op aspecten als duurzaamheid, gezondheid en welzijn. Kwaliteit kost echter geld. Wat staat voorop: kwaliteit of kwantiteit?

3. Bereikbaarheid, wel of geen optimale doorstroming van verkeer?

Willen we altijd een goede doorstroming op de ontsluitingswegen, of accepteren we een matige doorstroming op de drukste momenten? Optimale doorstroming kost veel geld en stimuleert autogebruik.

4. Meer functies in woonwijken of niet?

De afgelopen jaren hebben we vooral wijken gerealiseerd, waarin alleen gewoond kan worden. Er kan ook voor worden gekozen om, binnen grenzen, werken in woonwijken toe te staan en andere voorzieningen. Goed idee of niet?

5. Gezondheid, natuur, milieu en een economisch gezonde agrarische sector?

1. *Een gezonde leefomgeving voor mens en natuur <u>is net zo belangrijk</u> als het bieden van een gezonde economische toekomst aan de agrarische sector in Barneveld. In de zoektocht naar een goede belangenafweging kunnen en zullen vanuit beide invalshoeken concessies noodzakelijk zijn. Zolang en voor zover landelijk en provinciaal beleid daarvoor de ruimte laten, wil de gemeente op deze basis haar beleid inrichten.*
2. *Een gezonde leefomgeving voor mens en natuur <u>is randvoorwaarde</u> voor een toekomstbestendige en duurzame agrarische bedrijfsvoering. Gelet op de huidige situatie brengt dat onvermijdelijk een krimp van de agrarische sector met zich mee. Binnen de ruimte die er is willen we de transitie naar een duurzame agrarische sector*

actief stimuleren en faciliteren. De gemeente wil niet wachten op landelijk beleid en voor zover nodig al zelf de nodige structurerende keuzes gaan maken.

6. Wel of niet extra investeren in wijken met gezondheidsachterstand?
In de gemeente is er sprake van gezondheidsverschillen tussen wijken en buurten. Kiezen we ervoor om anders om te gaan met wijken waar mensen minder gezond zijn of willen we elke wijk op dezelfde manier behandelen?

7. Groene buffers in de verstedelijkte as; robuust of niet?
Een robuuste inrichting van brede groene buffers in de verstedelijkte as Barneveld - Voorthuizen, strijdt om de ruimte met allerlei gewenste ruimtelijke functies in dezelfde omgeving. Wat staat voorop: groen of functie?

8. Gezondheid voorop of toch niet?
De Omgevingswet maakt van gezondheid een te beschermen belang. Als we dat volgen dan kan dat consequenties hebben voor de gemeente omdat we dan in de ruimtelijke ordening veel meer rekening moeten houden met gezondheid. Hoe kijken we daarnaar? Staat gezondheid altijd voorop of is het onderdeel van de belangenafweging?

9. Bedrijfsfuncties in het landelijk gebied?
Als gevolg van de transitie in het landelijk gebied is de verwachting dat er veel agrarisch vastgoed vrij komt in de aankomende jaren. Volgens ons huidige functieveranderingsbeleid (Toetsingskader Landelijk Gebied) hebben stoppende agrariërs de mogelijkheid om hun agrarisch bedrijfsperceel te transformeren naar een bedrijfsperceel voor niet-agrarische bedrijvigheid tot milieucategorie 2. Het verruimen van het functieveranderingsbeleid kan ervoor zorgen dat het voor agrariërs makkelijker wordt om te stoppen. Echter is dit wel in strijdt met de wens van het clusteren van werkfuncties. Kortom willen we stoppende boeren faciliteren of houden we vast aan het clusteren van bedrijvigheid?

10. Concentratie woningbouw in stedelijk gebied of meer ruimte voor woningbouw in het landelijk gebied?
Als gevolg van de transities in het landelijk gebied zullen de komende jaren veel agrariërs (moeten) stoppen. Volgens ons functieveranderingsbeleid en Toetsingskader hebben stoppende agrariërs de mogelijkheid om hun agrarisch bedrijfsperceel te transformeren naar wonen. Door de potentiële omvang raakt het andere opgaven: het kan onze eigen woningbouwplannen in meerdere opzichten raken en het heeft negatieve consequenties op het vlak van gezondheid. Gaan we terughoudend om met woningbouw in het buitengebied of niet?

Verdere proces
De reactie op de diverse dilemma's stelt het projectteam omgevingsvisie in staat om de juiste bewoordingen en richting te kiezen bij de uitwerking van het voorkeurscenario naar de ontwerp omgevingsvisie. Bij de openbare behandeling van de ontwerp omgevingsvisie voordat deze ter inzage wordt gelegd, kunt u vaststellen hoe de verkregen inbreng in het ontwerp is verwerkt. Naar verwachting is de ontwerp omgevingsvisie rond de jaarwisseling 2024 – 2025 gereed voor ter inzagelegging.

Bijlagen
Bij dit raadsmemo zijn de volgende bijlagen gevoegd:
- Het concept voorkeursscenario
- Voorkeurscenario omgevingsvisie Barneveld: dilemma's en botsingen

gemeente
Barneveld

Barneveld
OMGEVINGSVISIE

OMGEVINGSVISIE BARNEVELD 2040

HET VOORKEURSSCENARIO

Definitief concept 240418

INHOUD

1. INLEIDING 3
1.1 Doel en beperkingen van het voorkeursscenario 4
1.2 Leeswijzer 4

2. DE OPGAVEN VOOR BARNEVELD 5
2.1 Samenvatting Leefomgevingsfoto 5
2.2 Het DNA van de gemeente Barneveld 6
2.3 De indeling in deelgebieden 7
2.4 De regionale context 8
2.5 De vijf opgaven voor Barneveld 10

3. HET VOORKEURSSCENARIO 13
3.1 De ambitie voor Barneveld in 2040 13
3.2 Gezond en toekomstbestendig Barneveld 14
3.3 Prettig leven in vitale dorpen 21
3.4 Ruimte voor ondernemerschap 27
3.5 Waardevol landelijk gebied 32
3.6 Bereikbaar nu en in de toekomst 37
4.1 Proces van totstandkoming 46

4. VERANTWOORDING 46
4.2 Participatie 47
4.3 Omgevingseffectrapportage 48
4.4 Bestaand beleid 49
4.5 Verkenning uitvoerbaarheid 49
5.1 Hoe verder? 51

5. DE ROUTE NAAR EEN VOLLEDIGE OMGEVINGSVISIE 51
5.2 De planning voor het vervolg 52

6. SAMENVATTING VOORKEURSSCENARIO 53
Bijlagen: 59

1. INLEIDING

De gemeente Barneveld werkt aan een nieuwe omgevingsvisie. De visie bevat de hoofdlijnen van het beleid voor de fysieke leefomgeving op de lange termijn. Het voorkeursscenario is een tussenstap die de contouren weergeeft. De kern van het voorkeursscenario vormt hoofdstuk 3 dat voor elk van 5 hoofdopgaven de keuzes beschrijft voor de ontwikkelrichting van Barneveld op de lange termijn tot 2040. Het voorkeursscenario beschrijft de kijkrichting van de gemeente: wat willen we, wat zijn onze ambities? En dat per opgave voor de periode tot 2040. Soms kijken we ook voorbij dat jaartal.

Als het voorkeursscenario is vastgesteld, is de uitwerking naar de ontwerp-omgevingsvisie de volgende stap. Hoofdstuk 5 beschrijft dat proces. Volgens de planning stelt de gemeenteraad de omgevingsvisie voor de gemeente Barneveld in de eerste helft van 2025 vast.

WAT IS EEN OMGEVINGSVISIE?

Voor de Omgevingswet is elke gemeente in Nederland verplicht een omgevingsvisie vast te stellen. De gemeenteraad stelt de omgevingsvisie vast

Art 3.2. van de Omgevingswet geeft aan wat de omgevingsvisie moet bevatten:

- ***een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;***
- ***de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;***
- ***de hoofdzaken van het integrale beleid voor de fysieke leefomgeving.***

De omgevingsvisie moet bijdragen aan het maatschappelijk doel van de Omgevingswet, (art. 1.3 Ow):

“Deze wet is, met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang:

- ***bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur, en***
- ***doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.***

1.1 Doel en beperkingen van het voorkeursscenario

Het voorkeursscenario is een essentiële stap op weg naar de omgevingsvisie. Er zijn hierna vijf hoofdopgaven gedefinieerd. Voor elk van die vijf hoofdopgaven bevat het voorkeursscenario de ambities van de gemeente tot 2040. Er is beschreven wat de gemeente Barneveld wil.

Er staat ook nog veel niet in dit voorkeursscenario. Zo is de confrontatie nog niet gezocht tussen de ambities van iedere hoofdopgave. Zo'n confrontatie brengt dilemma's en botsingen in beeld, en dat gebeurt in de volgende stap. Daaruit wordt helder wat belangrijk is en waar de prioriteiten liggen. Op dat moment moet ook duidelijkheid ontstaan over de rolverdeling tussen gemeente en samenleving. De volgende stap bevat bovendien nader onderzoek naar de uitvoerbaarheid van de ambities: bijvoorbeeld naar de beschikbaarheid van capaciteit en middelen. Een eerste verkenning naar de uitvoerbaarheid is al wel gedaan.

Het voorkeursscenario formuleert het wensbeeld. Welke richting willen we in Barneveld op de lange termijn? Dat staat in dit document. Deze ambities zijn uitdrukkelijk niet bedoeld als eisen waaraan elke ontwikkeling in Barneveld moet voldoen. Dat zou namelijk betekenen dat er niets meer tot stand komt. De ambities moeten worden opgevat als een streven: bij iedere ontwikkeling kijkt de gemeente hoe we zoveel mogelijk van die ambities kunnen verwezenlijken, passend bij de vraag en de locatie. Met andere woorden: de ambities zijn niet absoluut, maar onderdeel van de afweging.

1.2 Leeswijzer

De inleiding introduceert het voorkeursscenario als tussenstap op weg naar de omgevingsvisie. Dit hoofdstuk beschrijft ook de beperkingen van het document.

Hoofdstuk 2 valt in twee delen uiteen. Het eerste deel schetst de opgave voor de gemeente, met een beschrijving waar Barneveld nu staat, een zogeheten leefomgevingsfoto. Het beschrijft daarnaast hoe Barneveld zich naar verwachting ontwikkelt bij ongewijzigd beleid en ongewijzigde trends. Tot slot vindt u in 2.3 een beschrijving van de kenmerken van de veelkleurige en uitgestrekte gemeente Barneveld. Wat is het DNA van onze gemeente?

Het tweede deel introduceert de vijf deelgebieden van de gemeente. In de uitwerking naar de ontwerp omgevingsvisie speelt deze indeling een belangrijke rol. Aansluitend gaat paragraaf 2.5 in op de regionale context. Barneveld bepaalt het beleid immers in samenhang met de omgeving, denk bijvoorbeeld aan beleid van het Rijk of de provincie. Ook hebben keuzes van buurgemeenten invloed. Het hoofdstuk sluit af met de presentatie van de vijf hoofdopgaven van de gemeente Barneveld.

Hoofdstuk 3 is het hart van dit document: de uitwerking van het voorkeursscenario voor ieder van de vijf hoofdopgaven

In hoofdstuk 4 verantwoordt de gemeente vervolgens de werkwijze die heeft geleid tot de keuzes in hoofdstuk 3. Het hoofdstuk bevat een beschrijving van de totstandkoming van het voorkeursscenario, met een procesbeschrijving, en de rol van bijvoorbeeld burgerparticipatie hierin. Daarnaast gaat het hoofdstuk in op de omgevingseffectrapportage, op de rol van het huidige beleid en op de verkenning naar de uitvoerbaarheid.

Hoofdstuk 5 geeft inzicht in de route naar de volledige omgevingsvisie. Daarin staat ook de planning. Een samenvatting is tot slot opgenomen in hoofdstuk 6.

2. DE OPGAVEN VOOR BARNEVELD

Het voorkeursscenario concentreert zich op vijf hoofdopgaven voor de gemeente Barneveld op de langere termijn. Het gaat om de volgende opgaven:

Om de opgave helder te krijgen is onder meer een leefomgevingsfoto (LOF) opgesteld. Een LOF is tegelijkertijd een inventarisatie voor de milieueffectrapportage, in Barneveld verbreed tot omgevingseffectrapportage (OER)[1].

2.1 Samenvatting Leefomgevingsfoto

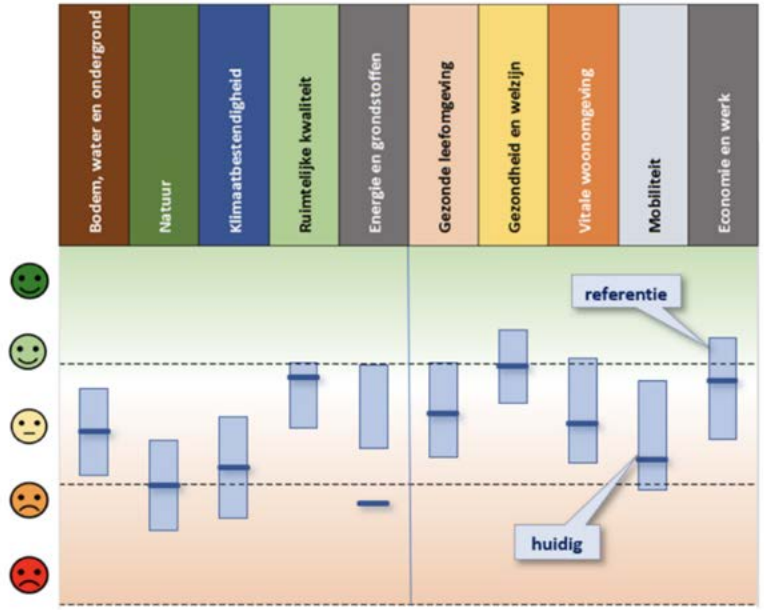
De eerste stap van de OER is het verkrijgen van een goed beeld van de huidige en toekomstige staat van de leefomgeving in Barneveld. Dit is onderzocht per thema en aspect. Ieder aspect sluit af met een beoordeling in een trendgrafiek. De leefomgevingsfoto is een uitwerking van de volgende tien thema's:

- Bodem, water, en ondergrond;
- Natuur;
- Klimaatbestendigheid;
- Ruimtelijke kwaliteit;
- Energie en grondstoffen;
- Gezonde leefomgeving;
- Gezondheid en welzijn;
- Vitale woonomgeving;
- Mobiliteit;
- Economie en werk.

[1] *Zie hierover ook de voetnoot op pagina 45*

De actuele staat van de gemeente Barneveld is goed te beschrijven met publieke meetgegevens of onderzoeksrapporten, zoals publicaties van het CBS, de GGD en het RIVM. Toekomstige ontwikkelingen zijn lastiger, wegens onzekerheden over technologische vooruitgang, sociaaleconomische trends en andere aspecten. Bandbreedtes en trendgrafieken bij de beoordeling van de thema's maken deze onzekerheid zichtbaar in de grafieken. De bandbreedte is soms ruim, maar geeft een trend aan.

Figuur 2.1 (= figuur 3.96 uit de LOF) vat de huidige situatie en de referentiesituatie uit 2040 samen. De huidige situatie toont de beoordeling van de status van het thema in het heden. De referentiesituatie geeft per aspect de verwachting weer bij ongewijzigd beleid.

Figuur 3.96: Samenvattingsgrafiek huidige situatie en referentiesituatie 2040

Figuur 2.1: grafiek vat de referentie samen van de huidige situatie en die van 2040

De referentiesituatie wordt weergegeven door een balk die de verwachte bandbreedte van de beoordeling van het thema in de toekomst (2040) weergeeft. Een bandbreedte wordt weergeven, omdat er nu eenmaal sprake is van onzekerheid. Uit de bandbreedte kan de een trend worden afgeleid. Dat is de trend bij ongewijzigd beleid. Met andere woorden, de grafiek toont de verwachte ontwikkeling tussen nu en 2040, zonder invloed van een Omgevingsvisie. (Zie volledige LOF in Bijlage D). Het dwarsbalkje, door de balk met de bandbreedte heen, geeft de huidige situatie aan.

2.2 Het DNA van de gemeente Barneveld

De toekomstscenario's (Bijlage E) beschrijven de identiteit van de gemeente Barneveld. De gemeente komt daaruit tevoorschijn als een veelkleurige, actieve en ondernemende gemeente met negen unieke dorpskernen. Het toekomstscenario werkt deze karakteristieken vervolgens uit voor alle kernen van de gemeente Barneveld. Die beschrijving vormt het uitgangspunt voor dit voorkeursscenario. Op deze plaats kan worden volstaan met een verwijzing naar die tekst.

Als we dieper ingaan op het DNA van de gemeente Barneveld en de toekomstsscenario's kan worden gesteld dat de gemeente Barneveld bestaat uit hechte en krachtige gemeenschappen, met een rijk verenigingsleven. Het kerkelijk leven speelt in de gemeente een belangrijke rol. De gemeente kenmerkt zich daarnaast door een agrarisch karakter. Zelf- en samenredzaamheid staan hoog in het vaandel. Tegelijkertijd wordt het in de gemeente Barneveld steeds moeilijker voldoende vrijwilligers te vinden. Daarom kan het als een opgave worden gezien de zelf- en samenredzaamheid te behouden. Het is allerminst vanzelfsprekend. Verder blijkt dat belangrijke kenmerken als gastvrijheid en behulpzaamheid vooral binnen de eigen kring invulling kennen. Dat is op zichzelf niet erg, maar kan voor de samenleving als geheel tot gevolg hebben dat de draagkracht daarvan kleiner is dan mogelijk.

Uit de participatie blijkt een zekere angst dat een forse groei van de gemeente leidt tot een verlies van de eigen identiteit. Tegelijkertijd voert de aanzienlijke instroom van buiten tot een toename van de diversiteit in de samenstelling van de bevolking. In dat verband is de term veelkleurig op dit moment nog geen onderscheidend aspect van de identiteit van de gemeente Barneveld en haar inwoners. Zo divers is de samenstelling van de bevolking in Barneveld niet. Ondernemerschap is dat wel. In de participatie werd benoemd dat de gemeente Barneveld zich onderscheidt door experimentele doeners met een hoog arbeidsethos.

Kenmerkend is tot slot dat de gemeente op een kruispunt ligt van vervoer en verkeersaders in het midden van Nederland. Met andere woorden: Barneveld ligt zeer strategisch. Tegelijkertijd is de gemeente een verblijfplaats voor rustzoekers.

2.3 De indeling in deelgebieden

Barneveld is op dit moment ruimtelijk gezien op te delen in vijf deelgebieden, van oost naar west:

1. DE VELUWE, MET KOOTWIJK EN GARDEREN;

Een hooggelegen en uitgestrekt dekzandgebied, met grootschalige natuur en het typische Veluwelandschap. Het gebied met de twee kernen Kootwijk en Garderen kent van oudsher een toeristisch karakter met bijbehorende recreatieve voorzieningen;

2. HET OOSTELIJK BUITENGEBIED MET DE KERNEN KOOTWIJKERBROEK EN STROE:

Het begin van de Vallei vanaf de Veluwe bezien, met de bovenloop van de beken die van oost naar west lopen. Van oorsprong een ontginningslandschap. Vanwege de ligging aan de rand van de Veluwe en de oude Rijksweg Amersfoort-Apeldoorn heeft het gebied aan de noordzijde van de A1 veel meer een recreatieve invulling, terwijl het zich aan de zuidzijde van de A1 veel meer agrarisch ontwikkeld heeft, met veel hokdierbedrijven;

3. RECREATIEGEBIED VOORTHUIZEN

Dit betreft het deel van het oostelijk buitengebied ten oosten van Voorthuizen en ten noorden van de A1. Het heeft een eigen karakter en opgave, doordat dit gebied zich veel meer in de recreatieve richting heeft ontwikkeld met een groot cluster aan vakantieparken tussen Voorthuizen en de Veluwe;

4. DE VERSTEDELIJKTE AS MET BARNEVELD, DE HARSELAAR EN VOORTHUIZEN;

Midden in de Vallei liggen de twee grootste kernen van de gemeente. Voorthuizen en Barneveld zijn van oudsher goed ontsloten en zijn in de loop van de jaren het meest gegroeid. Tussen de beide kernen bevindt zich het bedrijventerrein De Harselaar, dat zich vanaf de jaren 70 heeft ontwikkeld langs de A1. In dit gebied liggen diverse beekdalen;

5. HET WESTELIJK BUITENGEBIED, MET ZWARTEBROEK, TERSCHUUR EN DE GLIND:

Het meest laaggelegen gebied binnen de gemeente en landschappelijk gezien kleinschaliger dan het oostelijk buitengebied. Met verspreid agrarische bedrijven, landgoederen, kleine kernen, waardevol landschap en kleinere natuurgebieden.

Zie de basiskaart op **pagina 9**. Deze kaart toont de bestaande situatie en typering. De omgevingsvisie zelf kijkt straks naar de toekomst. Daarin komt een nieuwe kaart die deze uitgangssituatie vertaalt en uitwerkt naar een visualisatie van de toekomst richting 2040.

In die uitwerking zal worden gewerkt met de zogeheten lagenbenadering. Langs die route werkt de gemeente de basiskaart uit in een visiekaart, die gebiedsgericht keuzes toont over de uitwerking van het voorkeursscenario.

Voor de kaart hanteert de gemeente vier lagen:

1. De natuurlijke ondergrond;
2. De netwerken in of op de grond;
3. De functies op de grond;
4. De samenleving.

Voor die vierde laag, de laag van de samenleving, spelen de opgaven zich vooral af op het niveau van wijken en buurten. Een indeling in vier hoofdgebieden is daarvoor te grofmazig. Op het niveau van wijken en buurten zien we belangrijke verschillen, bijvoorbeeld op gebied van gezondheid. Daarom is het nodig op dat niveau met inwoners samen te werken aan een betere inrichting van de fysieke leefomgeving.

Het voorkeursscenario voor het thema Gezond en toekomstbestendig Barneveld (zie verder paragraaf 3.2.1.) bespreekt de vraag wat dit betekent voor onze blik op de fysieke leefomgeving en de inrichting ervan. Vooralsnog is de vierde laag gebaseerd op de wijkindeling van de GGD.

Met de lagenbenadering werkt de gemeente de opgaven, doelen en ambities uit op gebiedsniveau. Daarbij zoomen we regelmatig in, om per gebied richting te bepalen in de omgevingsvisie. Dat betekent dat de indeling in de vijf deelgebieden van de omgevingsvisie is uitgewerkt tot een gedetailleerde visiekaart waarin de structurerende keuzes zichtbaar zijn.

2.4 De regionale context

De gemeente Barneveld ligt centraal in Nederland in een gebied met een hoge dynamiek en met grote opgaven in de fysieke leefomgeving:

- De bevolking in Nederland groeit en die druk wordt zeker in dit deel van Nederland sterk gevoeld. De gemeente Barneveld participeert in twee gebieden waarvoor afspraken worden gemaakt over de demografische ontwikkeling. Dit zijn Utrecht-Amersfoort en het gebied Arnhem-Nijmegen, met de Foodvalley. De afspraken gaan over woningbouw, en over de noodzakelijke groei in werkgelegenheid, infrastructuur en andere voorzieningen;

- Er is meer ruimte nodig voor de natuur en voor de landbouw. Dit heeft twee doelen. Allereerst om de kwaliteit van de natuur te verbeteren (de stikstofopgave is daar een onderdeel van). En tegelijkertijd om toekomstperspectief te bieden aan de agrarische sector in de regio Foodvalley. De landbouw heeft een transitieopgave, bijvoorbeeld voor kringlopen, extensivering en beperking van uitstoot. Tegelijkertijd bestaat de opgave economisch perspectief te bieden aan de hele keten. Hierbij is het belangrijk oog te hebben voor de sociaaleconomische impact van toekomstige verandering voor de mensen die het betreft;

- De derde opgave gaat over verduurzaming: zuiniger omgaan met wat de aarde biedt. Dat betekent ruimte voor duurzame energie, voor een meer circulaire economie en aanpassing aan de klimaatverandering.

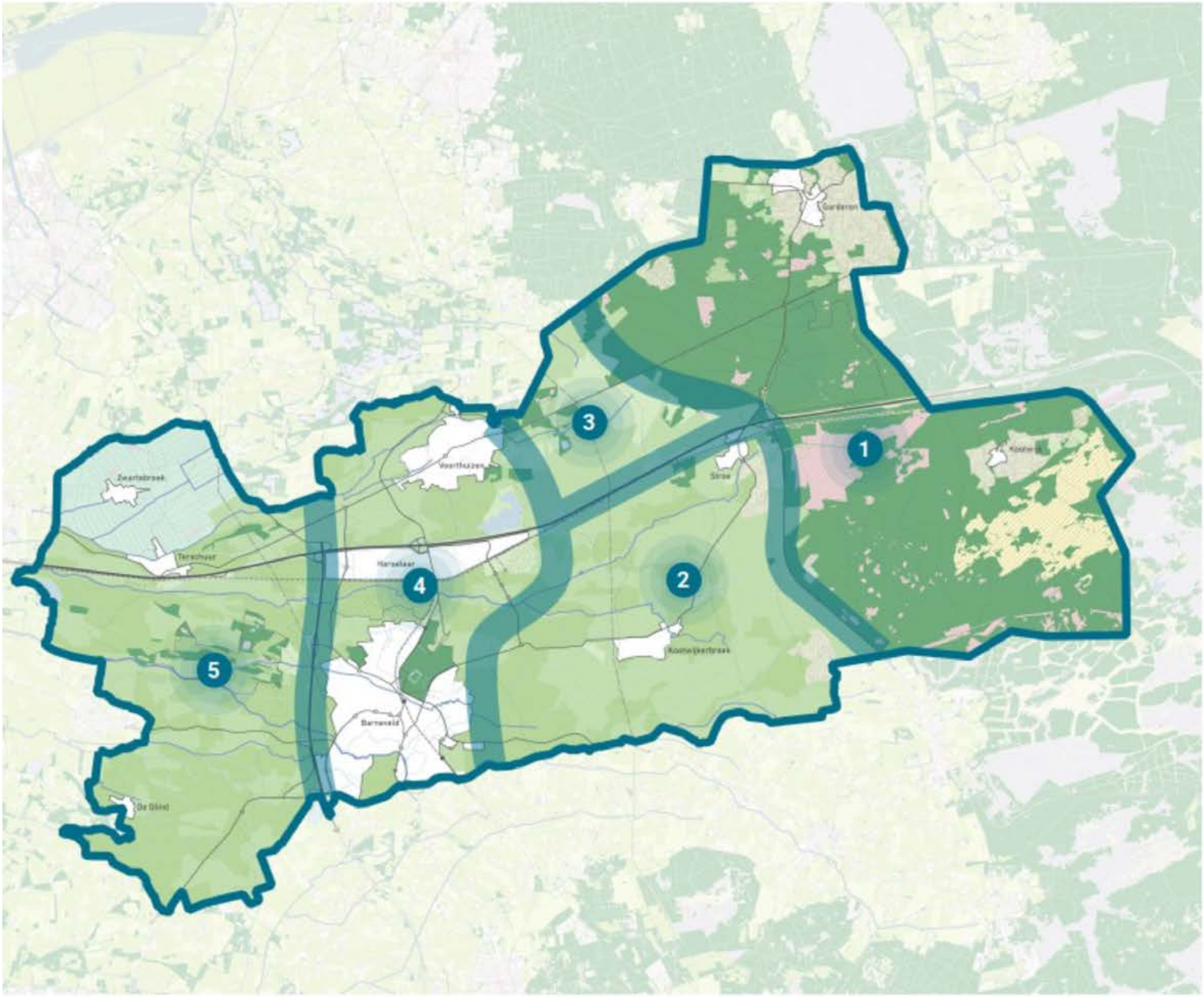

Dit reikt verder dan de gemeente Barneveld. We zien in toenemende mate dat de schaal van de regio bepalend is voor deze opgaven, en dat het nodig is afspraken te maken met andere overheidslagen, zoals Rijk, provincies en waterschappen. Bovendien is het beleid op dat niveau vaak maatgevend voor een gemeente als Barneveld.

De afspraken tussen de partijen in de regio zijn in belangrijke mate kaderstellend voor ons ruimtelijk beleid. Tegelijkertijd vormt ons eigen ruimtelijk beleid ook input voor de regio waar we deel van uitmaken. Met de Hoofdlijnennotitie (2021) laat Barneveld onze partners helder zien waarvoor de gemeente staat, en de omgevingsvisie geeft daaraan een passend vervolg.

De vijf subgebieden van Barneveld

Legenda

1. De Veluwe, met Kootwijk en Garderen
2. Het oostelijk buitengebied met de kernen Kootwijkerbroek en Stroe
3. Recreatiegebied Voorthuizen
4. De verstedelijkte as met Barneveld, de Harselaar en Voorthuizen
5. Het westelijk buitengebied, met Zwartebroek, Terschuur en De Glind

Legenda

- Boslandschap
- Heidelandschap
- Zandverstuiving
- Essenlandschap
- Kampenlandschap
- Heide- en broekontginningen
- Veenontginningen
- Natura 2000
- Dorpen en bedrijventerreinen
- Bijzondere gebieden
- A-watergang: beek
- A-watergang: overig
- B-watergang
- Wegen
- Spoor
- Hoogspanning
- Hoogtelijnen

Deze gebiedsindeling is gemaakt op basis van landschappelijke kenmerken en aanwezige functies. De exacte begrenzing van de deelgebieden staat nog niet vast en zal later worden verfijnd.

2.5 De vijf opgaven voor Barneveld

Voor de gemeente Barneveld zijn vijf bestuurlijke hoofdopgaven vastgesteld. Dit zijn achtereenvolgens:

- **EEN PASSENDE ONTWIKKELING VAN BARNEVELD**

Waar het prettig wonen, werken, vervoeren en samenleven is;

- **EEN DUURZAAM BARNEVELD**

Met een gezonde en fijne omgeving in te leven, nu en in de toekomst;

- **EEN WAARDEVOL LANDELIJK GEBIED**

Met perspectief voor de landbouw en werken aan transitie landelijk gebied en natuur- en landschapsherstel;

- **EEN OPEN EN BEREIKBARE GEMEENTE**

Die er voor Barneveld is, goed luistert naar onze inwoners, samenwerkt, uitgaat van de eigen kracht van inwoners en hen ondersteunt daar waar dat nodig is;

- **IEDEREEN DOET MEE**

Waar iedereen ertoe doet en gelijke kansen krijgt.

Om deze bestuurlijke hoofdopgaven aan te pakken worden elf programma's opgesteld. Vijf van die programma's hebben betrekking op de fysieke leefomgeving. De titels daarvan zijn gelijk aan de titels van de vijf hoofdopgaven van dit voorkeursscenario. Dit voorkeursscenario en daarna de omgevingsvisie, legt de beleidsgrondslag onder elk van de vijf programma's voor de leefomgeving.

De bestuurlijke hoofdopgaven hebben grote invloed op de doelen en ambities voor de fysieke leefomgeving in dit voorkeursscenario. Het is dan ook belangrijk de opgaven voor de leefomgeving in de gemeente Barneveld nauwkeurig uit te werken en scherp neer te zetten. Als vertrekpunt voor het voorkeursscenario gaat deze paragraaf daarom dieper in op de opgaven.

POSITIEVE GEZONDHEID

Hier wordt gezondheid niet gezien als de af- of aanwezigheid van ziekte, maar als het vermogen met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren.

GEZOND EN TOEKOMSTBESTENDIG BARNEVELD

De toekomstscenario's zeggen daarover:

"Van de Veluwe tot het Paradijs; Barneveld heeft veel natuur(lijke) waarden. Deze waarden zijn niet alleen belangrijk voor de natuur, maar ook voor ons Barnevelders en de vele mensen die onze gemeente komen bezoeken: het houdt ons fysiek en mentaal gezond. Juist onze natuurlijke waarden hebben aandacht nodig voor het verbeteren van de biodiversiteit en een gezonde leefomgeving voor mens en dier nu en in de toekomst.

Het verdient een plek tussen onze ambities voor meer woningen, meer bedrijven en ruimte voor de landbouw. Daarbij speelt het veranderende klimaat ook een grote rol. Wat we niet zien, maar wel horen, ruiken en soms voelen is het effect van onze behoefte om te produceren. Geluid en luchtkwaliteit hebben invloed op onze gezondheid; dat heeft dus ook aandacht nodig."

De formulering van deze opgave is gewijzigd. Sprak de gemeente eerst van een gezond en natuurlijk Barneveld, nu gaat het om een gezond en toekomstbestendig Barneveld. Zoals blijkt uit de beschrijving in de toekomstscenario's kijkt dit thema breder dan alleen naar gezondheid en natuur. Het gaat ook in op circulariteit, biodiversiteit, een gezonde leefstijl door sport en beweging, cultuurparticipatie en ruimte voor ontmoeting. Ook de ambities op het gebied van duurzaamheid zijn in deze opgave opgenomen.

In de opgave **Gezond en toekomstbestendig Barneveld** komt het maatschappelijk doel van de Omgevingswet bij uitstek tot uiting. Daarom heeft deze opgave aanzienlijke invloed op de overige vier hoofdopgaven in Barneveld. In veel opzichten zijn de doelen en ambities van deze opgave randvoorwaarde voor de realisering van de doelen en ambities van de overige hoofdopgaven. Daarom komt deze opgave het eerst aan bod in het voorkeursscenario.

De opgave **gezonde leefomgeving** is een belangrijk element van de Omgevingswet. Hier benaderen wij gezondheid vanuit het begrip **positieve gezondheid.** Het gaat over de volgende aspecten: fysieke gezondheid, mentale gezondheid, kwaliteit van leven, zingeving, dagelijks functioneren en meedoen.

PRETTIG LEVEN IN VITALE DORPEN

De toekomstscenario's vermelden het volgende over Prettig leven in vitale dorpen:

"Leven is veel meer dan alleen wonen, en tegelijkertijd neemt een passende, fijne woning een belangrijke plaats in ons leven in. In dit thema is wonen dan ook de rode draad. Met vitale dorpen bedoelen we dorpen die voorzien zijn en blijven van voorzieningen, om zo de cultuur en identiteit te behouden."

De gemeente Barneveld kent een aanzienlijke groeiopgave: de druk op de woningmarkt is groot door de stevig groeiende en veranderende bevolking. Dat heeft consequenties: hoe gaan we die groei inbedden in onze samenleving, hoe zorgen we voor voldoende woningen, die tegelijk aansluiten bij een veranderende behoefte? Denk bijvoorbeeld aan vergrijzing. En hoe zorgen we ervoor dat de woningen goed bereikbaar zijn en het straatbeeld toch niet alleen draait om autobezit? In deze opgave gaat het om wonen, meegroeien van voorzieningen voor onderwijs, cultuur, sport, en ontmoeten. En daarmee ook om meegroeien van de openbare ruimte.

Groei gaat niet alleen over nieuw, maar raakt ook bestaand. De bestaande leefomgeving kent zijn eigen opgave: hoe houden we deze vitaal of hoe krijgen we deze vitaal en toekomstbestendig. Hier ligt een duidelijke relatie met de opgave Gezond en toekomstbestendig Barneveld). Met duidelijk ook een gebiedsgerichte component. De kleine kernen kennen bijvoorbeeld een andere opgave voor voorzieningen dan de grote kernen Barneveld en Voorthuizen. In de ene wijk is meer te doen aan gezondheid dan in de andere. Demografische ontwikkelingen en sociale aspecten spelen hierin een belangrijke rol.

RUIMTE VOOR ONDERNEMERSCHAP

De toekomstscenario's beschrijven deze opgave als volgt:

"Barneveld is een ondernemende gemeente waar veel en hard gewerkt wordt. We leveren een grote bijdrage aan de regionale economie en we herbergen bedrijven met een internationaal werkgebied. Onze ondernemerszin leidt tot een doorlopende behoefte aan plekken om een bedrijf te kunnen vestigen of uitbreiden, zowel klein als groot. Dit leidt tot banen en daarmee een behoefte aan medewerkers. Daarnaast merken we ook druk van buiten Barneveld van bedrijven om zich hier te vestigen. Ook zij moeten een plek kunnen vinden in onze gemeente. Tegelijkertijd moeten we rekening houden met de gevolgen van meer bedrijven. Wat betekent het voor onze bereikbaarheid, voor geluidsoverlast of hoe onze omgeving er uit ziet. Ondernemen is belangrijk, maar met een gezond oog voor de leefomgeving."

Een gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven en een gezonde werkgelegenheid staan centraal in dit thema. Daarbij moet de gemeente keuzes maken vanwege de schaarse ruimte. Van belang is daarnaast aandacht en ruimte voor ondernemerszin in en rond de kleine kernen. Dit thema gaat bovendien in op vitale dorpscentra waar ondernemerschap floreert en bezoekers genieten van cultuur, winkels en horeca. En tot slot bespreekt dit thema de thema's waarmee we bezoekers naar de centra willen trekken, vooral Barneveld en Voorthuizen.

WAARDEVOL LANDELIJK GEBIED

Deze opgave is opnieuw geformuleerd ten opzichte van de toekomstscenario's, vanuit het inzicht dat de opgave voor het landelijk gebied meer is dan alleen de ambitie van een toekomstgerichte landbouw. Dat laatste aspect is voor de gemeente een belangrijk onderdeel van de visie en ambities voor het landelijk gebied.

Voor de volledigheid de tekst uit de toekomstscenario's:

"Zonder onze veelzijdige agrarische sector was Barneveld niet geworden wat het nu is. Naast een prachtige historie is ook een goede toekomst voor de agrarische sector van belang. We weten en ervaren dat een goede toekomst voor de landbouw veel van ons vraagt. Het verdienmodel staat onder druk, de balans met het natuurlijk systeem vraagt verbetering en de impact van grootschalige ziektes in de veehouderij is groot, sociaal en economisch. Nederland staat voor een grote ingreep in het landelijk gebied en de Gelderse Vallei met Barneveld als agrarisch kerngebied neemt daar een grote rol in. In dit thema gaat het over de toekomst van de landbouw in relatie tot de brede leefomgeving."

Naast een focus op de toekomst van de landbouw, is een visie noodzakelijk op een scala aan aspecten rond het landelijk gebied. Denk aan zaken als water, natuurbehoud en natuurontwikkeling, uitstoot en depositie van stoffen, ruimte voor passende alternatieve economische dragers, de vitale verdere ontwikkeling van toerisme en recreatie. Al deze aspecten verdienen een evenwichtige onderlinge afweging om de juiste keuzes te maken voor Barneveld.

BEREIKBAAR NU EN IN DE TOEKOMST

De toekomstscenario's geven hierover de volgende beschrijving:

"De auto speelt een belangrijke rol in Barneveld. Belangrijk voor de vele ZZP-ers om hun werkzaamheden te kunnen uitvoeren, belangrijk voor bewoners bij hun maatschappelijke activiteiten en belangrijk voor werkenden en toeristen om zich naar, van en binnen de gemeente Barneveld te kunnen verplaatsen. Dit heeft echter een keerzijde. Al onze dorpen ervaren in verschillende mate al overlast door verkeer en dat neemt toe met de groei van onze gemeente. Dat brengt opgaven met zich mee, ook omdat we willen dat onze kinderen veilig fietsend naar school of naar een station kunnen. Voor diegene die afhankelijk is van de bus en de trein is het fijn als deze ook bereikt en benut kan worden. Het gaat vooral om de bereikbaarheid van onze dorpen, de voorzieningen in de dorpen en het gemak waarmee we naar andere plekken in de regio en de rest van Nederland kunnen komen. Een goede toekomst van onze bereikbaarheid – fiets, OV en auto - heeft aandacht nodig."

Een goede bereikbaarheid is een centraal punt voor de gemeente. En wel op een veilige manier in het bijzonder voor de kwetsbare verkeersdeelnemer, de voetganger, de fietser en de mensen met een beperking.
De gemeente richt zich daarnaast op de ontwikkelingen in mobiliteit in een breder perspectief en de gevolgen daarvan voor Barneveld. Dit betekent aandacht voor wensen en potenties van het ov in de stationsomgevingen van Barneveld. Een belangrijk aandachtspunt voor bereikbaarheid is voldoende capaciteit voor de verwerking van het verkeer, gezien de groei van Barneveld. Dat betekent ook dat deze visie op hoofdlijnen een fundamentele keuze maakt over de Oostelijke rondweg van Barneveld.

De toekomstscenario's aangevuld met deze vijf thema's vormen het uitgangspunt voor de uitwerking van de omgevingsvisie.

3. HET VOORKEURSSCENARIO

Dit hoofdstuk beschrijft het voorkeursscenario voor elk van de hoofdopgaven afzonderlijk. Soms met een keuze voor een van beide toekomstscenario's, maar vaker een variant erop. Daarnaast is soms een gebiedsgerichte uitwerking gemaakt. Elke keuze krijgt een korte toelichting.

Eerst beschrijft paragraaf 3.1. de overkoepelende ambitie van de gemeente Barneveld in 2040. Deze brengt de essentie samen van het voorkeursscenario voor elk van de hoofdopgaven.

3.1 De ambitie voor Barneveld in 2040

In 2040 bestaat de gemeente Barneveld uit een gezonde, inclusieve en vitale samenleving, met divers samengestelde wijken, waarin de generaties zodanig samenleven er sociale samenhang is, waarin mensen naar elkaar omzien, dat vergrijzing wordt opgevangen en zorg wordt gedeeld. Deze samenleving kenmerkt zich daarmee door zelf- en samenredzaamheid. Inwoners hebben voldoende bestaanszekerheid en de gezondheidsverschillen tussen wijken en buurten zijn kleiner dan in de eerste kwart van de eeuw.

Ingezet is op de vitaliteit van elke kern. Dat betekent dat elke kern beschikt over een passend voorzieningenaanbod (denk bijvoorbeeld aan een supermarkt of ontmoetingsplekken) en dat in elke kern nieuwbouw heeft plaatsgevonden, zodat sprake is van wezenlijke groei. In totaal zijn er in 2040 8000 nieuwe woningen bijgebouwd, in de kernen en daarbuiten.

Onze wijken zijn groen en klimaatbestendig ingericht en beschikken over een robuuste groene buitenruimte. Mede met het oog daarop heeft in de grotere kernen meer hoogbouw (tot 6 lagen) plaatsgevonden. De energietransitie is voor een groot deel voltooid.

Met een robuuste structuur van rondwegen en radialen rond de kernen Barneveld en Voorthuizen is de gemeente goed bereikbaar. De oostelijke rondweg is ingepast in het landschap. Deze weg is geen eindpunt, maar maakt verdere groei van Barneveld na 2040 mogelijk. De auto heeft een belangrijke plaats in het vervoer. Intussen worden alternatieve vormen van vervoer steeds zichtbaarder.

Op de kwalitatief ingerichte bedrijventerrein zijn het innovatieve bedrijven die veel werkgelegenheid bieden, vooral in sectoren waarin Barneveld zich vanouds onderscheidt, zoals maakindustrie en agrofood. Ook de winkelcentra floreren, met veel mogelijkheid tot ontmoeten, waardoor ook gasten de weg naar de gemeente Barneveld goed weten te vinden.

Binnen beschermde of herstelde waardevolle landschappen en landschapstypen, waterlopen en natuur (groenblauwe structuren) bestaat een aantrekkelijk gebied voor mens, plant en dier. Daarbinnen heeft de bloeiende en innovatieve agrarische sector op passende plekken een duurzame en toekomstbestendige plaats, in evenwicht met de omgeving.

Deze ambitie is hierna in 5 hoofdopgaven uitgewerkt.

3.2 Gezond en toekomstbestendig Barneveld

De Omgevingswet noemt gezondheid en duurzaamheid als belangrijke uitgangspunten. Art. 1.3. Omgevingswet beschrijf het als volgt. “Deze wet is, **met het oog op duurzame ontwikkeling**, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang:

- bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur, en
- doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.”

Streven naar gezondheid en duurzaamheid is daarmee een belangrijk uitgangspunt, ook voor deze omgevingsvisie. De gemeente hecht belang aan deze onderwerpen, onder andere vanwege de ligging, centraal in Nederland aan en op de Veluwe, tussen twee drukke snelwegen en een landelijk gebied met agrarische bedrijven.

Klimaatverandering, schone lucht, geluid, beschikbaarheid van grondstoffen, aanwezigheid van voorzieningen en groen in de gemeente zijn van belang voor een gezonde en duurzame samenleving.

Uitgangspunt van het voorkeursscenario is dat ontwikkelingen in beginsel positief bijdragen aan de duurzame leefomgeving en aan de gezondheid van de inwoners van Barneveld. In beginsel wil zeggen dat het een streven is. Gezien alle belangen is dit resultaat niet altijd te realiseren. In de omgevingsvisie zal meer inzicht worden gegeven aan het per gebied bieden van een afwegingskader

De onderwerpen gezond en toekomstbestendig hebben raakvlakken met de overige thema’s. Voor een deel vallen deze onderwerpen daarom onder de overige thema’s.

Als het gaat om gezondheid en toekomstbestendigheid, hanteren we vier principes:

1. **Bescherming**: ten minste voldoen aan wettelijke normen voor veiligheid, milieu en daarmee voor de gezondheid;
2. **Bevordering**: de ontwikkeling van een leefomgeving die positief bijdraagt aan de gezondheid. Hier gaan we uit van het begrip positieve gezondheid;
3. **Bewaking**: monitoring, weten wat de situatie is en ingrijpen als dat nodig en mogelijk is;
4. **Duurzaam welzijn**: zaken als energie, voedsel, circulariteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit en mobiliteit; zaken die aan bod komen in het programma Duurzaamheid).

EEN GEZONDE EN VEILIGE OMGEVING

Een gezonde leefomgeving is een omgeving die als prettig en veilig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is. Ontwikkeling en borging van een dergelijke leefomgeving is een belangrijke voorwaarde bij de inrichting van de ruimte en het toestaan van activiteiten. De basis hierbij zijn indicatoren die de VNG geeft voor een gezonde leefomgeving (zie figuur 3.1 We werken dit uitgangspunt later verder uit en komen dan tot indicatoren en richtlijnen voor de gemeente Barneveld.

Veiligheid

Barneveld streeft naar een veilige fysieke leefomgeving voor haar inwoners en bezoekers van buitenaf. Dit wordt bereikt door minimaal de waarden te hanteren die de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden geeft voor een veilige leefomgeving.

Bij de inrichting van de woon- en werkomgeving is er aandacht voor zowel de bescherming als de bevordering van veiligheid. Woningen, scholen en andere gebouwen zijn (brand)veilig en gebruikers kunnen er prettig verblijven, zijn voldoende beschermd tegen (fysieke) veiligheidsrisico’s en kunnen tijdig vluchten. Hierbij is specifiek aandacht voor verminderd zelfredzamen.

Bij de inrichting van een veilige leefomgeving is de infrastructuur zo ingericht dat bewegen veilig kan en (negatieve) invloeden voor de omgeving beperkt zijn. Daarnaast is onze infrastructuur zo ingericht dat aanwezigen bij incidenten snel en veilig kunnen vluchten en dat hulpdiensten snel en effectief kunnen optreden. Dit betekent dat veiligheidsaspecten in een vroegtijdig stadium, vanaf de eerste initiatieven, worden meegewogen.

Schone lucht

De gemeente Barneveld is deelnemer aan het Schone Lucht Akkoord. Met als doel in 2030 een gezondheidswinst van 50 procent ten opzichte van 2016. Voor 2040 streeft de gemeente ernaar te voldoen aan de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit. Om kwetsbare bevolkingsgroepen te beschermen formuleert de gemeente beleid voor gevoelige bestemmingen, gebouwen of plaatsen waar kwetsbare mensen wonen of langere tijd verblijven, zoals scholen, kinderdagverblijven of verzorgingshuizen. Dit beleid heeft tot doel de gezondheid van mensen in deze voorzieningen extra te beschermen.

Geluidshinder

Geluidshinder van wegverkeer is een de meest voorkomende milieuklachten in Nederland. Geluidshinder heeft effecten op de gezondheid van onze inwoners. De gemeente streeft ernaar de geluidsbelasting rond woningen te verminderen. Dat doet de gemeente Barneveld bijvoorbeeld met stille plekken, met een zorgvuldige afweging over de ruimte voor de auto, met het gebruik van geluidsreducerend wegdek, of met snelheidsbeperkingen, waar nodig en mogelijk. Daarbij hoort ook dat de gemeente mensen stimuleert de auto te laten staan en andere vormen van vervoer te kiezen. De omgeving moet dan wel op dat andere vervoer zijn ingesteld. Daarom is investeren in een fietsinfrastructuur en een wandelnetwerk belangrijk.

Hittestress

Hittestress is een verschijnsel dat steeds vaker zal voorkomen. Bij de inrichting van de bebouwde omgeving en groen houdt de gemeente Barneveld hier rekening mee, bijvoorbeeld met koelteplekken op korte afstand, voldoende schaduw in de buurten of fiets- en wandelroutes door schaduwrijke gebieden.

Inrichten openbare ruimte

De gemeente richt zich op een leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de verleiding tot ongezond gedrag beperkt is. Dat stelt bijvoorbeeld eisen aan de inrichting van openbare buitenruimtes op plekken waar veel kinderen en jongeren komen. De sterke sociale basis, een van de basiskenmerken van de gemeente, wil Barneveld graag behouden en versterken. Dat gaat niet vanzelf. In lijn met de landelijke trend staat ook in de gemeente Barneveld het aantal vrijwilligers onder druk, is er in toenemende mate sprake van eenzaamheid en voelen meer mensen zich sociaal uitgesloten. Daarvoor is het nodig dat de gemeente de wijken en buurten zo inricht, dat de sociale basis wordt versterkt. De maatschappij hecht extra waarde aan een kansrijke omgeving voor jeugdigen, een positieve leefomgeving, waarin de jeugd gezond, veilig en kansrijk opgroeit. De leefomgeving is zodanig vormgegeven dat iedereen zich veilig voelt om mee te doen en elkaar te helpen, zowel in dagelijkse situaties als in geval van nood.

Bij de inrichting van een gezonde en veilige leefomgeving moet de gemeente daarnaast rekening houden met doelgroepen die extra aandacht nodig hebben wat betreft de gezondheid. Bijvoorbeeld ouderen. Het aantal 75-plussers neemt tot 2040 toe met circa 75 procent. Het uitgangspunt dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen, vraagt om voorzieningen in de nabijheid en een sociale omgeving die hen daartoe in staat stelt. Voorzieningen en een sociale omgeving zijn daarnaast belangrijk voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen. Ook voor hen moet de buurt zo zijn ingericht dat gezond gedrag wordt bevorderd. Tot slot is het belangrijk dat de inrichting van de samenleving bijdraagt aan bestaanszekerheid voor iedereen.

Figuur 3.1: VNG-indicatoren van een gezonde leefomgeving

SAMENVATTEND:

Bijdragen aan een gezonde en veilige leefomgeving is een belangrijke voorwaarde voor de inrichting van de leefomgeving:

- De gemeente zorgt voor een omgeving waarin inwoners zich veilig voelen en op een waardige manier langer zelfstandig thuis kunnen wonen en meedoen in de buurt;
- De gemeente voert het Schone Lucht Akkoord uit;
- De geluidsbelasting op de woonomgeving beperken we zoveel mogelijk;
- De gemeente streeft naar een leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is;
- De gemeente Barneveld investeert meer in buurten waar het minder goed gaat met de gezondheid van de bewoners;
- De gemeente Barneveld ontwikkelt indicatoren en richtlijnen voor de gezonde en veilige leefomgeving;
- De gemeente streeft naar een sterke sociale basis als fundament voor de lokale gemeenschap;
- Barneveld werkt aan veilige en inclusieve wijken en dorpen;
- Jeugdigen groeien op in een kansrijke omgeving;
- Bij grote incidenten kunnen de aanwezigen veilig vluchten en kunnen de hulpdiensten snel en effectief optreden.

VERKLEINEN GEZONDHEIDSVERSCHILLEN TUSSEN BUURTEN

Er zijn aanzienlijke gezondheidsverschillen tussen de buurten, wijken en kernen in onze gemeente. Doel van de gemeente is deze gezondheidsverschillen te verkleinen, door te investeren in wijken waar het minder goed gaat. De aanpak is informatie gestuurd, in samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners en aan de hand van een periodieke gezondheidsmonitor.

Groen in de gemeente
Vergroening in de dorpen is een kernwaarde voor de gemeente. Denk daarbij aan een dorpslandschap verrijkt met bomen, struiken en waterpartijen. Het is belangrijk groene ruimtes te ontwikkelen in de kernen van de dorpen, waar bewoners ontspannen, en de natuur ervaren. Daarnaast hecht de gemeente veel belang aan voldoende schaduwrijke ruimtes rond de woningen, zodat elke bewoner kan genieten van een comfortabele leefomgeving.

Barneveld gaat daarbij uit van de 3-30-300 regel: je moet vanuit je huis drie bomen kunnen zien, 30 procent van de wijk moet in de schaduw van groen liggen en iedereen moet op 300 meter afstand kunnen recreëren in het groen. Deze regel is een streefbeeld. Bij de inrichting van wijken houdt de gemeente hiermee rekening. Tegelijkertijd benadrukt de gemeente het belang van groene overgangszones rond de dorpen in combinatie met recreatie, uitloopgroen, wateropslag en landbouw.

Klimaatverandering
Klimaatadaptatie betekent het nemen van maatregelen om de negatieve effecten van klimaatverandering op het gebied van wateroverlast, hitte en droogte te verminderen. Hevige neerslag mag niet leiden tot schade aan gebouwen, infrastructuur en voorzieningen. Kwetsbare en vitale functie en voorzieningen moeten beschikbaar blijven. Hoofdwegen moeten bij een extreme bui begaanbaar blijven, of er moet een goede alternatieve route beschikbaar zijn.

Tijdens hitte moet de gebouwde omgeving een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving bieden, in het bijzonder voor kwetsbare doelgroepen. Langdurige droogte mag niet leiden tot structurele schade aan gebouwen, funderingen, wegen, groen, water en vitale of kwetsbare functies. Barneveld kiest voor natuurlijke oplossingen eerst. Pas als dat onvoldoende mogelijk blijkt, komende technische oplossingen aan de orde.

Barneveld kiest voor natuurlijke oplossingen eerst, daarna pas techniek. Klimaatbestendig groen draagt in belangrijke mate bij aan klimaatadaptatie. Barneveld verhardt alleen daar waar het moet. Water wordt vastgehouden daar waar het kan. De gemeente helpt iedereen mee te doen om klimaatbestendig te worden en houdt rekening met de verschillende schaalniveaus: het gebied, het gebouw en de gebruiker. Doelen, normen, leidende principes en maatregelen worden verder uitgewerkt in een Klimaatadaptatieplan.

Water en bodem
Het klimaat stelt ons voor uitdagingen op het gebied van waterbeheer en bodemgebruik. De doelen voor klimaatadaptatie, waterkwaliteit en bodem maken deel uit van verstedelijking, woningbouw, landbouw en energievoorziening. Een integrale aanpak van de opgaven in de fysieke leefomgeving is noodzakelijk, waarbij het water- en bodemsysteem sturend is. In gebiedsontwikkeling zoekt Barneveld functiecombinaties op. In sommige gevallen betekent ruimte voor water, minder ruimte voor bestaande functies of bebouwing. Tegelijkertijd zijn er kansen voor vernieuwende vormen van landgebruik, bijvoorbeeld op het gebied van recreatie, energie, natuurinclusieve bedrijvigheid of klimaatadaptieve bebouwing. Klimaatadaptief bouwen leidt bovendien tot een verhoging van de kwaliteit van de leefomgeving. Zo wordt de ruimtelijke kwaliteit van gebieden versterkt.

SAMENVATTEND:
- Gemeente Barneveld past de 3 – 30 – 300 regel toe waar mogelijk;
- De gemeente Barneveld streeft naar ontwikkeling en behoud van groene overgangszones rond de dorpen;
- Opstellen van een Klimaatadaptatieplan;
- De principes van bodem en water zijn leidend.

KLIMAATNEUTRAAL
Om verdere klimaatverandering tegen te gaan werken we ook in Barneveld aan het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen. We richten ons het zijn van een klimaatneutrale gemeente in 2050. Dat betekent het verminderen van de CO_2-uitstoot (en broeikasgassen die daarop lijken) met 55 procent in 2030 en met 100 procent in 2050 ten opzichte van de uitstoot in 1990. Het verminderen

van de uitstoot van broeikasgassen leidt tot een betere luchtkwaliteit en brengt positieve gezondheidseffecten met zich mee. De uitstoot van broeikasgassen vindt bijvoorbeeld plaats door energieverbruik in onze gebouwen en woningen, door hoe we ons verplaatsen, maar ook door bedrijfsprocessen in de industrie en landgebruik en landbouw.

Het werken aan een klimaatneutrale gemeente doen we onder andere door:

- Minder energie te verbruiken in onze gebouwen en woningen;
- Toe te werken naar een aardgasvrije gebouwde omgeving;
- Duurzame energie op te wekken op onze daken en waar mogelijk op land;
- Ons op een schone manier te verplaatsen;
- Werken aan toekomstbestendige bedrijventerreinen;
- Te werken aan een waardevol landelijk gebied.

SAMENVATTEND:

- Verminderen van uitstoot van broeikasgassen;
- Energiebesparing en duurzame energie;
- Verduurzamen mobiliteit, industrie en landbouw.

CIRCULARITEIT

Barneveld streeft een circulaire en duurzame samenleving na. Dit betekent aanzienlijke vermindering van het gebruik van primaire grondstoffen en tegelijkertijd bevordering van hoogwaardig hergebruik van materialen.

Op gemeentelijk niveau ligt de focus op de efficiënte inzameling van herbruikbare stoffen en een strategische materiaalinkoop. Met als doel duurzame materiaalstromen te bevorderen, voor een positieve impact op het milieu.

Ook voor de bedrijven stelt de gemeente circulariteit centraal. Voor de landbouw betekent dit een systeem waarin hulpbronnen efficiënt worden gebruikt, met een nadruk op hergebruik en duurzaamheid. De concrete invulling werkt de gemeente uit in afstemming met de sector. Voor andere bedrijven gaat het om gesloten kringlopen en het hergebruik van grondstoffen.

SAMENVATTEND:

- Minder primaire grondstoffen verbruiken;
- Hoogwaardig hergebruik van materialen;
- Gemeente Barneveld streeft naar duurzame inkoop;
- De gemeente zet een beweging in gang naar circulaire bedrijfsvoering in de agrarische sector.

BEHOUDEN EN VERSTERKEN BIODIVERSITEIT

We zetten in op het behouden en versterken van natuurwaarden, biodiversiteit in stedelijk en landelijk gebied.

In het stedelijk gebied (woon-werklandschappen) streven we naar:

- meer groen en natuur om en in de stad;
- natuurinclusief bouwen;
- vergroenen van de buitenruimte;
- benutten van koppelkansen waaronder waternatuur in bestaande beeklopen (waaronder de Barneveldse Beek) zodat natuurwaarden, biodiversiteit beter geïntegreerd wordt in bestaand bebouwd gebied en bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen.

In het landelijk gebied streven we naar:

- basiskwaliteit natuur in de verschillende landschapstypen;
- versterken en ontwikkelen van een groen blauw netwerk middels kleinschalige landschapselementen;
- versterken van de beken als blauwe en ecologische aders voor biodiversiteitsherstel (waaronder de verdere ontwikkeling van de Esvelderbeek gekoppeld aan klimaatadaptatie en recreatief medegebruik);

- bevorderen van natuur op particuliere percelen;
- behoud en ontwikkeling van het Gelders Natuur Netwerk (waaronder het natuurkerngebied met de landgoederen (Valleilint).

SAMENVATTEND:

- Versterken en behouden van biodiversiteit in de dorpen en het buitengebied;
- Versterken groen blauw raamwerk landelijk gebied met extra aandacht voor de beken en kleinschalige landschapselementen als dragers voor biodiversiteit;
- Meer groen in en om de stad en aandacht voor natuurinclusief bouwen.

MEEGROEIENDE VOORZIENINGEN SPORTEN, BEWEGEN, CULTUURPARTICIPATIE EN ONTMOETEN

De gemeente Barneveld kiest ervoor decentrale voorzieningen te ontwikkelen om tegemoet te komen aan de groeiende behoefte aan sporten, bewegen, cultuurparticipatie en ontmoeten. Dat betekent dat de gemeente streeft naar laagdrempelige, toegankelijke sport- en beweegmogelijkheden en naar voorzieningen voor cultuur en ontmoeting in alle kernen. Bij de uitwerking van dit uitgangspunt houdt Barneveld rekening met de diversiteit aan behoeften in de gemeente.

Een essentieel aspect van de aanpak is de definitie van een basisniveau van kwaliteit voor de openbare ruimte, ongeacht de locatie. Dit basisniveau dient als maatstaf voor de inrichting en kwaliteit van de publieke ruimte, die verder kan worden ingericht naar de behoefte van de omgeving. Onderdeel van dit basisniveau is de aanwezigheid van voldoende sport- en beweegmogelijkheden. De gemeente werkt de definitie van dit basisniveau later uit.

Sporten, bewegen en deelname aan cultuur dragen bij aan ontmoeting, aan een betere gezondheid en een sterke sociale basis. De gemeente kiest daarom voor de ontwikkeling van voldoende sport- en beweegmogelijkheden, die nauw aansluiten bij de behoefte van de bewoners uit de dorpen. Daarnaast streeft de gemeente naar optimale toegankelijkheid voor alle leeftijden en alle categorieën, waaronder inwoners met een beperking.

SAMENVATTEND:

- Laagdrempelige en toegankelijke basisvoorzieningen voor iedereen in de openbare ruimte, aansluitend bij de behoefte;
- Voldoende ontmoetingsplekken in de dorpen;
- Definitie van een basiskwaliteitsniveau van voorzieningen in de leefomgeving.

GEZOND VOEDSEL VOOR EEN DUURZAME TOEKOMST

De gemeente Barneveld streeft ernaar het aanbod van lokaal en regionaal geproduceerd voedsel te vergroten. Daarnaast ligt de nadruk op verkorting van de voedselketens. Zo bevorderen we de duurzaamheid en ondersteunen we lokale voedselproductie.

De gemeente wil hiervoor buurtmoestuinen faciliteren, gemeenschappelijke tuinen die inwoners betrekken bij voedselproductie en ze te laten profiteren van verse producten uit hun directe omgeving.

oor gezonde voeding op scholen is een kritische blik op het vestigingsbeleid rondom scholen nuttig, met als doel ervoor te zorgen dat scholen de leerlingen een gezonde voedselomgeving bieden. Met een aanscherping van het beleid draagt Barneveld bij aan de gezondheid en het welzijn van de jongere generaties.

SAMENVATTEND:

- Vergroting van het aanbod aan lokaal of regionaal geproduceerd voedsel en het stimuleren korte voedselketens;
- Faciliteren van buurtmoestuinen;
- Rookvrije buitenruimtes;
- Een gezonde voedselomgeving nabij scholen.

CULTUREEL ERFGOED

Binnen de Omgevingswet speelt de bescherming van cultureel erfgoed een belangrijke rol. De Omgevingswet stimuleert een integrale en gebiedsgerichte benadering van de omgang met erfgoed.

Erfgoed is een belangrijke drager van identiteit. Het vormt het verbindende verhaal/DNA van een plek, dat als een rode draad door het landschap loopt. Het verbindt inwoners letterlijk met de plek waar ze wonen. Cultureel erfgoed is zowel boven- als ondergronds aanwezig; zichtbaar en onzichtbaar. Het omvat onder meer archeologische waarden en monumenten, monumentale en waardevolle panden en cultuurhistorisch landschappelijk waardevolle elementen. De zichtbare waarden en monumenten dragen samen in directe zin bij aan de herkenbaarheid van de dorpen en het landschap van Barneveld. De onzichtbare waarden en monumenten (veelal het geval bij archeologie) kunnen na archeologisch onderzoek in de vorm van een verhaal of verbeelding bijdragen aan de identiteit en herkenbaarheid van een plek. Het zichtbare en onzichtbare erfgoed is onlosmakelijk met elkaar verbonden.

De gemeentelijke archeologische beleids- en waardenkaart en de cultuurlandschappelijke waardenkaart laten aan iedereen zien waar de archeologische en (historische) cultuurlandschappelijke waarden liggen en welke kwaliteit deze hebben. Dit erfgoed is medebepalend voor de identiteit van onze gemeente en samenleving. Het doel van ons beleid is om de geschiedenis van onze gemeente, zoals die gerepresenteerd wordt door het erfgoed, te beschermen. Dat doen we door het te bewaren, maar ook door het te gebruiken en beleefbaar te maken. Waar mogelijk willen we dat het verleden beter zichtbaar wordt gemaakt. Bij ontwikkelingsopgaven vormt erfgoed een inspiratiebron voor nieuwe ontwerpen.

Dit zorgt voor de verankering van een nieuwe ontwikkeling in de wortels van het verleden, geeft nieuwe gebruikers binding met de plek en zorgt voor een betere leesbaarheid van het landschap en de gebouwde omgeving. Zo versterken we de herkenbaarheid en het karakter van onze gemeente.

SAMENVATTEND:

- Erfgoed is een belangrijke drager van identiteit en het verbindt;
- Het boven- en ondergronds erfgoed vormen het verbindende verhaal/DNA van een plek;
- Erfgoed beschermen we en maken we waar mogelijk toegankelijk en voor gebruik;
- De zichtbaarheid van erfgoed verbetert;
- Erfgoed inzetten als basis bij nieuwe ontwikkelingen, door het te behouden en als inspiratie te laten dienen bij nieuwe ontwerpen;
- Voor vorming en aanpassing van toekomstig erfgoedbeleid, onderzoeken we hoe een integrale en gebiedsgerichte benadering van erfgoed kunnen vormgeven.

3.3 Prettig leven in vitale dorpen

Prettig leven gaat zoals gezegd over meer dan alleen wonen. Het gaat om op een goede wijze kunnen samenleven in wijken en dorpen. Daar horen randvoorwaarden bij: een fijne en passende woning, voldoende en goede voorzieningen, ruimte om elkaar te ontmoeten in een openbare ruimte die voorbereid is op de toekomst.

In deze paragraaf vormen wonen, samenleven en vitaliteit van de leefomgeving de rode draad. We nemen u mee in het voorkeursscenario van het thema prettig leven in vitale dorpen. Hierbij zal worden ingegaan op de volgende deelopgaven:

- de groei van de gemeente Barneveld en de druk op de woningmarkt;
- demografische ontwikkelingen en de samenstelling van de woningvoorraad;
- de vitaliteit van alle kernen met passend meegroeiende voorzieningen;
- een toekomstbestendige en vitale nieuwe te ontwikkelen en bestaande openbare ruimte.

DE GROEI VAN DE GEMEENTE BARNEVELD EN DE DRUK OP DE WONINGMARKT

Barneveld groeit en dat is al jaren gaande. Die groei zet zich voort. Op basis van de laatste Gelderse bewerking van de Primos-prognose wordt een groei voorspeld naar een bevolking van ca. 80.000 inwoners in 2040. De gemeente Barneveld is daarmee één van de koplopers in de provincie Gelderland. De huidige voorspellingen laten zien dat de groei na 2040 zich voortzet, maar minder sterk. Met die groei houden we ook rekening bijvoorbeeld als het gaat om te maken keuzes omtrent mobiliteit.

Ook voor de komende jaren liggen de nodige plannen in het verschiet. Al die plannen tellen samen op tot ca. 5.000 woningen. In de Toekomstscenario's was de vraag aan de orde of daar 3.000 woningen extra bij moeten komen of 5.000 woningen.

We kiezen bewust voor de lagere variant van 3.000 extra woningen, dus in totaal 8.000 nieuwe woningen in de periode 2021-2040. Met deze groeiambitie bouwen we voldoende om te kunnen voorzien in de natuurlijke groei van Barneveld EN de groei als gevolg van migratie. Daarnaast sluiten we met deze keuze aan op de uitkomsten van het participatietraject; in de samenleving is enige terughoudendheid voor al te snelle groei en vrees voor verlies van het dorps karakter. Aan dat laatste hecht men veel waarde. We hebben deze keuze verder gebaseerd op realiteitszin: capaciteit, het kunnen meegroeien van infrastructuur, het tempo waarin nutsvoorzieningen kunnen worden aangelegd en maatschappelijke voorzieningen kunnen worden gerealiseerd, en het adaptatievermogen van onze dorpse samenleving.

We kiezen er bewust voor om de groei meer dan voorheen te spreiden over alle kernen en minder voor concentratie in de grote kernen Barneveld en Voorthuizen. Dit sluit aan op de al eerder gekozen lijn in de gemeentelijke Hoofdlijnennotitie en bij de uitkomsten van het participatietraject. Met deze keuze willen we een bredere basis bieden voor passende voorzieningen in elke kern (zie hierna). Als uitgangspunt mikken we voor de 8.000 te realiseren woningen op een verdeling van 70% in de grote kernen Barneveld en Voorthuizen en 30% in de kleine kernen. Om dit in perspectief te zien: 80% van de bestaande woningen bevindt zich op dit moment in de twee grote kernen. De kleine kernen Garderen, Terschuur, Zwartebroek en Stroe willen we daarbij extra bedelen in een goede fasering, juist om deze kernen de noodzakelijke toekomstbestendige omvang te geven voor basisvoorzieningen als een basisschool, huisarts, een beperkt winkelbestand en een gezond verenigingsleven. De kern Kootwijkerbroek heeft een blijvend grote behoefte, die we willen faciliteren. Voor De Glind zien we om andere reden een opgaaf: we willen graag een betere balans tussen het dorp en de jeugdzorg in het dorp. We werken de aantallen en uitbreidingsrichtingen nader gespecificeerd en gebiedsgericht uit in de omgevingsvisie. Voor De Glind is een afzonderlijk plan van aanpak nodig.

Voor een belangrijk deel zijn de locaties waarop de woningbouw kan plaatsvinden al in beeld. Voor de resterende opgaaf vinden wij dat we naast inbreiding ook uitbreiding nodig hebben. De mogelijkheden voor inbreiding schatten wij kleiner in dan ten tijde van de Hoofdlijnennotitie. Het woningbestand in de gemeente Barneveld is relatief jong, waardoor herstructurering van wijken slechts beperkt aan de orde is. Daarnaast kiezen wij voor het uitgangspunt om bestaande open groene ruimtes in wijken zo veel mogelijk te bewaren, niet alleen vanwege het groen, maar ook omwille van het klimaat en vanuit gezondheidsoogpunt.

We zoeken dus vooral naar locaties die al een gebruik kennen. Daarbij kan gedacht worden aan solitair gelegen bedrijven in de bebouwde kom of andere soortgelijke ruimtes die zich lenen voor transformatie. Dat gaat over het algemeen gepaard met hogere kosten en is in de praktijk weerbarstig. We kiezen er daarom voor om ons te focussen op een beperkt aantal locaties, te weten locaties met (zware) bedrijvigheid, gelegen op onwenselijke locaties in de kernen. Voor het overige richten we ons vooral op het faciliteren van initiatieven tot inbreiding. Specifiek noemen we bedrijventerrein De Valk. Algehele transformatie van dit bedrijventerrein is niet wenselijk, maar we zien wel mogelijkheden voor gerichte functiemenging met toevoeging van wooneenheden in dit gebied. Daar waar kansen zich voordoen kunnen bedrijven zich verplaatsen naar betere locaties.

Hoewel de ruimte voor inbreiding beperkt is, willen we wel zuinig omspringen met onze ruimte. We zetten daarom meer dan voorheen in op gestapeld bouwen, waarbij we wel, overeenkomstig de uitkomsten van de participatie, onderscheid maken per kern. In de grotere kernen kan gedacht worden aan maximaal 5 of 6 lagen, met op enkele daarvoor geschikte locaties wellicht meer.

In de kleinere kernen zal 2 of 3 lagen veelal het maximum zijn. Dit biedt ook mogelijk voor een verdere vergroting van de diversiteit in de woningvoorraad. Specifieke mogelijkheden zien we voor de directe omgeving van de stations Barneveld Centrum en Barneveld Zuid om andere woonmilieus te creëren met meer hoogbouw (zeker in het centrum) in een groene setting en gericht op OV-gebruik.

Meer dan tot nog toe het geval was, zullen er ook woningen in het buitengebied worden toegevoegd als gevolg van de nationale opgaven ten aanzien van de landbouw en specifiek de opgaven voor de natuur. Dit kan grote gevolgen voor de landbouw in de Foodvalley hebben. We willen hier gedoseerd mee omgaan. Daar hoort onderzoek bij naar de mogelijkheden om woningbouw als gevolg van functieverandering te concentreren op een aantal locaties. Zie daarover verder bij de opgave waardevol landelijk gebied. Gebieden die we willen gebruiken voor nieuwbouwwijken of nieuwe bedrijventerreinen sluiten we hiervan uit.

Met alle woningbouw die reeds in en rond de kern Barneveld voorzien is, zien wij geen noodzaak om vóór 2040 nog een grote woonwijk (+ 1.000) woningen te realiseren, naast de wijken Bloemendal en de Burgt. Zoals echter hiervoor aangegeven, zet de groei zich naar verwachting voort na 2040. Voor de grotere kernen Barneveld en Voorthuizen willen we daarop anticiperen en daar in onze ruimtelijke keuzes rekening mee houden. Dit betrekken we bij de verdere uitwerking van dit voorkeursscenario richting de omgevingsvisie.

SAMENVATTEND:

- 8.000 nieuwe woningen tot 2040, mits passende invulling randvoorwaarden;
- Nieuwbouw in elke kern, 70/30 verdeling tussen Barneveld/Voorthuizen; en de overige kernen;
- Meer dan gemiddelde groei in Kootwijkerbroek, Terschuur, Zwartebroek, Garderen, de Glind en Stroe;
- Inbreiding naast uitbreiding. Gericht verdichten zo min mogelijk ten koste van bestaand groen;
- Extra inzet op en aandacht voor de stationsomgevingen, alert zijn op transformatiekansen van binnenstedelijke bedrijven(terreinen);
- Meer gestapeld bouwen (5 – 6 lagen grote kernen, 2 – 3 lagen kleine kernen).

DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN EN DE SAMENSTELLING VAN DE WONINGVOORRAAD

Met de bouw van nieuwe woningen willen we voorzien in de grote vraag naar meer woningen, maar willen we ook beter aansluiten op de kwalitatieve behoefte. We willen daarbij meer dan voorheen inzetten op doorstroming door een divers aanbod te creëren in levensloopbestendige wijken. Anders gezegd: we vinden dat onze inwoners in hun eigen leefomgeving met hun eigen sociale netwerk oud moeten kunnen worden in een woning die past bij de verschillende levensfases.

We zien een nadrukkelijke kwalitatieve opgaaf voor de komende jaren: de samenstelling van onze bevolking verandert. De Barneveldse bevolking wordt ouder, vooral de groep van 75+ neemt fors toe met 75% in vergelijking met nu. Daarnaast komen er meer mensen bij vanuit buiten de gemeente, waaronder ook substantiële groepen arbeidsmigranten, statushouders, vluchtelingen etc. Naast deze demografische ontwikkelingen, zijn er ook andere ontwikkelingen die vragen om een andere samenstelling van de woningvoorraad. Denk aan toename van het aantal kleinere persoonshuishoudens of aan veranderingen in de zorg, waardoor mensen met een bepaalde zorgbehoefte in onze wijken moeten kunnen blijven wonen en daar hun benodigde zorg ontvangen. Dat alles heeft op diverse vlakken gevolgen, ook voor de inrichting van onze leefomgeving en meer concreet de benodigde woningvoorraad.

Op deze demografische wijzigingen willen we zo veel als mogelijk inspelen. Dat betekent woningen voor gezinnen, maar zeker ook woningen voor het toenemend aantal 1- en 2-persoons huishoudens, waaronder jongeren en ouderen. We kijken daarbij ook naar plekken die zich daar goed voor lenen, zoals stationsomgevingen.

We blijven dat doen in gemengde, diverse en inclusieve wijken, waar generaties met verschillende achtergronden elkaar blijven vinden en iedereen kan meedoen, ook als je een beperking hebt en ook financieel gezien. Dit ter bevordering van de zorg voor elkaar, de sociale samenhang in de wijken en het contact tussen de generaties. Het sociale netwerk van mensen is een belangrijk vangnet. Dit sluit ook aan op de uitkomsten van de participatie. Dat vergt een ongelijke aanpak omdat wijken verschillend beginnen en er ook in de gemeente Barneveld kwetsbare wijken zijn. Deze verschillen tussen wijken willen wij kleiner maken. Met de omgevingsvisie willen we inzetten op maatregelen in de fysieke leefomgeving die de kwetsbare wijken kunnen gaan helpen. Zie hierover ook de opgave Groen en toekomstbestendig Barneveld.

Daarnaast blijven we generiek inzetten op de diversiteit in het type woningen. In de afgelopen jaren hebben we rug-aan-rugwoningen gerealiseerd en zijn tiny houses en een Knarrenhof in voorbereiding. We zetten deze lijn voort en

staan open voor nieuwe woonconcepten die voorzien in een behoefte en/of bijdragen aan doorstroming of een plus bieden als het gaat om duurzaamheid (bijvoorbeeld circulair bouwen).

Er is een grote behoefte aan betaalbare woningen in Nederland, zo ook in onze gemeente. Verschillende doelgroepen concurreren met elkaar om de schaarse betaalbare woningen te verkrijgen, zowel huur- als goedkope koopwoningen. Denk aan starters maar ook aan statushouders, spoedzoekers, arbeidsmigranten, die hier een beroep op willen doen. In de programmering (typologie van woningen en prijsklassen) van de nieuwbouw wordt aan deze behoefte gehoor gegeven, met ook een zekere spreiding over de verschillende kernen van de gemeente.

SAMENVATTEND:

- Nieuwbouw moet voorzien in behoefte en doorstroming bevorderen;
- Levensloopbestendigheid in de wijk;
- Voortzetting van de lijn om divers en gemengd bouwen met extra aandacht voor 1- en 2-persoonshuishoudens;
- Inclusieve wijken in velerlei opzicht met een ongelijke aanpak gericht op kwetsbare wijken;
- Nieuwe woonconcepten en faciliteren;
- Betaalbare programmering met zekere spreiding over alle kernen.

DE VITALITEIT VAN ALLE KERNEN MET PASSEND MEEGROEIENDE VOORZIENINGEN

In de kern Barneveld en ook de kern Voorthuizen, willen we meer sturen vanuit het niveau van de wijk, omdat dat het niveau is waar zich het dagelijks leven van de samenleving afspeelt. Dat vergt dragers in de wijk, zeker ook als het gaat om de voorzieningen. Dan gaat het om commerciële functies zoals winkels en niet commerciële functies zoals een plaats om elkaar te ontmoeten. En naarmate de wijken groter zijn, dient het voorzieningenniveau navenant groter te zijn. De wijken in Barneveld en in mindere mate Voorthuizen willen we daarom verrijken met ruimtes voor passende kleinschalige werkgelegenheid en kwalitatieve (winkel)voorzieningen, om zo onze wijken levendiger en vitaler te maken.

Meer dan voorheen kiezen wij dus voor functiemenging. Randvoorwaarde is wel dat het aanvullend gaat werken op bestaand aanbod en dus niet concurrerend gaat werken met bedrijventerrein of met het centrum van Barneveld of Voorthuizen.

Op het niveau van de kernen, willen wij het niveau van basisvoorzieningen gebiedsgericht versterken in lijn met de behoeften van de lokale gemeenschap. In de kern Barneveld zullen de voorzieningen gepast groeien, zonder

overmatige uitbreiding. Wat betreft de kleinere kernen, is het ons streven om het basisvoorzieningenniveau te versterken, passend bij de grootte van elke kern. Zoals eerder aangegeven, kiezen we hier voor extra groei in het aantal inwoners om een solide basis te vormen voor het versterken van het basisvoorzieningen.

Onder basisvoorzieningen verstaan we voorzieningen zoals een supermarkt, een basisschool, kinderopvang, een huisarts en culturele en sportvoorziening. Per kern willen we kijken wat er specifiek nodig is.

In het voorzieningenniveau is een belangrijke rol weggelegd voor onderwijs. Voor een belangrijk deel is deze wettelijk bepaald en moeten we zorgen voor toereikende huisvesting voor primair en voortgezet onderwijs. We kijken naar de mogelijkheden om extra ruimte te bieden aan scholen om flexibel in te kunnen spelen op groei. Multifunctionaliteit en gezond en groen zijn aandachtspunten.

In deze fase van de omgevingsvisie is nog te weinig aandacht besteed aan het concretiseren van de plannen omtrent de ontwikkeling van het voortgezet onderwijs/MBO. De visie voor de ontwikkeling van het voorgezet onderwijs en het MBO zullen in een latere fase verder uitgewerkt worden.

We willen een lage drempel voor deelname aan en toegankelijkheid van voorzieningen om te kunnen sporten, bewegen, cultuur beleven en elkaar ontmoeten. Dit is ook belangrijk om jonge gezinnen en jong volwassenen te behouden in de kleine kernen. Nabijheid en betaalbaarheid van dit soort voorzieningen in de kleine kernen helpen dan. Grotere en aanvullend werkende sport- en cultuurvoorzieningen concentreren we in Barneveld. Barneveld beschikt over een mooi geheel aan voorzieningen, zoals bijvoorbeeld het theater. Met dit soort voorzieningen willen we gezondheid stimuleren en bijdragen aan leefbaarheid en sociale cohesie en deze horen passend mee te groeien. We zetten daarbij in op versterking van het bestaande aanbod en het breder benutten van bestaande voorzieningen voor diverse maatschappelijke doelen.

SAMENVATTEND:

- Sturen op vitale en inclusieve wijken;
- Ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid in elke wijk, ruimte voor winkels in de grotere wijken in de kern Barneveld;
- Actief sturen op passende basisvoorzieningen in elke wijk/kern;
- Toegankelijke voorzieningen voor sport en cultuur, bewegen en ontmoeten die passend zijn bij de inwoners van de wijk/kern;
- Kwalitatief versterken bestaande aanbod grotere voorzieningen.

EEN TOEKOMSTBESTENDIGE OPENBARE RUIMTE

Het openbaar gebied speelt een belangrijke rol voor het goed functioneren van de samenleving. Het biedt ruimte om te ontmoeten, voor sport, spel en cultuur in de buurt, voor een groene klimaatbestendige en dorpse invulling. In de openbare ruimte kunnen derhalve meervoudige doelstellingen worden bereikt, die bijdragen aan een goed functioneren van de samenleving.

Mede met het oog op de verduurzamingsopgave en de klimaatverandering, maar ook op de doelstellingen omtrent gezondheid en demografische ontwikkelingen (meer ouderen) willen we onze bestaande en te ontwikkelen openbare ruimte toekomstbestendig en inclusief inrichten. Dat is een grote opgaaf en vraagt aanzienlijk meer inzet en bijstelling van de huidige koers. Die opgaaf licht niet eens zo zeer in de nieuw te realiseren wijken, maar met name in de bestaande wijken, vooral de kwetsbare wijken. Ook hier geldt het streven om de verschillen kleiner te maken tussen de verschillende wijken, maar zullen de mogelijkheden tegelijkertijd financieel begrensd zijn. Bij een verdere uitwerking zullen we gericht moeten kiezen waar we wel en niet inzet plegen.

Om buurten en wijken gezond en toekomstbestendig te maken, hebben we ook meer openbare ruimte nodig, zodat mensen elkaar kunnen ontmoeten, zodat mensen kunnen bewegen, zodat er ruimte is voor biodiversiteit en klimaatadaptatie. We willen daarvoor meer ruimte bieden, meer voorzieningen

creëren om ook in te spelen op de behoefte bij onze inwoners en mensen ook aan te zetten tot gezond gedrag. Ter illustratie: in de gemeente Barneveld zijn relatief weinig mensen lid van een sportvereniging, maar bewegen mensen (desondanks) relatief veel. Sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte zijn daarom belangrijk en werken sterk aanvullend op het aanbod aan sportverenigingen.

we de mogelijkheden benutten die die zich voordoen om andere vormen van mobiliteit uit te breiden of optimaler te benutten. We gaan inzetten op het meer bundelen van parkeervoorzieningen (auto op afstand), zodat de ruimte efficiënter kan worden benut voor zaken als groen, wateropvang, sport en spelen, ontmoeting.

Conform onze insteek om zuinig met onze ruimte om te gaan, hoort daarbij ook een meervoudig ruimtegebruik, waarbij de schaarse ruimte meerdere functies tegelijkertijd vervult. We streven naar een andere “ruimtelijke mix” met minder ruimte voor de auto, zodat er ruimte ontstaat voor andere gewenste invullingen, zoals sport, bewegen en ontmoeten. Dit binnen de grenzen van wat realistisch is.

De auto vervult immers een belangrijke rol in onze samenleving en blijft dat zeker in de kleine kernen en het buitengebied ook doen. Tegelijk verandert mobiliteit en willen we daar ook gericht op inzetten (zie paragraaf Bereikbaar nu en in de toekomst). Andere vormen van mobiliteit met name ook de fiets worden belangrijker en daar willen we onze omgeving ook op inrichten.

Dat vergt een gebiedsgerichte aanpak: niet voor iedereen en niet overal is er immers een realistisch en betaalbaar alternatief, zeker niet in de hiervoor genoemde kleine kernen. We blijven dus daar waar nodig zorgen voor adequate parkeervoorzieningen in de openbare ruimte. Binnen de grotere kernen gaan

SAMENVATTEND:

- Vitale, duurzame en klimaatbestendige inrichting openbare ruimte;
- Uitgangspunten “gezonde wijk” zijn vertrekpunt voor inrichten openbare ruimte;
- Inzetten op meervoudig ruimtegebruik;
- Voldoende sport-, beweeg-, cultuur en ontmoetingsmogelijkheden in de openbare ruimte;
- Waar alternatieven zijn voor de auto, verlagen we de parkeernormen (bijvoorbeeld nabij hoogbouw of bij ontwikkelingen nabij stationsomgevingen;
- Waar mogelijk parkeervoorzieningen bundelen en meer uit het zicht brengen.

3.4 Ruimte voor ondernemerschap

De gemeente Barneveld straalt ondernemerschap uit, met een arbeidsethos waarin hard werken centraal staat. De gemeente speelt een belangrijke rol in de regionale economie en huisvest bedrijven die internationaal actief zijn. De ondernemingsgeest leidt tot een voortdurende behoefte aan ruimte voor kleine en grote bedrijven, om uit te breiden of om zich te vestigen. Met werkgelegenheid als resultaat. En daarmee groeit de vraag naar toegewijde werknemers.

Naast de interne dynamiek ervaart de gemeente externe druk van bedrijven buiten de gemeente Barneveld die zich in onze gemeente willen vestigen. Barneveld is immers heel strategisch gelegen. De ruimte is echter schaars en we kunnen niet aan alle vraag voldoen. Bovendien roept uitbreiding van bedrijvigheid vragen op over bereikbaarheid, geluidsoverlast, toekomstbestendigheid en het behoud van onze leefomgeving. De congestie op het elektriciteitsnet en de stikstofproblematiek is voor de korte termijn (2030) ook een beperkende factor.

Een gezond evenwicht tussen ondernemerschap en het welzijn van onze omgeving is essentieel.

Dit werken we uit voor de volgende onderdelen:

- werkgelegenheid;
- vestigingsklimaat;
- werklocaties toerisme en recreatie;
- centrumgebieden.

WERKGELEGENHEID

Een groot deel van de arbeidsplekken in de gemeente Barneveld bevindt zich op een bedrijventerrein. De werkgelegenheidskansen zitten in verschillende sectoren, maar vooral in de industrie, zakelijke dienstverlening en de bouwsector. De concurrentiekracht van deze sectoren en een hoog arbeidsethos leiden tot een laag werkloosheidspercentage en een hoge vraag naar arbeidskrachten.

Het gemeentebeleid focust op bedrijven die veel werkgelegenheid opleveren per eenheid ruimtebeslag. Barneveld zet deze lijn voort, ook gelet op ons streven zuinig om te gaan met de ruimte. Dit betekent geen nieuwe arbeidsextensieve bedrijvigheid met een groot ruimtebeslag.

Onder het motto *doen waar je sterk in bent* sluit de gemeente Barneveld aan bij een beroepsbevolking met een praktische opleiding als achtergrond en de bedrijvigheid die daarmee samenhangt. Daarnaast streeft de gemeente ernaar de werkgelegenheid voor hoger opgeleiden te stimuleren. De maakindustrie in de gemeente vertoont een trend naar werkgelegenheid voor werknemers met een hoger opleidingsniveau. Deze trend is reeds decennia zichtbaar in de maakindustrie en hij hangt samen met de structurele noodzaak tot product- en procesinnovatie. Om te kunnen concurreren op lokaal of internationaal niveau worden de bedrijven in de maakindustrie steeds meer kennisintensief.

De gemeente Barneveld zet zich in voor een optimaal functionerende arbeidsmarkt door onderwijs en werkgelegenheid beter op elkaar af te stemmen, talent in de regio te behouden en zorg te dragen dat meer kan worden voldaan aan de vraag naar personeel met een steeds zwaarder praktijkgericht opleidingsniveau. Regionale en lokale initiatieven, zoals de Barneveldse Techniek Opleiding (BTO) en het Poultry Expertise Centre (PEC) worden gewaardeerd. In de gemeente Barneveld zijn goede voorbeelden van samenwerking tussen onderwijs, onderzoek, en bedrijfsleven, om gezamenlijk een goed functionerende arbeidsmarkt te bevorderen.

SAMENVATTEND:

- Focus op bedrijven die veel werkgelegenheid opleveren;
- Focus op een beroepsbevolking met een praktische opleiding en hoger beroepsonderwijs als achtergrond en de daarmee samenhangende bedrijvigheid;
- Gericht bredere hogere bedrijvigheid en kenniswerkers vooral in de centrumgebieden;
- Evenwicht in het pendelverkeer;
- Passende kleinschalige werkmogelijkheden in de wijken.

VESTIGINGSKLIMAAT

Bij de aanpak van gemeente Barneveld staat de groei van arbeidsplaatsen voorop. De bedrijventerreinen zijn regionaal. Ze zorgen voor werkgelegenheid vanuit de lokale behoefte, en bedienen daarnaast de regionale vraag naar bedrijfsruimte.

Lokale ondernemers krijgen voorrang bij hun vestigings- en uitbreidingsvraag. De gemeente Barneveld streeft ernaar grootschalige logistieke centra en bedrijven met een hoge CO_2 of fijnstofuitstoot te vermijden. Barneveld legt de nadruk op versterking van wat ons lokaal al kenmerkt, want daar zijn we goed in. Met een focus op de maakindustrie en met een hoog innovatievermogen. In Barneveld bestaat behoefte aan experimenteer- en innovatieruimte, en aan broedplaatsen voor nieuw en innovatief ondernemerschap. Daarbij kan bijvoorbeeld de primaire sector agro-food van nut zijn om innovaties in de praktijk te toetsen. Het buitengebied kan ruimte bieden aan innovatieve broedplaatsen voor nieuwe bedrijven met een omvang kleiner dan 1.000 m2.

De bedrijven in de gemeente Barneveld die op internationaal niveau een toppositie innemen moeten aantrekkelijk blijven voor hoogopgeleid personeel. Dit stelt hogere eisen aan de kwaliteit van de werkomgeving. De gemeente Barneveld draagt bij aan een aantrekkelijke werkomgeving door aandacht te schenken aan de kwaliteit van de openbare ruimte op de bedrijventerreinen. Dit betekent dat de bestaande bedrijventerreinen worden gerevitaliseerd als dat nodig is om te voldoen aan het vereiste kwaliteitsniveau en dat Barneveld voor nieuwe terreinen streeft naar een kwalitatief hoogwaardige inrichting van de openbare ruimte. Denk daarbij aan groenvoorziening, ruimte voor wateropvang, ruimte voor kinderopvang en voor horeca.

Daarbij streeft de gemeente naar een gezond evenwicht in het pendelverkeer tussen wonen en werken. Kansen om de pendel te verkleinen willen we benutten. Kleinschalige initiatieven om te werken binnen de woonwijken horen daarbij.

Voor de versterking van het vestigingsklimaat stelt de gemeente Barneveld overkoepelend beleid vast, zodat de ontwikkeling op een doordachte manier plaatsvindt en op plaatsen waar dat past.

In lijn met het toekomstscenario Verder met Barneveld bouwt Barneveld zo voort op de sterke punten en faciliteert de gemeente de groeiambities van bestaande bedrijven. Een stimulans voor de economische ontwikkeling, en ook voor onze eigen lokale gemeenschappen.

Railterminal

Voor een railterminal in de gemeente Barneveld stelde de gemeenteraad kaders vast. Deze vormen het vertrekpunt voor dit voorkeursscenario. De gemeente ziet economische kansen voor het lokale en regionale bedrijfsleven en positieve effecten voor het milieu, denk aan terugdringen van fijnstof. De komst van een railterminal mag anderzijds niet gepaard gaan met een onevenredige belasting voor het leefklimaat en de gezondheid (geluid, verkeer, etc.). De infrastructuur dient op orde te zijn, om afwenteling op het lokale wegennet te voorkomen. Met vooral aandacht voor mogelijk extra verkeer door de dorpen Stroe en Kootwijkerbroek. Bij de beoordeling van een eventueel initiatief van een exploitant of investeerder neemt de gemeente de effecten op de omgeving nadrukkelijk mee in de planologische afweging.

SAMENVATTEND:

- De groei van arbeidsplaatsen staat voorop (regionaal bedrijventerrein);
- Geen nieuwvestiging van logistieke bedrijven met een groot ruimtebeslag, en terugdringen van fijnstof uitstotende bedrijven;
- Versterk de lokale kracht;
- Ruimte voor experiment, innovatie en broedplaatsen;
- Zorgdragen voor een kwalitatief hoogwaardige inrichting van openbare ruimte om de kwaliteit van de werkomgeving te kunnen waarborgen.

WERKLOCATIES

Regionaal worden afspraken gemaakt over de verdeling en aard van werklocaties. Op weg naar 2040 is de vraag ernaar groot, terwijl de mogelijkheden beperkt zijn. De prognose wijst uit dat de groei van de Barneveldse bedrijven van de laatste 10 jaar zich voortzet in het komende decennium. Naar verwachting stagneert de bedrijfsgroei niet op de lange termijn. Deze verwachting is gebaseerd op de kenmerkende dynamiek van het bedrijfsleven in Barneveld: het merendeel betreft familiebedrijven die al meerdere generaties binnen één familie worden doorgegeven, met een reeds geplande opvolging door een volgende generatie. Op dit moment ligt de vraag naar bedrijventerrein tussen de 30 en 35 hectare, waarvan 25 tot 28 hectare afkomstig is van bedrijven uit Barneveld zelf.

Voor deze groei is het essentieel dat er voldoende ruimte beschikbaar is. Gezien de intensieve bezetting van de bestaande terreinen en het feit dat de meeste bedrijven hun eigen ruimte intensief benutten, kan de groei alleen worden gerealiseerd als er nieuwe bedrijventerreinen bijkomen.

Bedrijventerrein Harselaar is regionaal belangrijk en goed ontsloten via de A1 en A30. Dit terrein krijgt op weg naar 2030 een uitbreiding van ongeveer 40 ha in het deelgebied Harselaar-Zuid.

Naar verwachting heeft de gemeente Barneveld tot 2040 minimaal 66 hectare nieuw bedrijventerrein nodig om de groei van de bestaande bedrijven mogelijk te maken. Dat is de lokale behoefte. Locaties voor wind- en duurzame energie hebben op de lange termijn naar verwachting zo'n 10 hectare nodig.Als regionale behoefte is de benodigde oppervlakte nieuw bedrijventerrein uitgerekend op ongeveer 100 hectare netto. Dat is ongeveer 140 ha bruto. Nagegaan moet worden of hierin kan worden voorzien, gelet op zorgvuldig ruimtegebruik.

De gemeente Barneveld streeft ernaar in en nabij de kleine kernen ruimte te scheppen voor kleinschalige en lichte werklocaties, ook als broedplaatsen voor vernieuwing en innovatie. Het voorkeursscenario kiest hier voor spreiding, door bij de kleine kernen werklocaties aan te bieden voor de eigen lokale vraag. Daar zit een duidelijke proportionaliteit in: wordt een bedrijf te groot of gaat het om zware

bedrijvigheid, dan komt het bedrijventerrein Harselaar in beeld. Het is belangrijk dat de kwaliteit en de veiligheid van de bedrijventerreinen voldoen aan de eisen van de tijd. De gemeente Barneveld bewaakt veiligheid op haar bedrijventerreinen met collectieve maatregelen, publiek-private samenwerking, en technologische investeringen om criminaliteit te verminderen.

In het buitengebied stelt de gemeente beperkt ruimte beschikbaar voor ondernemerschap, in overeenstemming met het functieveranderingsbeleid. Dat betekent ruimte voor start ups met een beperkte uitstraling en impact. Dit draagt bij aan het behoud van de lokale ruimtelijke en sociale structuur, regulering van bedrijfslocaties om overlast te voorkomen en sluit aan op regionale afspraken[2].

De verduurzamingsopgave, de energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit spelen een rol bij de inrichting van de werklocaties. Al deze opgaven doen een beroep op de schaarse ruimte. Dit kan gevolgen hebben voor het aandeel uitgeefbare m2 per hectare. Ook dat pleit voor de verdere inzet op arbeidsintensieve bedrijvigheid.

SAMENVATTEND:

- Uitbreiding van het bedrijventerrein De Harselaar tot 2030 met zo'n 40 ha in het deelgebied Harselaar-Zuid;
- Tot 2040 minimaal kunnen voldoen aan de groeivraag van bestaande bedrijven en zo mogelijk aan de regionaal berekende groeivraag;
- In en nabij kernen ruimte voor kleinschalige en lichte werklocaties;
- Waar mogelijk verdichting van bestaande bedrijventerreinen;
- Borgen van veiligheid bedrijventerreinen;
- Beperkte mogelijkheden voor bedrijvigheid via functieverandering.
- aandacht voor bereikbaarheid A1 en knooppunt A1-A30

[2] *Ook bij deze alinea moet de kanttekening worden gemaakt dat deze wens moet worden afgewogen in het geheel van het nog lopende gesprek over de opgave Waardevol landelijk gebied.*

VERDUURZAMING BEDRIJVENTERREINEN

Ook onze bedrijventerreinen wil de gemeente verduurzamen. Meer groen in de werkomgeving, zuinig gebruik van duurzame energie, vasthouden van water en stimuleren van circulariteit zijn hier uitgangspunten. Een concreet voorstel is pauzegroen aan te leggen op de bedrijventerreinen, zodat medewerkers in hun pauze gebruik kunnen maken van het aanwezige groen.

De gemeente geeft hierin het goede voorbeeld, bijvoorbeeld bij de inrichting van bedrijventerreinen. Daarnaast stimuleert Barneveld het bedrijfsleven ambitieuze stappen te zetten op het gebied van verduurzaming.

Voor verdere stappen en initiatieven, zie het Programma Duurzaamheid, dat de leidraad vormt voor dit thema in de omgevingsvisie.

SAMENVATTEND:

- Barneveld streeft verduurzaming na van de bedrijventerreinen.

TOERISME EN RECREATIE

Barneveld ontvangt jaarlijks veel toeristen en recreanten. Het is een belangrijke economische pijler, vooral in de omgeving van Voorthuizen en op de Veluwe.

Om de kwaliteit van parken en recreatiegebieden te borgen zet gemeente Barneveld het beleid Vitale Vakantieparken voort, onder het thema de juiste kwaliteit op de juiste plaats. Tegelijkertijd bewaakt de gemeente voortdurend de kwaliteit van de recreatievoorzieningen, ook voor onze eigen inwoners.

Barneveld zet niet in op massatoerisme, maar streeft ernaar juist de bezoeker te trekken die past bij de rust en uitstraling van onze mooie gemeente en de rijke natuur ervan, de kwaliteitstoerist.

Bij het doel toerisme te bevorderen houdt de gemeente nauwlettend rekening met natuurbehoud. Barneveld benoemt gebieden die geschikt zijn voor

recreatieve doeleinden en zorgt ervoor dat deze plekken worden geïntegreerd in de omringende natuurlijke omgeving. Het kan nodig zijn betredingsgevoelige terreinen minder toegankelijk te maken, of de stroom toeristen te spreiden, in overeenstemming met de draagkracht van een gebied.

Een interessant aspect van het toerismebeleid van Barneveld is het strategische doel het aanbod van lokale voorzieningen en de winkelcentra te versterken: als we onze gasten weten te verleiden de dorpscentra te bezoeken, vergroten we de draagkracht onder de voorzieningen. Goede voorzieningen in de centra dragen tegelijkertijd bij aan het verlengen van het toeristenseizoen.

SAMENVATTEND:

- Voortzetten beleid *Vitale Vakantieparken;*
- Vakantieparken: juiste kwaliteit op de juiste plaats;
- Inzetten op de kwaliteitstoerist;
- Spreiding van toerisme over de verschillende gebieden;
- Balans tussen betreding en natuurbehoud;
- Gasten verleiden centra te bezoeken;
- Seizoen verlengen.

CENTRUMGEBIEDEN

Ieder toekomstscenario gaat ervan uit dat elke kern in de gemeente Barneveld beschikt over essentiële basisvoorzieningen, passend bij de omvang ervan, zoals een supermarkt en een drogisterij, en mogelijkheden tot publieke ontmoeting. Deze basis zorgt voor vitale kernen waarin het prettig wonen is.

De grotere kernen gaan een stap verder en bieden een hoog niveau van basisvoorzieningen, voor eigen inwoners en voor bezoekers van buitenaf. Gemeente Barneveld faciliteert ondernemingen die extra toeristen trekken, zoals kwalitatief goede horeca. Dergelijke omstandigheden dragen bij aan een levendige sfeer in de grotere centra. (zie Omgevingsvisie Barneveld Centrum uit 2021 en de Dorpsvisie Voorthuizen).

Barneveld stimuleert de combinatie van wonen en werken, wat leidt tot een bruisende dynamiek. De wisselwerking tussen woon- en werkruimte bevordert het gemak voor bewoners, en brengt bovendien levendigheid en interactie in de dorpen.

De gemeente houdt rekening met kenniswerkers op kantoor door werklocaties te plannen nabij openbaarvervoersknooppunten, zoals de stations. Dit draagt bij aan de bereikbaarheid en maakt het voor werknemers gemakkelijker hun werkplek te bereiken. Als gemeente streven we er bovendien naar ontmoetingsplekken en verblijfsplekken te creëren in de omgeving van deze openbaarvervoerslocaties. Deze ruimtes dienen als sociale hubs waar mensen kunnen samenkomen, of kunnen werken.

SAMENVATTEND:

- Basisvoorzieningen in elk kern, passend bij de omvang;
- Hoog niveau voorzieningen in grotere kernen, ook voor bezoekers;
- Stimuleren combinatie wonen en werken;
- Werk- en ontmoetingslocaties kenniswerkers nabij stations.

3.5 Waardevol landelijk gebied

TRANSITIEOPGAVE EN AMBITIE LANDELIJK GEBIED Het landelijk gebied in de gemeente Barneveld is nauw verweven met de agrarische sector. Een gebied waar veel veranderingen samenkomen. We zetten ons nadrukkelijk in voor zowel een hoopvolle toekomst voor de agrarische sector als een goede kwaliteit van de leefomgeving. We willen werk maken van een succesvolle landbouwtransitie, waarbij we onze internationale- en kennispositie waarborgen. In de regio willen we een nationale proeftuin zijn voor circulaire en gezonde voedselproductie. De aanwezigheid van vele agrarische bedrijven is bovendien van belang voor de identiteit van onze gemeente. Een identiteit die wordt gekenmerkt door ondernemerschap en samenlevingskracht.

KADERS LANDELIJK GEBIED In de transitieopgave hebben we rekening te houden met een aantal kaders die door andere overheden zijn opgesteld. Deze zijn nog niet bestuurlijk vastgesteld. Het gaat hierbij om programma's die opgesteld zijn onder de Omgevingswet voor het landelijk gebied:

- het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG);
- het Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG), gebiedsplan Veluwe en Valleien.

Door de Regio Foodvalley is een Regionaal Perspectief Landelijk Gebied (RPLG) opgesteld die nu voorligt voor besluitvorming.

Deze kaders zijn mede richtinggevend voor de ontwikkeling van het buitengebied van de gemeente Barneveld. Ze bepalen de lokale inspanningen op de uitvoeringsdoelen voor natuur, water en klimaat en kringlooplandbouw. Dit vereist naast het nemen van generieke maatregelen ook het maken van ruimtelijke keuzes die uiteindelijk leiden tot een verandering, namelijk de beoogde transitie in het landelijk gebied.

UITVOERINGSSYSTEMATIEK
Voor de uitvoering van de transitieopgave hanteert het Rijk een systematiek van gebiedsplannen met daarin opgenomen doelen, maatregelpakketten en prioritaire gebieden. Financiering van de plannen is op basis van doelbereik. Voor de uitvoering van de NPLG doelen is door de provincie Gelderland het VLGG met het het gebiedsplan Veluwe en Vallei opgesteld en wil de provincie met de Regio Foodvalley afspraken maken over de uitvoering. Hiervoor zijn door de provincie fiches opgesteld met een indicatieve kwantificering van doelen, opgaven en maatregelen.

Bij de uitvoering vraagt de provincie van de Regio o.a. om de realisatie van de omvang in hectares voor natuur-inclusieve landbouw, groen blauwe dooradering, bufferzones langs beken en het vasthouden van water door verhogen van grondwaterstand in gebieden grenzend aan N2000 gebieden. Daarnaast moet uitvoering gegeven worden aan de doelstellingen met betrekking tot emissiereductie door de landbouw (53% stikstofreductie (NH3) in 2035 t.o.v. 2018, 33% CO2 reductie) en het vastleggen van CO2 in landbouwbodems en de omschakeling van blijvende landbouwbedrijvigheid in de zone van 500 m rond Natura 2000 gebieden naar extensieve landbouw, natuur-inclusieve landbouw.

GEZAMENLIJK VERANTWOORDELIJKHEID
Vanwege het feit dat een groot aantal agrarische bedrijven met intensieve veehouderij gelegen zijn in onze gemeente dichtbij de Veluwe, het grootste Natura 2000 gebied in Nederland, is de impact van de transitieopgave groot. Hulp en ondersteuning van andere overheden bij de transitieopgave in het landelijk gebied is hierbij van groot belang. Afdoende transitiefondsen, voorspelbare kaders en logische transitieplannen zijn nodig om doelen op het gebied natuur, water, bodem, klimaat te bereiken en het verandervermogen van de agrarische sector aan te spreken. Als gemeente Barneveld nemen wij onze verantwoordelijkheid door de ruimtelijke ordening hierop kansrijk in te richten.

KIJKRICHTING LANDELIJK GEBIED
Om de transitieopgave in goede banen te kunnen leiden en onze verantwoordelijkheid te kunnen dragen, is een visie op het landelijk gebied van gemeente Barneveld noodzakelijk. De kijkrichting waardevol landelijk gebied is hiervoor een eerste en belangrijke aanzet en tevens bouwsteen voor de omgevingsvisie.

De kijkrichting voor het landelijk gebied bestaat uit 3 basis ingrediënten die we hieronder zullen toelichten:

- De samenhang tussen natuurlijk systeem, cultuurlandschap en gebruik van de ruimte (de lagenbenadering;
- De ontwikkelopgaven landelijk gebied (de opgaven kaart);
- De ontwikkelkoers met de 5 deelgebieden (de visiekaart).

De gewenste samenhang
Het in standhouden van het landelijk gebied en nieuwe ontwikkelingen worden benaderd vanuit lagenbenadering; de gewenste ruimtelijke en functionele samenhang tussen het (1) natuurlijk systeem, (2) de cultuurlandschappen en (3) het landgebruik en (4) de sociale dynamiek. Gebiedskenmerken en waarden van de afzonderlijke lagen worden met elkaar in verband gebracht. Zie verder over de lagenbenadering op pag. 8 en 9.

De ontwikkelopgave Landelijk Gebied
De opgave kaart (zie hiernaast) geeft indicatief aan wat de landingsplaatsen zijn voor de ontwikkelopgave in het landelijk gebied in samenhang met de lagen benadering. De ontwikkelopgave is mede vanuit het beleid van andere overheden gericht op herstel natuur(lijk systeem), waterkwaliteit en -kwantiteit en klimaatadaptatie en een duurzaam landbouw- en voedselsysteem.

De ontwikkelingsrichting voor het buitengebied van de gemeente Barneveld is gedifferentieerd naar vijf deelgebieden. Ieder deelgebied heeft zijn eigen fysieke kenmerken, waarden, dynamiek en ontwikkelopgave. Dit is vertaald naar een ontwikkelkoers voor de 5 al eerder genoemde volgende deelgebieden.

UITGANGSPUNTEN LANDELIJK GEBIED

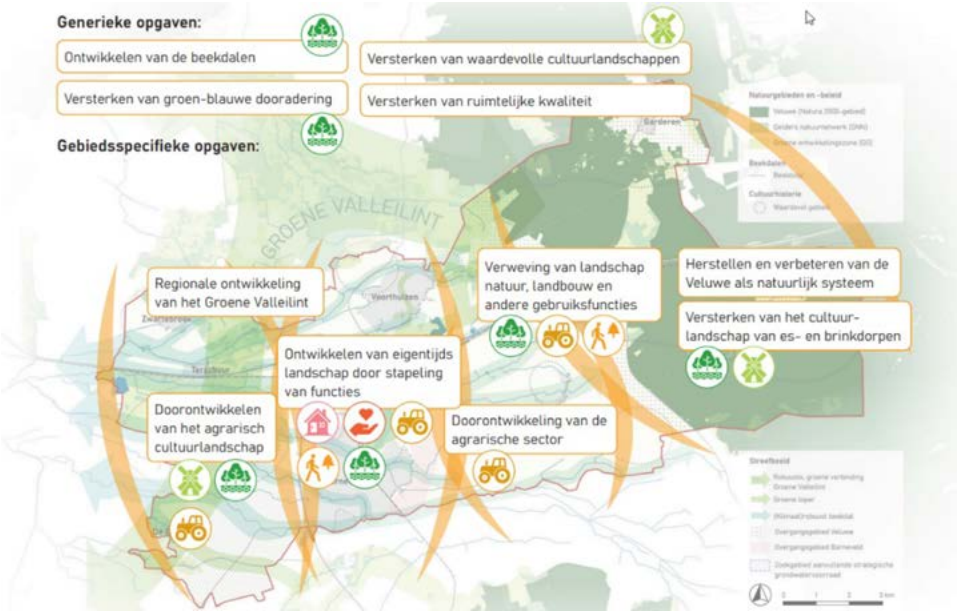
NATUURLIJK SYSTEEM

Het streven voor 2040 is gericht op:

- Het beschermen en borgen van de Veluwe als natuurlijk systeem;
- De ontwikkeling van een robuust en klimaatadaptief watersysteem in de deelstroomgebieden en/of langs de beken.

De ontwikkelopgaven landelijk gebied:

- Het verbinden en verder ontwikkelen van natuurkerngebieden in het Groene Valleilint.

CULTUURLANDSCHAPPEN

Het streven voor 2040 is gericht op:

- Het versterken van de identiteit van de landschapstypen gericht op landschap ecologisch herstel en beleving van het (agrarisch) cultuurlandschap;
- Het faciliteren van functies en initiatieven die aantoonbaar een bijdrage leveren aan het versterken van de identiteit en aansluiten bij de kenmerken en samenhang van het agrarisch cultuurlandschap;

- Het creëren van nieuwe landschappen met ruimtelijke kwaliteit;
- Woon-werk-ontspanningslandschappen waaronder het overgangsgebied (in het deelgebied verstedelijkte as);
- Innovatief en modern cultuurlandschap (in het oostelijk deelgebied met de kernen Stroe en Kootwijkerbroek).

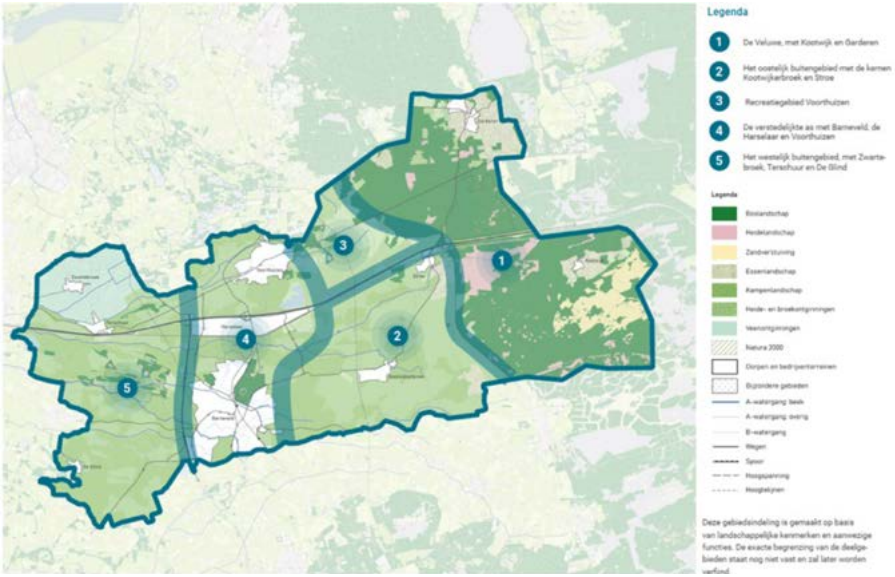
GEBRUIK VAN DE RUIMTE

Het streven voor 2040 is gericht op:

- Het bieden van ruimte en perspectief voor de landbouw;
- Landbouwkundig gebruik als economische drager van het buitengebied. De mogelijkheden van het agrarisch bedrijf worden mede bepaald door de kenmerken van het gebied en de ligging van het agrarisch bedrijf in relatie tot het natuurlijk systeem en de nabijheid van kwetsbare gebruiksfuncties;
- Het faciliteren van nieuwe economische dragers (wonen, zorg, recreatie, niet-agrarisch, duurzame energie);
- Nieuwe initiatieven zijn kleinschalig;
- Ontwikkelingsmogelijkheden worden bepaald op basis van de aanwezige waarden in het gebied. Versnippering van de landbouwstructuur dient tot een minimum beperkt te worden;
- Woon- en werkfuncties zoveel mogelijk aangrenzend en/of nabij bestaande dorpskernen mogelijk maken;
- Het faciliteren van recreatief medegebruik;
- Mogelijk maken door een logische koppeling te zoeken met het herstel van het natuurlijk systeem, zoals bij de ontwikkeling van beekdalen, de Veluwerand, het Groene Valleilint en/of groene buffers in en nabij stedelijk gebied, de dorpskernen en/of bestaande recreatieterreinen.

ONTWIKKELINGSRICHTING VIJF DEELGEBIEDEN

Per deelgebied gaan we in op de gewenste ontwikkelingsrichting.

1. DE VELUWE, MET KOOTWIJK EN GARDEREN

Ontwikkelingsrichting

Bescherming van de Veluwe als natuurlijk systeem én de historische landschappen van es- en brinkdorpen staan centraal. In de overgangszone is gepaste dynamiek van functies ruimtelijk mogelijk.

Natuur en recreatie zijn de belangrijkste gebruiksvormen voor dit deelgebied. Het in standhouden van landbouwkundig gebruik van de (es)gronden rond Garderen en Kootwijk is van (cultuurhistorische) en landschappelijke waarde. Defensie heeft een belangrijk deel van het gebied in gebruik. Wij streven naar een goede balans met de economische ontwikkeling in de (deels voormalige) agrarische enclaves rond de es- en brinkdorpen.

Vanwege de nabijheid van de Veluwe als N2000-gebied zal de ontwikkeling van agrarische bedrijvigheid getoetst worden aan de doelstellingen voor de instandhouding van de Veluwe en de bijdrage aan het landschap. In de

overgang naar de andere deelgebieden streven we naar een aantrekkelijke landschappelijke overgang met verweving van landbouw en recreatie. Versterking en verbetering van de kwaliteit van bestaande verblijfsrecreatie en recreatief medegebruik van agrarische gronden door nevenactiviteiten wordt gestimuleerd.

2. HET OOSTELIJK BUITENGEBIED ZUIDELIJK VAN DE A1 MET DE KERNEN KOOTWIJKERBROEK EN STROE

Ontwikkelingsrichting

Landbouwkundige productie van voedsel en teelten van groene grondstoffen staat op één. Daarnaast wordt er ruimte geboden aan andere vormen van niet agrarische bedrijvigheid. In het gebied streven we naar herstructurering, verduurzaming en passende schaalvergroting van bestaande (agrarische) bedrijven gericht op innoveren en etaleren.

In dit gebied laten we in principe geen gevoelige functies (zoals wonen en zorg) toe. Deze functies horen thuis in de kernen.

Nieuw vestiging en uitbreiding van niet-agrarische bedrijven is onder strenge(re) voorwaarden toegestaan. Hervestiging op een bestaand of nieuw bedrijventerreinen in de gemeente Barneveld is uitgangspunt. Bestaande waardevolle natuur- en landschappelijke waarden zullen we beschermen en uitbouwen in een landschappelijk groen blauw raamwerk. Nieuwe initiatieven dienen mede te investeren dit groen blauw raamwerk.

3. HET OOSTELIJK BUITENGEBIED NOORDELIJK VAN DE A1 TUSSEN VOORTHUIZEN EN VELUWE (RECEATIEGEBIED VOORTHUIZEN)

Ontwikkelingsrichting

Recreatie en verbreding van de landbouw (en/of multifunctionele landbouw) zijn het visitekaartje van dit gebied. Wij streven naar een kwalitatieve doorontwikkeling van het gebied in economisch en recreatie gebruik en naar een aantrekkelijk landschappelijk groen blauw raamwerk, met (cultuur) historische waarden.

Vanwege de nabijheid van de Veluwe als N2000-gebied zal de ontwikkeling van (agrarische) bedrijvigheid getoetst worden aan de mate van impact op instandhouding van aanwezige natuurwaarden.

In de overgang van Veluwe naar het stedelijk gebied van Voorthuizen streven we naar een aantrekkelijke landschap voor onze inwoners en recreanten.

Ruimtelijk streven we naar een mix van recreatie en landbouw. Versterking en verbetering van de kwaliteit van bestaande verblijfsrecreatie en recreatief medegebruik van agrarische gronden door nevenactiviteiten wordt gestimuleerd.

4. DE VERSTEDELIJKTE AS MET BARNEVELD, DE HARSELAAR EN VOORTHUIZEN

Ontwikkelingsrichting

De focus ligt op het veiligstellen en inrichten van groen blauwe overgangsgebieden tussen stedelijk en landelijk gebied, met name gericht op maatschappelijke en recreatieve invullingen. Denk bijvoorbeeld aan gemengde erven die inzetten op gezondheid, beleven, bewegen, leren en proeven.

Het landgoed Schaffelaar en de groene bufferzone ten noorden van Barneveld zijn aangewezen als recreatieve uitloopgebieden voor het stedelijk gebied. In deze groene buffers wordt actief ingezet op een robuust watersysteem, recreatie, en landschapsherstel. Particuliere initiatieven voor landschapsherstel in combinatie met rode functies zoals landgoedontwikkeling en/of erfdelen zijn van harte welkom en worden ondersteund.

Het gebied Zeumeren blijft recreatiegebied met daarom heen met een diversiteit en mix aan agrarische en recreatieve bedrijven.

5. HET WESTELIJK BUITENGEBIED MET ZWARTEBROEK, TERSCHUUR EN DE GLIND

Ontwikkelingsrichting

Een aantrekkelijk en afwisselend agrarisch cultuurlandschap, waarin wordt ingezet op de doorontwikkeling van beekdalen, landgoederen, natuurparels en karakteristieke landschapstypen. In dit deelgebied met karakteristieke en waardevolle cultuurlandschappen, is de functie landbouw een belangrijk drager. We streven in dit deelgebied naar het versterken van dagrecreatie en houden rekening met passende schaalvergroting in relatie tot de transitie in de landbouw naar kringlooplandbouw.

Het Paradijs, het gebied met de landgoederen, zien we als belangrijk natuurkerngebied in het Groene Valleilint. In het Valleilint is de landbouwfunctie ondersteunend en streven we naar duurzame kringlooplandbouw, het versterken van de beken(structuur) rekening houdend met de natuur- en klimaatdoelstellingen, ruimte voor natuur en versterken landschapselementen en mogelijke uitbreiding van recreatief routenetwerk.

3.6 Bereikbaar nu en in de toekomst

Voor werken, leren, zorgen en recreëren is het belangrijk dat we ons ook in de toekomst goed kunnen verplaatsen. Volwassenen zonder rijbewijs en kinderen zullen zich vaak lopend, op de fiets of met het openbaar vervoer (ov) blijven verplaatsen. Als het ov tenminste in voldoende mate aanwezig is, anders dreigt er vervoerarmoede. En voor werknemers en ZZP'ers die met materiaal en materieel bij klanten langs moeten zal de auto onmisbaar blijven. Voor een deel van ons is autobezit en autogebruik minder onmisbaar dan we denken en zijn er wel degelijk alternatieven. Bijvoorbeeld verplaatsen op een ander tijdstip, op een andere manier, of met een deelauto.

Er zijn diverse redenen waarom we ons moeten voorbereiden op verandering in verplaatsing, ook wel mobiliteitstransitie genoemd. Productie, bezit en gebruik van de auto gaat gepaard met het gebruik van veel grondstoffen, openbare ruimte, geld en met de uitstoot van CO_2, fijnstof en stikstofoxiden. De overheid heeft een grote rol in verduurzaming van onze planeet en daarmee ook in verduurzaming van mobiliteit.

De gemeente Barneveld gaat bij toekomstige plannen uit van het STOMP-principe. STOMP is de afkorting van Stappen (lopen), Trappen (fietsen), Openbaar vervoer, Mobiliteitsdiensten en Privéauto. Dat betekent dat prioriteit wordt gegeven aan duurzame vormen van mobiliteit.

Naar verwachting voorkomt een verandering in verplaatsingen niet dat het de komende jaren drukker op de wegen wordt dan nu. Dat komt enerzijds omdat het inwoneraantal groeit en anderzijds omdat veel andere manieren van vervoer nog onvoldoende aantrekkelijk worden gevonden en/of niet (altijd) aanwezig zijn. Dat heeft gevolgen voor de kwaliteit van de leefomgeving, en daarnaast voor zaken als bereikbaarheid en doorstroming. Verandering heeft tijd nodig maar soms ook een duwtje in de rug. Dat duwtje kunnen we zelf geven maar ook ontwikkelingen buiten onze gemeente kunnen van invloed zijn.

Bovenstaande ontwikkelingen leiden tot centrale vragen, waarop dit voorkeursscenario vervolgens een antwoord formuleert. De beantwoording betrekt de inbreng uit de tweede participatieronde.

De centrale vragen zijn de volgende:

- Welke mobiliteitstransitie is er in welk tempo mogelijk, gelet op de kenmerken van de Barneveldse samenleving?
- Willen we autobezit en -gebruik doen afnemen door het aanbod van aantrekkelijke alternatieven (stimuleren/pull) of door in te grijpen op parkeernormen en -tarieven (straffen/push)?
- Welke verkeersdruk op het onderliggend wegennet vinden we toelaatbaar uit oogpunt van leefbaarheid, verkeersveiligheid, bereikbaarheid en kosten?

De beantwoording van deze vragen, zit in de volgende deelopgaven:

- Bereikbaarheid via het onderliggend wegennet (OWN);
- Verbetering verkeersveiligheid (inrichting en aanpassing gedrag);
- Inzet op mobiliteitstransitie;

- Vergroten capaciteit hoofdwegennet (HWN);
- De Oostelijke rondweg;
- Verbetering ov-aanbod;
- Voorzieningen in wijken;
- Schoner en duurzamer vervoer.

BEREIKBAARHEID VIA HET ONDERLIGGEND WEGENNET (OWN)

Om het huidige wegennet optimaal te gebruiken en onnodige ingrepen in de leefomgeving te voorkomen, plant gemeente Barneveld ruimtelijke ontwikkelingen waar het huidige wegennet nog voldoende capaciteit heeft of waar optimalisatie mogelijk is. Waar optimalisatie van wegen een grote impact heeft op de omgeving overweegt de gemeente de aanleg van nieuwe infra.

Als verder gebruik van een weg dus niet meer mogelijk is en de aanpassing ervan ook niet of als deze leidt tot een grote aantasting van de ruimtelijke inpassing, dan onderzoekt de gemeente uitbreiding van het wegennet. Kortom, een nieuwe buitenplanse weg moet wel een aanzienlijke meerwaarde hebben.

Bij deze afwegingen nemen we de aanrijdtijden van de hulpdiensten mee. Deze tijden komen verder onder druk te staan naarmate de wachtrij bij kruispunten toeneemt. De afwegingen gelden voor de rondwegen, radialen en andere interne wegen. Bij filevorming op deze wegen staat behalve de auto ook de bus vast. Dit draagt niet bij aan het aantrekkelijk maken van het ov. Tenzij we fors investeren in vrijliggende infrastructuur voor ov, zoals busbanen. Voor Barneveld vinden wij dit een te forse ingreep.

SAMENVATTEND:

- Ruimtelijke ontwikkelingen bij voorkeur daar plannen waar het wegennet nog capaciteit heeft;
- Pas als optimalisatie van het bestaande wegennet een te grote impact heeft, komt de aanleg van nieuwe infrastructuur aan de orde;
- Bij onze afwegingen letten we op de aanrijdtijden voor de hulpdiensten.

VERBETERING VERKEERSVEILIGHEID (INRICHTING EN AANPASSING GEDRAG)

Wat betreft de verkeersveiligheid, voor met name de kwetsbare weggebruiker, hanteert de omgevingsvisie de volgende uitgangspunten:

- Waar mogelijk optimaliseert de gemeente fietsroutes naar voorzieningen,
- Barneveld maakt straten autoluw waar het kan en investeert in een completer en aantrekkelijker fietsnetwerk.

Naast de locaties waar veel ongevallen gebeuren gaat de gemeente aan de slag met locaties een verhoogde risico op ongevallen met een ernstige afloop. Dit heet risicogestuurd werken. Een van de maatregelen is de maximumsnelheid van 30 km per uur op wegen binnen de bebouwde kom waar fietsers en auto's gebruik maken van dezelfde ruimte. Naast de bekende woonstraten (erftoegangswegen) gaat het om wegen met suggestiestroken of te smalle fietsstroken. Met betrekking tot de inrichting van 30 km-wegen houden we rekening met de belangen van verschillende weggebruikers en de financiële aspecten.

Een snelheid van 50 km per uur in de bebouwde kom acht Barneveld alleen verantwoord als fietser een vrijliggende fietsvoorziening ter beschikking heeft met voldoende ruimte. Straten op bedrijventerreinen vormen mogelijk een uitzondering, omdat daar vooral individuele fietsers rijden uit de minst kwetsbare leeftijdsgroepen. Ook wijkontsluitingswegen waar fietsers een goed alternatief hebben krijgen mogelijk een uitzonderingspositie.

Waar dit meerwaarde heeft richt de gemeente schoolzones in, zodat het weggebruikers duidelijk is waar zich een locatie bevindt met veel kwetsbare verkeersdeelnemers. Nieuwe wijken richt Barneveld zo in dat verkeer of zoekverkeer door woonstraten wordt geminimaliseerd.

Niet elke straat in een woonwijk hoeft geschikt te worden gemaakt voor alle soorten verkeersdeelnemers. Zo kunnen parkeerclusters straten autoluw maken. Zulke parkeerclusters dragen bovendien mogelijk bij aan een optimale inrichting van de openbare ruimte.

SAMENVATTEND:

- Risicogestuurde aanpak ongevallen;
- 30 km/u is uitgangspunt binnen de bebouwde kom bij fietsers op de rijbaan;
- Inrichten schoolzones waar dit meerwaarde heeft;
- Voorkomen zoekverkeer;
- Inzet op parkeerclusters.

INZET OP MOBILITEITSTRANSITIE

De auto blijft in ons gebied voorlopig een belangrijke rol spelen. Dit vanwege het landelijke karakter, het geringe aanbod van OV en de aard van de beroepen van een groot deel van de inwoners (praktisch en dienstverlenend). Gebruik van OV is voor veel inwoners niet een aantrekkelijk alternatief omdat vertrekpunt en bestemming zelden binnen korte loop- en fietsafstand liggen en omdat de totale reistijd en kosten boven die van autogebruik liggen.

Op lange termijn streeft Barneveld naar meer OV-gebruik (zie ook hierna de paragraaf over OV) maar wij zijn daarbij sterk afhankelijk van andere overheden en van vervoerders. Voor de omvorming van auto naar OV is een sterke verdichting nodig van het OV-netwerk. Binnen de gemeente, maar ook bij de plaats van bestemming.

Daarnaast streeft gemeente Barneveld naar meer deelmobiliteit, vooral in de kernen Barneveld en Voorthuizen. De kans dat deelautoconcepten in de kleine kernen aanslaan is nu eenmaal kleiner: ze missen vooralsnog volume om zulke concepten rendabel te maken.

Op dit moment voorziet Barneveld geen fundamentele wijziging van de huidige situatie. In de eerste plaats omdat de aanleg van nieuwe infrastructuur en voorzieningen stokt vanwege de stikstofproblematiek en financiële keuzes van het Rijk. Daarnaast is de ontwikkeling van meer Ov vaak een zaak van lange

adem. En het is bovendien de vraag of meer aanbod leidt tot meer reizigers. Dat geldt zeker voor de kleinere kernen in onze gemeente: de marktwerking zorgt ervoor dat afname van de vraag leidt tot verdere verschraling van het aanbod aan OV. Gelet op deze ontwikkelingen blijft gemeente Barneveld in de meeste gebieden dezelfde parkeernormen hanteren. In sommige delen van Bloemendal gaat de gemeente na of we in afwijking van de Nota Parkeernormen wat lagere parkeernormen kunnen hanteren, vanwege de ligging nabij station Barneveld-Noord. Daarnaast onderzoeken we of het mogelijk is ook bij station Barneveld-Zuid lagere parkeernormen te hanteren.

Deze deelgebieden zijn bij uitstek geschikt voor de huishoudens die bewust kiezen voor een laag autobezit. Het is voorstelbaar dat bij een lage parkeernorm een strenge regulering nodig is om ongewenst parkeergedrag te voorkomen.

En daarbovenop extra maatregelen om andere vervoerwijzen te stimuleren. Een lagere parkeernorm levert dus minder kosten op in aanleg en onderhoud van parkeerruimte, maar brengt wel kosten met zich mee voor alternatieven. Verlaging van parkeernormen vraagt een zorgvuldige afweging.

SAMENVATTEND:

- De auto blijft een onverminderd belangrijk in Barneveld, mede gelet op de samenstelling van de werkende bevolking en de ligging van de kernen;
- Streven naar verbetering van het openbaar vervoer, en kansen benutten voor alternatieve vormen van (duurzamere) mobiliteit;
- Een fundamentele verschuiving van autogebruik naar het openbaar vervoer is voorlopig niet te verwachten;
- De huidige parkeernormen handhaven, zolang er geen kansrijke alternatieven zijn voor persoonlijk autobezit en -gebruik. Met mogelijke uitzondering van de parkeernorm in stationsomgevingen.

VERGROTEN CAPACITEIT HOOFDWEGENNET (HWN)

Barneveld wil zo veel mogelijk doorstroming op de snelwegen en de hoofdwegen, om de leefbaarheid in kernen te bevorderen. Woonkernen en ondergeschikte wegen in het buitengebied moeten niet belast worden met doorgaand regionaal en bovenregionaal verkeer. Daarnaast vindt de gemeente dat onze inwoners en ondernemers zonder forse vertraging bij hun school, werk of klanten moeten komen.

Voor een robuust wegennet investeert de gemeente in een structuur van rondwegen en radialen in en rond de kern Barneveld. Om wijken en dorpscentra te ontzien van doorgaand vrachtverkeer en omleidings- en sluipverkeer bij wegwerkzaamheden en incidenten, is een verkeerssysteem van rondwegen en radialen wenselijk bij de grote kernen.

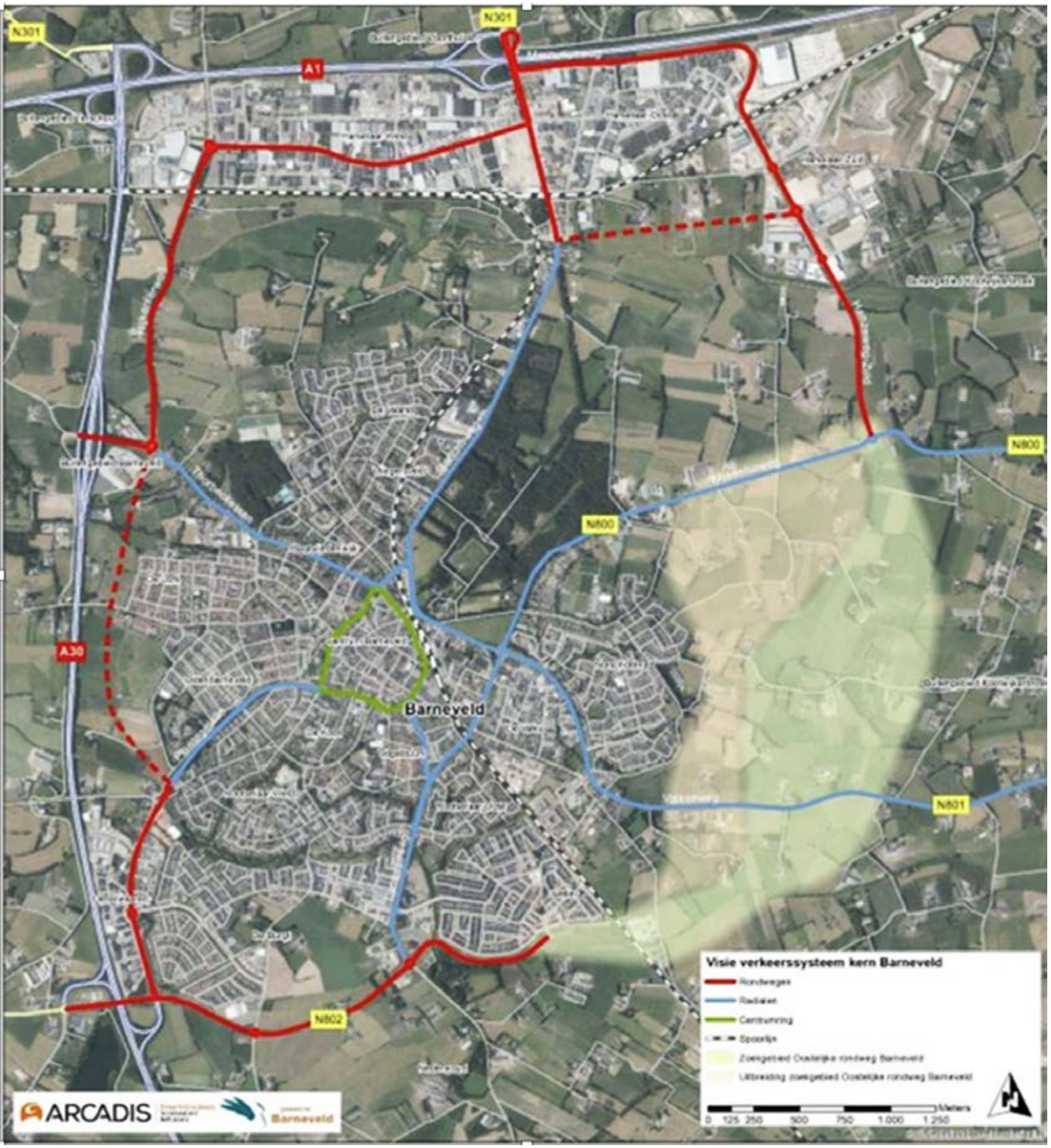
Radialen zijn de wegen tussen de rondweg en het centrum waar de wijken op aansluiten. Deze visie is een voortzetting van bestaand beleid. Zie kern Barneveld, afbeelding pagina 40). Hierin is te zien dat in de rondwegstructuur een aantal schakels ontbreekt. De rondwegstructuur van Voorthuizen werd een aantal jaren geleden gerealiseerd en is voltooid. Om doorgaand verkeer door de kern te ontmoedigen, rest hier nog de herinrichting van enkele radialen.

De Hoofdlijnennotitie 2040 vermeldt dat gemeente Barneveld samen met Rijk, provincie en overige partners willen investeren in een goede externe bereikbaarheid om onze strategische ligging te benutten. Dat betekent dat we de capaciteit van onze infrastructuur in de kernen en in het buitengebied benutten, binnen grenzen van veiligheid, leefbaarheid en barrièrewerking, en daarnaast dat we streven naar een robuuste infrastructuur van rondwegen en radialen rond de grote kernen.

SAMENVATTEND:

- Regionaal en bovenregionaal verkeer afwikkelen op snelwegen en hoofdwegen, die daarvoor over voldoende capaciteit moeten beschikken;
- Benutten bestaande capaciteit wegennet binnen acceptabele grenzen;
- Streven naar een robuuste infrastructuur van rondwegen en radialen.

DE OOSTELIJKE RONDWEG BARNEVELD

Gelet op de groei van Barneveld en de prognoses voor de ontwikkeling van het verkeer, ziet gemeente Barneveld dat die groei niet verantwoord kan worden opgevangen, met de huidige infrastructuur. Zelfs niet met forse investeringen.

Dit geldt in het bijzonder voor de verkeersafwikkeling van en naar de zuidelijke helft van de kern Barneveld. Op de uitvalswegen is nu al sprake van fors oponthoud. Investeringen in de bestaande doorgaande route door het dorp hebben vergaande gevolgen voor de leefbaarheid in de wijken (denk aan geluid, luchtkwaliteit, verkeersveiligheid) en forse ruimtelijke effecten. Een wegverbreding zou veel woonpercelen treffen, soms beperkt maar soms ook fors. Ook gaat een wegverbreding ten koste van een deel van de bomen langs de route waardoor het groene karakter wordt aangetast. Wil Barneveld de groene laanbeplanting behouden, dan is er nog meer grond nodig waardoor het effect op de woonpercelen nog groter wordt.

Uit de participatietrajecten voor de omgevingsvisie en voor de oostelijke rondweg blijkt dat dit vermoedelijk leidt tot veel weerstand.

Daarnaast draagt alleen een opwaardering van de wegen niet bij aan het duurzame en robuuste wegennet dat de gemeente voor ogen heeft. Er is sprake van steeds meer verkeer dat in het geval van wegwerkzaamheden en incidenten op zoek zal gaan naar alternatieve routes, die op hun beurt ook al druk worden belast.

Deze omstandigheden maken in onze visie de aanleg van een oostelijke rondweg onvermijdelijk en in principe randvoorwaardelijk voor een verdere groei van Barneveld.

SAMENVATTEND:

- Mede gelet op de groei van de gemeente Barneveld is de aanleg van een oostelijke rondweg noodzakelijk.

TOELICHTING OOSTELIJKE RONDWEG

Een oostelijke rondweg om Barneveld is al langere tijd in studie. In 2021 is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Daarin is uitgelegd welke knelpunten ontstaan op de route door de bebouwde kom als Barneveld nog verder groeit. En waarom wij vinden dat de aanleg van een oostelijke rondweg de voorkeur heeft boven het opwaarderen van de route door de kom. Vervolgens zijn de effecten onderzocht van meerdere mogelijke liggingen van de rondweg in het gebied (tracévarianten). Hieruit bleek dat de tracévarianten niet sterk onderscheidend zijn vanuit milieustandpunt.

Om een goede afweging te maken zijn ook de effecten onderzocht van het opwaarderen van de route door het dorp (het nulplusalternatief). Het gaat hierbij om de milieueffecten en het doelbereik. Met doelbereik wordt bedoeld of de doelen worden behaald die vooraf zijn vastgesteld.

De onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (of kort Commissie Mer) gaf op verzoek van de gemeente advies naar aanleiding van de 'eerste fase MER'. Daarin staat dat de milieueffecten en het doelbereik van de alternatieven en varianten overwegend goed in beeld zijn gebracht. De Commissie constateert dat nut en noodzaak van ingrepen in de infrastructuur goed en uitgebreid zijn beschreven, maar signaleert ook dat er nog informatie ontbreekt om een volwaardige afweging te maken tussen het nulplusalternatief en het alternatief rondweg.

Naar aanleiding van het advies hebben wij onder andere meer onderzoek gedaan naar de effecten van beide alternatieven op de omgeving.

Voorafgaand aan het milieueffectrapport ontbrak het aan een visie op de groei van Barneveld na 2040. Om in het MER op groei te kunnen anticiperen, is uitgegaan van drie denkbeeldige groeiscenario's langs de oostrand van Barneveld, variërend van lichte (1.000) tot forse toename (3.000) van het aantal woningen. Door voortschrijdend inzicht is inmiddels meer duidelijk over het aantal woningen dat waarschijnlijk tot 2040 aan de oostkant van Barneveld zal verrijzen om te kunnen voldoen aan de groeiopgave binnen de regio. Dit aantal zal waarschijnlijk maximaal 1.000 zijn, met de verwachting dat een groot deel ervan gerealiseerd wordt in het gebied tussen het spoor en de Hessenweg ten oosten van Station Barneveld-Zuid.

Hoewel er voor de oostelijke rondweg nog een volwaardige tracékeuzenotitie wordt opgesteld, gaat deze omgevingsvisie op hoofdlijnen al wel kort in op de onderzochte tracés. Dit omdat de Commissie Merons heeft verzocht n bij de afweging voor het voorkeursalternatief en de tracékeuze rekening te houden met de andere ontwikkelingen in het gebied.

De verwachte lichte groei aan de oostkant van Barneveld (zie paragraaf....) ov, maakt het eerder gebruikte argument om de rondweg ver van de kern af te leggen vanwege de mogelijke groei van Barneveld minder sterk. Zou worden gekozen voor de meest oostelijke tracés, dan is het denkbaar dat de rondweg decennialang of nog langer veel verder van de kern ligt dan noodzakelijk. Daarbij geldt, zo blijkt uit de MER, dat hoe verder het tracé van de kern wordt aangelegd, des te minder er gebruik van zal worden gemaakt. Vanuit de huidige woonwijken is het immers niet aantrekkelijk om eerst een fors eind naar het oosten te rijden om uiteindelijk via de rondweg naar een bestemming in het noorden, westen of zuiden van Barneveld te rijden. De wegen binnen de bebouwde kom worden daarentegen meer ontlast naar mate de rondweg dichter bij de kern ligt. Uit een landschappelijke studie van 2023 blijkt dat impact op het landschap beperkt kan blijven als wordt gekozen voor een combinatie van de tracés die dichter bij de kern liggen.

Alles meewegend voorzien wij dat het tracé voor de oostelijke rondweg gevonden moet worden in een kleiner zoekgebied dan voorafgaand aan de MER is vastgesteld. Het betreft het deel van het zoekgebied dat het dichtste bij de kern Barneveld ligt. Zie de afbeelding op pagina 40 waarin we dit kleinere zoekgebied focusgebied hebben genoemd.

We vinden het belangrijk dat de nieuwe rondweg zich voegt naar het landschap. We respecteren aanwezige (beplantings)structuren en passen de bestaande beken zichtbaar en met respect in. Door deze beter toegankelijk te maken vanuit de kern dragen we bij aan een groene en recreatief aantrekkelijke overgangszone rondom de kern.

De belangrijkste voordelen van een grotere nabijheid bij de kern van Barneveld zijn samengevat:

- *een optimaal gebruik van de rondweg en minder verkeer door de kern,*
- *er blijft een groter aaneengesloten stuk buitengebied over,*
- *grotere meekoppelkansen voor andere vormen van grondgebruik in het stedelijk uitloopgebied waarin de rondweg komt te liggen, zoals vasthouden van water (klimaatmantel) en recreatieve mogelijkheden.*

TOELICHTING OOSTELIJKE RONDWEG VERVOLG

Om tot een definitieve tracékeuze te kunnen komen is eerst aanvullende studie nodig, en een uitgebreid participatietraject met de omgeving. Zoals in het proces oostelijke rondweg is gecommuniceerd wordt na het besluit op de omgevingsvisie een tracékeuzenotitie opgesteld en krijgen inwoners de gelegenheid te reageren. De reacties worden verwerkt in een nota en samen met de concept-tracénotitie aan de gemeenteraad voorgelegd ter besluitvorming. Dit proces wordt vervolgd als er duidelijkheid is over de financiering van de rondweg.

We realiseren ons dat de kosten van de aanleg van een oostelijke rondweg aanzienlijk zijn en hoger dan het nulplusalternatief. De ongelijkvloerse kruising die nodig is bij het spoor bij de woonwijk Veller is hiervan de grootste kostenpost. Gelet op de cijfers van enkele jaren geleden, gaat de gemeente met het huidige prijspeil uit van een investering van indicatief 80 miljoen euro. Het zal daarom vermoedelijk een flink aantal jaren duren om de financiering te regelen. De eerste vraag is echter of de gemeente Barneveld de oostelijke rondweg wil. En die vraag kan met ja worden beantwoord. Sterker nog: de oostelijke rondweg is noodzakelijk, gezien de groei van Barneveld.

Voor de goede orde: ook als de oostelijke rondweg er komt , blijven investeringen in de bestaande infrastructuur nodig op een aantal locaties in de kern Barneveld.

VERBETERING OV-AANBOD

Ongeacht de verwachting dat de auto voorlopig dominant blijft in onze omgeving, wil gemeente Barneveld het gebruik van het openbaar vervoer zeker stimuleren. Dit doet Barneveld door bij het Rijk te lobbyen voor een halte op het spoor Amersfoort-Apeldoorn bij Barneveld-Noord en een halte bij Stroe, met aantrekkelijke voorzieningen.

In het belang van klimaattransitie en mobiliteitstransitie investeerde Barneveld in het verleden al flink in treinstations en snelle fietsroutes. We blijven lobbyen voor het verbeteren van de voorzieningen en blijven investeren in fietsroutes (zie ook hiervoor onder verkeersveiligheid), zeker voor hen die daarvan afhankelijk zijn, zoals scholieren en senioren.

Om het OV, vooral de bus, maar ook de trein, echt aantrekkelijker te maken moetende frequentie van de dienstregeling en de dichtheid van het net flink omhoog. Ook moet voorkomen worden dat wegen in de kernen dichtslibben. Filevorming voor kruispunten leidt niet alleen tot vertraging voor de automobilist maar ook voor de bussen, wat het ov niet aantrekkelijk maakt. De aanleg van busbanen wordt in onze gemeente niet als realistisch gezien.

Als kanttekening geldt dat Barneveld voor de realisatie van stations – en meer specifiek mobiliteitshubs en andere OV-voorzieningen afhankelijk is van hogere overheden, concessieverleners en vervoerders. Het duurt soms decennia vanaf de start van een lobbytraject voordat een voorziening daadwerkelijk is gerealiseerd. Het is daarom realistisch ervan uit te gaan dat er tot 2040 weinig verbetering van het ov-aanbod verwacht mag worden. Dat is een belangrijke oorzaak waardoor het autogebruik tot 2040 in onze gemeente niet of nauwelijks afneemt.

SAMENVATTEND:

- Om het gebruik van het ov te stimuleren streeft de gemeente haltes na op de spoorlijn Amersfoort – Apeldoorn bij station Barneveld-Noord en bij Stroe;
- Barneveld blijft lobbyen voor verbetering van ov-voorzieningen en de toegankelijkheid ervan voor alle doelgroepen.

VOORZIENINGEN IN WIJKEN

Basisvoorzieningen -bijvoorbeeld supermarkten in woonwijken en de kernen leiden tot een afname van autogebruik en van de behoefte aan parkeerareaal in het centrum van met name Barneveld. De bespaarde ruimte kan daar dan voor andere centrumvoorzieningen worden benut. Ook kunnen basisvoorzieningen in de wijken worden gecombineerd met pakketkluizen voor bezorgers. Het gevolg is dat het aantal verkeersbewegingen in de wijk door bezorgdiensten afneemt.

SAMENVATTEND:

- Minder verkeersbewegingen door voldoende basisvoorzieningen in de wijken en kernen;
- Basisvoorzieningen combineren met pakketkluizen.

SCHONER EN DUURZAMER VERVOER

Het programmaplan Duurzaamheid vermeldt als doel de uitstoot van broeikasgassen met 55 procent te verminderen in 2030 en een klimaatneutrale mobiliteit te bereiken in 2050. Bijna alle vervoersmiddelen zijn dan emissievrij. Dit doel is overgenomen uit het Regionaal Mobiliteitsprogramma Foodvalley. De gemeenteraad het programmaplan Duurzaamheid vast in 2022 en dit doel blijft onverminderd van kracht.

Dit doel wil de gemeente behalen met concrete acties die bijdragen aan alternatief reizen, gedragsbeïnvloeding, schoner rijden met deelvervoersmiddelen, elektrisch rijden en door het stimuleren van minder (woon-werk) reizen.

Voorbeelden van deze concrete acties: vergroening van parkeerterreinen, uitbreiding van fietsvoorzieningen en oplaadstations voor e-bikes in de gemeente. Daarnaast stimuleren we elektrisch rijden door deel te nemen aan de provinciale concessie voor laadpalen, waarin ruimte komt voor proactieve plaatsing van laadpalen. Verder kijkt gemeente Barneveld naar haar werkgeversrol, bijvoorbeeld door medewerkers de e-bike aan te bieden voor het werk-werkverkeer.Uiteraard dragen de eerder enoemde mobiliteitstransitie en verbetering van OV-aanbod ook bij aan een schoner en duurzamer vervoer.

SAMENVATTEND:

- Verminderen uitstoot broeikasgassen met 55% per 2030 en volledig emissievrij per 2050, conform bestaand beleid;
- Stimuleren elektrisch rijden.

4. VERANTWOORDING

Dit voorkeursscenario komt niet uit de lucht vallen. Voor elke hoofdopgave is intern een werkgroep aan de slag geweest om de inhoud van het scenario voor die opgave samen te stellen. Zij hebben daarbij gebruik gemaakt van diverse bronnen. De belangrijkste bronnen worden in dit hoofdstuk behandeld. Daarmee leggen we via dit hoofdstuk verantwoording af van de keuzes die in het voorkeursscenario zijn opgenomen. We binnen met het proces dat voorafging.

4.1 Proces van totstandkoming

In deze paragraaf gaan we in op het proces waarvan dit voorkeursscenario het resultaat is. Dit bestond uit de volgende stappen.

STAP 1: VOORBEREIDENDE FASE

In 2020 – 2021 stelde de gemeente een Vertrekpuntennotitie op voor de omgevingsvisie. Een volgende mijlpaal was de vaststelling van de Hoofdlijnennotitie in juli 2021 door de gemeenteraad. Deze Hoofdlijnennotitie is een antwoord op de vraag welke positie Barneveld inneemt in de verstedelijkingsopgaaf van de regio's Foodvalley en Amersfoort, bevat keuzes voor de groei van de gemeente en is daarmee op meerdere onderdelen het vertrekpunt voor de volgende stappen en dit voorkeursscenario.

STAP 2: DE EERSTE PARTICIPATIERONDE

In het najaar van 2021 vond een eerste participatieronde plaats. Met de Hoofdlijnennotitie en de verschillende dorpsvisies haalde de gemeente bij de samenleving input op voor de omgevingsvisie. Deze inbreng is gebruikt voor de Toekomstscenario's.

STAP 3: DE TOEKOMSTSCENARIO'S

Aansluitend ontwikkelde de gemeente twee toekomstscenario's. Het eerste heet Vooruit met Barneveld. Dit gaat uit van de noodzaak de zaken in de toekomst zaken anders aan te pakken. Het andere scenario, Verder met Barneveld, gaat ervan uit dat we in grote lijnen kunnen blijven werken zoals we het altijd hebben gedaan, vanuit de opvatting dat dit tot nu goed ging. De beide Toekomstscenario's zijn in november 2022 door het college vastgesteld. (Bijlage A).

STAP 4: ONDERZOEK EN DE TWEEDE PARTICIPATIERONDE

In de tweede participatieronde legde de gemeente beide toekomstscenario's voor aan inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. We zijn daarover de dialoog aangegaan: wat spreekt aan, en wat niet? Wat vindt de samenleving belangrijk? Wat moet in een voorkeursscenario komen? Deze ronde bevatte een enquête met vragen aan de samenleving. Deze participatieronde speelde in februari tot en met april 2023. (Bijlage B)

In stap 4 stelde de gemeente een omgevingseffectrapportage (OER) op, een onderzoek naar de gevolgen voor de leefomgeving van beide toekomstscenario's. Dit OER is een tussenstap naar de volledige omgevingseffectrapportage voor de ontwerp omgevingsvisie[3]. De omgevingseffectrapportage is als bijlage C aan dit voorkeursscenario gehecht. Verder vonden twee sessies plaats, waarin is nagedacht over de uitvoerbaarheid.

STAP 5: VOORKEURSSCENARIO

Na de tweede participatieronde stelde de gemeente het voorkeursscenario op, met bij elke opgave een nieuwe afweging welk van beide toekomstscenario's de voorkeur heeft. In sommige gevallen met de keuze voor een van beide toekomstscenario's, soms voor een mengeling van beide scenario's en soms een tussenweg. Bovendien gaat het voorkeursscenario veel uitgebreider in op veel meer onderdelen dan de beide toekomstscenario's.

Het voorkeursscenario is vooral thematisch een behoorlijk ver uitgewerkte beweegrichting voor de gemeente Barneveld geworden. Als gevolg van de discussie over wat nu is geworden het Toetsingskader landelijk gebied, heeft het definitief worden van het voorkeursscenario enkele maanden vertraging opgelopen.

[3] Een milieueffectrapportage (MER) maakt voor de Omgevingswet verplicht deel uit van een omgevingsvisie. Veelal, ook in Barneveld, wordt dit tegenwoordig verbreed tot een omgevingseffectrapportage (OER) Naast de milieugevolgenonderzoekt de OER , ook de gevolgen voor de leefomgeving als geheel.

Trends en ontwikkelingen
We verdiepten ons in de vraag waar Barneveld nu staat. Wat gaat er goed en wat kan beter? Op velerlei aspecten van de leefomgeving zijn we dat nagegaan. Dat hebben we gedaan via het opstellen van een zogeheten leefomgevingsfoto (LOF). Met het in beeld brengen van de huidige situatie, wordt ook duidelijk wat er op ons af komt en welke aspecten in ieder geval in de omgevingsvisie een plaats moeten krijgen. De leefomgevingsfoto maakt onderdeel uit van de bijlagen bij het voorkeursscenario. In de tekst (paragraaf 2.2.) is een samenvatting opgenomen.

Participatie
In de aanloop naar het voorkeursscenario heeft een uitgebreid participatietraject plaatsgevonden. Dit via een groot aantal bijeenkomsten en een enquête. Het volledige verslag is bij de bijlagen gevoegd. De samenvatting is in dit hoofdstuk opgenomen in paragraaf 4.2.

Omgevingseffectrapportage
De beide toekomstscenario's zijn uitgebreid beoordeeld in een omgevingseffectrapportage (o.e.r.). Deze is opgesteld in de aanloop naar een definitieve omgevingseffectrapportage, welke moet worden gevoegd bij de ontwerp omgevingsvisie. De o.e.r. geldt als milieueffectrapportage in de zin van de Omgevingswet. Bij het opstellen van een omgevingsvisie is een milieueffectrapportage verplicht. De inhoud van het huidige o.e.r. is meegewogen bij het voorkeursscenario. In dit hoofdstuk geven we de belangrijkste uitkomsten weer. Het volledig o.e.r. is bij de bijlagen gevoegd.

BESTAAND BELEID
Het bestaande beleid is meegewogen bij de voorkeursscenario's. In dit hoofdstuk gaan we kort in op de vraag hoe dat is gegaan.

Uitvoerbaarheid
We kunnen veel mooie plannen maken, maar plannen moeten wel realiseerbaar zijn. De uitvoerbaarheid hangt met veel aspecten samen, juridisch, financieel, ruimtelijk, capaciteit, etc. In twee sessies hebben we de (on)mogelijkheden verkend. Daarvan doen we kort verslag.

4.2 Participatie

Onderstaand hebben we de **samenvatting** opgenomen van de 2e participatieronde voor de omgevingsvisie. Deze heeft tussen februari en april 2023 plaatsgevonden. In deze participatieronde werden de beide toekomstscenario's aan de samenleving voorgelegd.

De participatie bestond uit twaalf bijeenkomsten in dorpen, scholen, gemeentehuis en online. Speciaal voor deze bijeenkomsten werd een serious game ontwikkeld: het Toekomstspel Barneveld, groeten uit 2040.

In het participatieverslag kan worden gelezen wat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties over de toekomst van Barneveld in vijf thema's zeggen. Als we weten wat Barnevelders belangrijk vinden en waarom, kunnen we als gemeente beter de belangen afwegen en keuzes maken voor de toekomst.

DIT VINDEN BARNEVELDERS BELANGRIJK VOOR 2040

Prettig leven in vitale dorpen
De nadruk ligt op vitaliteit in álle kernen. Dat betekent voldoende bouwen in alle kernen, en ook voldoende voorzieningen in alle kernen. Basisvoorzieningen in de kleine kernen, grotere voorzieningen meer centraal in de twee grotere kernen, Barneveld en Voorthuizen. Nieuwbouw moet een goede mix vormen en alle doelgroepen bedienen. Hoe groter de kern, hoe hoger er gebouwd mag worden. Het dorpse karakter behouden, vinden Barnevelders belangrijk.

Ruimte voor ondernemen
Zet in op waar je als gemeente sterk in bent, dus vooral op de maakindustrie. We zijn meer doeners dan denkers. Er moet ruimte zijn om aan de vraag naar bedrijventerrein te voldoen, met voorrang voor de lokale behoefte. Biedt ook in de kleinere kernen ruimte voor ondernemerschap. Faciliteer vooral daar en in het buitengebied 'broedplekken'. De verdere ontwikkeling van de centrumgebieden

is belangrijk: goede horeca, voldoende parkeermogelijkheden, goede fietsverbindingen, optimale inrichting openbaar gebied.

Topregio toekomstgerichte landbouw
Er wordt veel waarde gehecht aan het voortbestaan van de landbouw als voedselproducent en als (economische) drager van het agrarisch cultuurlandschap. Ruimte voor verandering is wenselijk om de slag te kunnen maken naar een omgevingsgerichte landbouw, circulair, innovatief en natuur inclusief. Kijkend naar de uitkomsten van de omgevingstafels wijst de richting hoofdzakelijk naar het scenario Verder met Barneveld.

Gezond en natuurlijk Barneveld
De deelnemers willen een groene en gezonde gemeente, met een goed wandel- en fietsnetwerk en voldoende beweegmogelijkheden. De landbouw moet meer natuur inclusief werken, boeren moeten daarbij geholpen worden. Zij worden gezien als een wezenlijk onderdeel van de gemeente. In het stimuleren van een gezonde leefstijl heeft de gemeente een faciliterende rol. De kernen mogen wel meer autoluw worden.

Veilig en bereikbaar
De auto blijft belangrijk. Men verwacht niet dat in Barneveld het OV zo aantrekkelijk wordt, dat dit een reëel alternatief biedt. Dit geldt al helemaal voor de kleine kernen. Niettemin moet er wel ruimte komen voor alternatieve vervoersvormen. Doorgaand en zoekverkeer moet worden geweerd uit de woonwijken.

Dit vinden jongeren
Jongeren vinden wonen één van de belangrijkste thema's. Ook in Barneveld ontbreekt het aan (betaalbare) woningen voor starters en jongeren. Daarnaast zijn duurzaamheid, hoe we omgaan met de natuur en klimaatverandering belangrijke issues, hoewel dat niet voor alle jongeren geldt.

Dit vinden ondernemers
Voor ondernemers zijn thema's als bedrijvigheid en bereikbaarheid vooral van belang. Zij willen dat Barneveld vooral inzet op de maakindustrie. Ook vinden ze dat bedrijventerreinen vooral in de lokale behoefte moeten voorzien en niet in meer distributiecentra. Naast winkels en een prettige winkelbeleving vindt deze groep voldoende parkeergelegenheid in het centrum belangrijk. Net als een doordachte aanpak voor mobiliteit en een bereikbare regio."

WAT IS ER OVERGENOMEN IN HET VOORKEURSSCENARIO?
Bij vergelijking van hoofdstuk 3, waarin het voorkeursscenario is beschreven met dat wat de samenleving belangrijk blijft te vinden, blijkt dat de inbreng vanuit de samenleving voor een groot deel een plaats heeft gekregen in het voorkeursscenario.

Voorbeelden daarvan zijn bouwen in alle kernen en werken aan een passend niveau van basisvoorzieningen in elk kern. Ook dat er in de grotere kernen soms best iets hoger gebouwd mag worden met het oog op de juiste woningvoorraad, of met het oog op zorgvuldig ruimtegebruik, komt uit de participatie. Blijven inzetten op bedrijvigheid in sectoren waar de gemeente Barneveld vanouds sterk is, met het bieden van ruimte voor nieuwe bedrijvigheid is een ander voorbeeld. Verder hebben voor de samenleving belangrijke thema's als een groene en gezonde leefomgeving een belangrijke plaats gekregen.

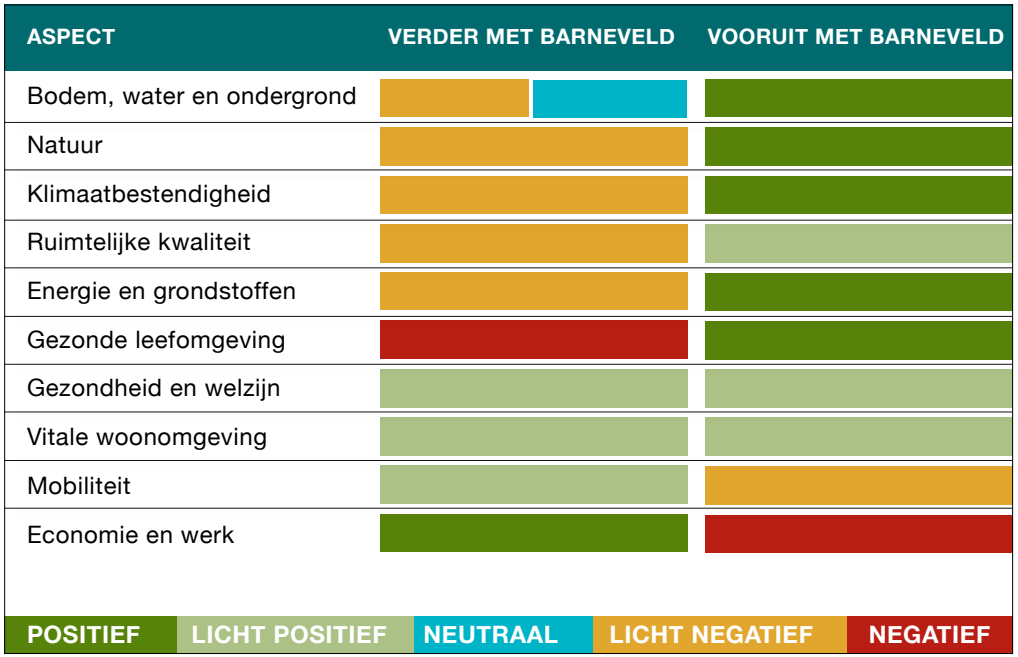
4.3 Omgevingseffectrapportage

Ten behoeve van het vaststellen van de omgevingsvisie voeren we een omgevingseffectrapportage (OER) uit. In de OER vergelijken we de alternatieven met de bestaande situatie, rekening houdend met de autonome ontwikkelingen en ontwikkelingen waarover al is besloten. Dit laatste ligt vast in de leefomgevingsfoto. Voor het opstellen van deze Visie op hoofdlijnen zijn de twee scenario's uit het scenariodocument bekeken op hun effecten. Als de visie op hoofdlijnen definitief is, dan is de volgende stap het beoordelen van de effecten van het (uitgewerkte) voorkeursscenario (de omgevingsvisie).

Voor het vergelijken van beide alternatieven “Vooruit met Barneveld” en “Verder met Barneveld” is een lijst van tien aspecten opgesteld, die ieder weer uiteenvallen in meerdere criteria:

- Bodem, water, ondergrond;
- Natuur;
- Klimaatbestendigheid;
- Ruimtelijke kwaliteit;
- Energie en grondstoffen;
- Gezonde leefomgeving;
- Gezondheid en welzijn;
- Vitale woonomgeving;
- Mobiliteit;
- Economie en werk.

Kort samengevat komt de vergelijking van de beide scenario’s op deze aspecten op het volgende neer.

Uit deze vergelijking lijkt “Vooruit met Barneveld” een beter alternatief te zijn dan Verder met Barneveld. Deze scenario’s zijn echter neergezet als uitersten en omvatten niet alle aspecten die voor de vergelijking nodig zijn, zoals de financiële aspecten en de uitvoerbaarheid.

4.4 Bestaand beleid

Bij het opstellen van de tekst van het voorkeursscenario heeft elke werkgroep bij elk van de 5 hoofdopgaven zich rekenschap gegeven van het bestaande beleid. Al voorafgaand aan het opstellen van beide Toekomstscenario’s was er een compleet overzicht gemaakt van al het bestaande beleid in de gemeente Barneveld. Dit is betrokken in de gesprekken en bij het opstellen van de teksten en daarbij gewogen op actualiteit. Actueel beleid is meegenomen in het voorkeursscenario, waarbij soms nieuwe inzichten zijn verwerkt.

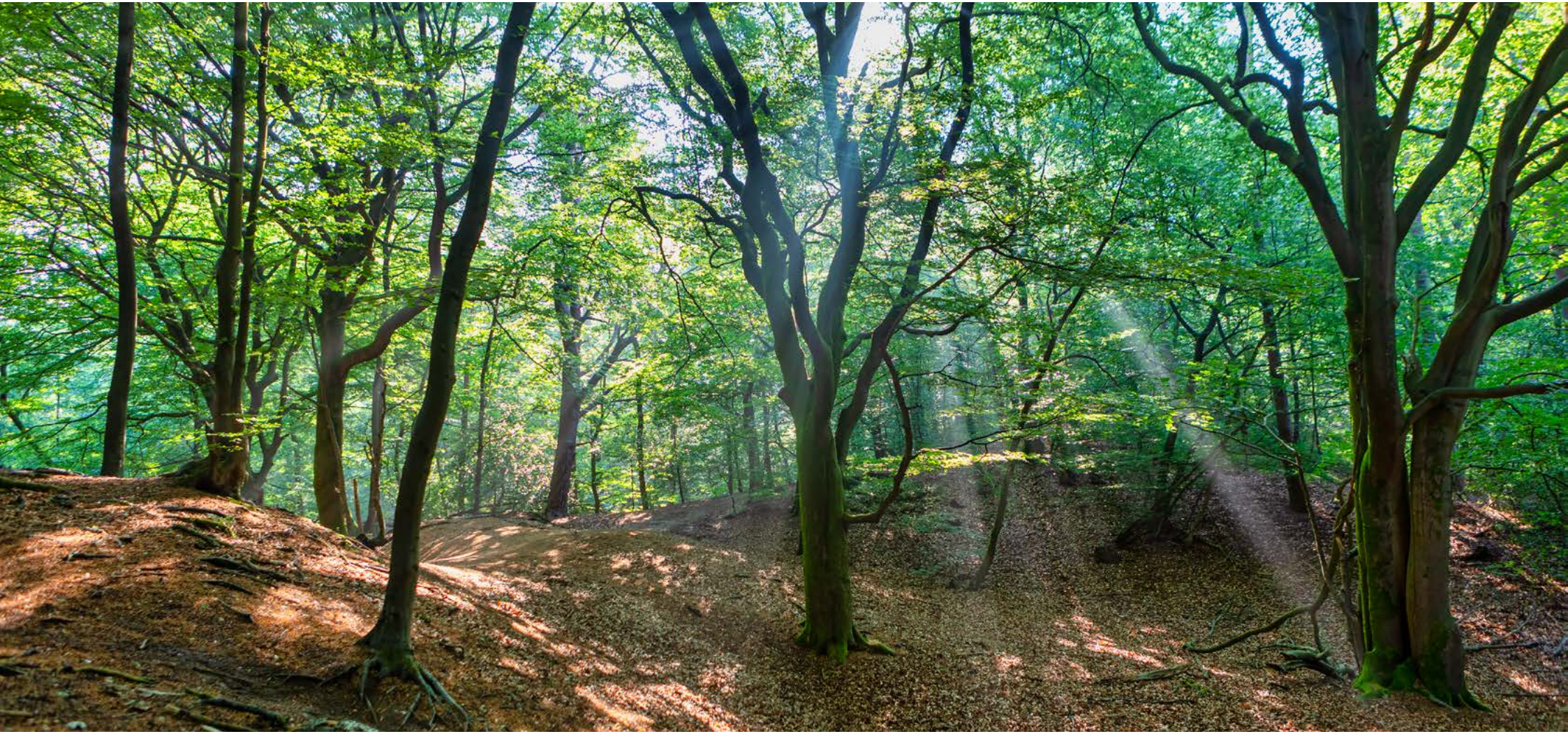
4.5 Verkenning uitvoerbaarheid

In de voorbereiding op dit voorkeursscenario werd tweemaal een bijeenkomst met medewerkers georganiseerd om de uitvoerbaarheid te toetsen van dit voorkeursscenario. Met de uitkomsten van die gesprekken is rekening gehouden. Daarbij moet worden gezegd dat er vaak nog weinig echt concrete uitspraken gedaan konden worden op zaken als financiële en juridische uitvoerbaarheid. Daarvoor is het voorkeursscenario nog te abstract. Ook zegt het voorkeursscenario nog niets over rolopvatting en rolneming van de gemeente, noch over prioriteitstelling van de ambities. Het gesprek daarover moet later nog worden gevoerd.

Als het voorkeursscenario gebiedsgericht is uitgewerkt in de ontwerp omgevingsvisie zullen naar verwachting meer gerichte uitspraken gedaan kunnen worden. Bijvoorbeeld zal bij de gebiedsgerichte uitwerking meer zicht ontstaan op de dilemma’s die zullen voortvloeien uit de diverse claims die vanuit de ambities van de gemeente Barneveld op hetzelfde gebied zullen blijken te liggen. Daarin zullen keuzes gemaakt moeten worden.

Bij een nadere verkenning naar de uitvoerbaarheid zullen we ons ook rekenschap moeten geven van (mogelijk) beperkende factoren die geheel of gedeeltelijk buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen. Een belangrijk voorbeeld betreft de congestie op het elektriciteitsnet. De mogelijkheden voor nieuwe aansluitingen lijken vooralsnog beperkt en dat kan aanzienlijk gevolgen hebben voor de uitvoering van de omgevingsvisie.

In de omgevingsvisie zal ook een hoofdstuk over de uitvoering en de uitvoerbaarheid worden opgenomen. Een financiële paragraaf en een paragraaf over kostenverhaal zal daar onderdeel van uitmaken.

5. DE ROUTE NAAR EEN VOLLEDIGE OMGEVINGSVISIE

5.1 Hoe verder?

Met de vaststelling van het voorkeursscenario ligt de richting vast waarin de uitwerking naar een volledige ontwerp omgevingsvisie kan plaatsvinden. Wat we per opgave willen is beschreven. De uitwerking naar het “kunnen” is de volgende stap. Binnen de vijf hoofdopgaven is verdere verdieping nodig op de doelen en de ambities van de gemeente op lange termijn voor de fysieke leefomgeving. Met het oog op de op te stellen omgevingsprogramma’s en het formuleren en vastleggen van regels in het omgevingsplan zijn ook nadere afwegingskaders nodig. Deze moeten ook de praktijk voldoende handvat bieden om initiatieven en besluiten te kunnen motiveren op basis van de omgevingsvisie.

Het voorkeursscenario zegt nog vrijwel niets over de rol die de gemeente kan en wil aannemen met het oog op de ontwikkelingen in de gemeente. Soms zal de gemeente zelf initiatiefnemer zijn en/of de regie in handen nemen, op andere momenten volstaat het om te faciliteren en/of de samenleving uit te nodigen met mooie initiatieven te komen. In de ontwerp omgevingsvisie zal hier duidelijkheid over worden gegeven. De rolopvatting en de te kiezen rol hangen ook samen met de financiële mogelijkheden en de capaciteit van de organisatie.

De uitwerking zal voor een belangrijk deel gebiedsgericht zijn. We werken de indeling in de vijf hoofdgebieden verder uit en verdelen deze hoofdgebieden ook weer onder in meerdere deelgebieden, met de doorvertaling naar wijken en buurten. Voor sommige deelgebieden willen we echt een uitgewerkte deelvisie in de omgevingsvisie opnemen. Een voorbeeld daarvan is het deelgebied tussen de bebouwde kom van Barneveld en de A30. Bij andere deelgebieden zullen we de kaders formuleren. De vervolgstap is dan uitwerking in bijvoorbeeld een gebiedsprogramma. Zeker in de gebiedsgerichte uitwerking van de omgevingsvisie op hoofdlijnen gaat nog veel tijd en energie zitten.

Lang niet al het beleid wordt in de omgevingsvisie opgenomen. De omgevingsvisie bevat de hoofdlijnen, de doelen en ambities van de gemeente, de beweegrichting voor de langere termijn. De omgevingsvisie zal moeten worden uitgewerkt in nader beleid. In de systematiek van de Omgevingswet zijn dat omgevingsprogramma’s. Op dit moment wordt er nagedacht hoe dit in Barneveld vorm te geven. Hoe gaat de structuur van het werken met omgevingsprogramma’s eruitzien. Nu is dat nog onbekend. In de omgevingsvisie willen we daar wel meer helderheid over geven. Het is immers belangrijk dat straks duidelijk is op welke wijze de omgevingsvisie zal worden uitgewerkt en vervolgens zal worden uitgevoerd.

Voordat we zover zijn dat de ontwerp omgevingsvisie ter inzage kan worden gelegd, moeten er nog een flink aantal stappen worden gezet. Onderstaand zijn deze stappen in een planningsoverzicht opgenomen.

5.2 De planning voor het vervolg

ACTIVITEIT	PERIODE
Vaststellen voorkeursscenario	mei 2024
Thematische en gebiedsgerichte uitwerking voorkeursscenario	maart 2024 – juni 2024
Werksessie dilemma's (keuzesessie) met de gemeenteraad	juni 2024
Opstellen ontwerp omgevingsvisie	juni - september 2024
Aanvullende participatie gebiedsgerichte uitwerking omgevingsvisie	september 2024
Omgevingseffectrapportage op concept ontwerp-omgevingsvisie	september – november 2024
Concept ontwerp omgevingsvisie gereed	november 2024
Behandeling ontwerp omgevingsvisie in commissie	december 2024
Ontwerp omgevingsvisie ter inzage	januari 2025 – maart 2025
Verwerken zienswijzen en opstellen reactienota	maart en april 2025
Vaststellen omgevingsvisie Barneveld 2040	mei of juni 2025

TOELICHTING:
Het is belangrijk om partijen als het waterschap, de provincie, omliggende gemeenten en de veiligheidsregio inbreng te vragen op de omgevingsvisie. Hetzelfde geldt voor lokale organisaties die voortdurend samenwerken met de gemeente, zoals woningbouwcorporaties. Dergelijke partijen zullen we in het proces een conceptversie toezenden, met het verzoek daarop te reageren.

Bij de uitwerking van het voorkeursscenario stuiten we op dilemma's en botsingen. Niet alles kan, niet alles kan tegelijk en soms kan een bepaalde keuze niet samengaan met een andere keuze. Deze dilemma's en botsingen zijn in beeld gebracht.

De belangrijkste daarvan willen we bespreken met de gemeenteraad in een informele bijeenkomst. Bij de openbare behandeling van het ontwerp later in het proces kan de definitieve weging daarvan plaatsvinden.

Naar verwachting de rest van het kalenderjaar 2024 nodig om tot een definitief ontwerp van de omgevingsvisie te komen. De eerste helft van 2025 kan dan worden benut voor de formele vaststellingsprocedure.

In de planning is een extra participatieronde opgenomen met het oog op de gebiedsgerichte uitwerking. Die uitwerking gaat direct over de leefomgeving van mensen. Het is belangrijk hen hierin te betrekken.

6. SAMENVATTING VOORKEURSSCENARIO

In dit voorkeursscenario is beschreven wat de gemeente Barneveld wil bereiken op de lange termijn tot 2040 voor elk van vijf gedefinieerde hoofdopgaven voor de fysieke leefomgeving. Deze vijf hoofdopgaven zijn:

- Gezond en toekomstbestendig Barneveld;
- Prettig leven in vitale dorpen;
- Ruimte voor ondernemerschap;
- Waardevol landelijk gebied;
- Bereikbaar nu en in de toekomst.

Voorafgaand aan de beschrijving van het voorkeursscenario voor elk van deze vijf opgaven is een overkoepelende ambitie voor de gemeente Barneveld tot 2040 opgenomen in **paragraaf 3.1**. Deze overkoepelende ambitie moet gezien worden als een onderdeel van de hier beschreven samenvatting. Op deze plaats kan worden volstaan met een verwijzing naar wat daar is geschreven.

Dit voorkeursscenario is ook nog een heleboel niet. De confrontatie tussen de uitgewerkte opgaven heeft nog niet plaatsgevonden, er is nog geen prioriteitsstelling, er is nog niets geschreven over de rol van de gemeente en de rol van de samenleving. Evenmin bevat het voorkeursscenario een gebiedsgerichte uitwerking. Dat zijn allemaal stappen voor het vervolg, het uitwerken van het voorkeursscenario naar een volledige ontwerp omgevingsvisie. Er is wel een basiskaart geïntroduceerd met een basisindeling in vier gebieden, op basis van de huidige gebiedskenmerken, als grondslag voor het vervolg.

Niet alles wat de gemeente wil, zoals dat in dit voorkeursscenario is opgeschreven zal altijd mogelijk blijken. De ambities moeten daarom worden gezien als een streven. Bij elke ontwikkeling wordt nagegaan wat er redelijkerwijze gerealiseerd kan worden.

Het voorkeursscenario kan voor elk van de vijf hoofdopgaven als volgt worden samengevat.

GEZOND EN TOEKOMSTBESTENDIG BARNEVELD

Een gezonde en veilige omgeving:

- Bijdragen aan een gezonde leefomgeving is een belangrijke voorwaarde voor de inrichting van de leefomgeving;
- De gemeente zorgt voor een omgeving waarin inwoners op een waardige manier langer zelfstandig thuis kunnen wonen en meedoen in de buurt;
- De gemeente voert het Schone Lucht Akkoord uit;
- De geluidsbelasting op de woonomgeving beperken we zoveel mogelijk;
- De gemeente streeft naar een leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is;
- Barneveld investeert meer in buurten waar het minder goed gaat met de gezondheid van de bewoners;
- De gemeente Barneveld ontwikkelt indicatoren en richtlijnen voor de gezonde leefomgeving;
- De gemeente streeft naar een sterke sociale basis als fundament voor de lokale gemeenschap;
- Barneveld werkt aan veilige en inclusieve wijken en dorpen;
- Jeugdigen groeien op in een kansrijke omgeving.

Verkleinen gezondheidsverschillen tussen buurten:

- Groen in de gemeente;
- Water, bodem en klimaatverandering;
- Gemeente Barneveld past de 3 – 30 – 300 regel toe waar mogelijk;
- Barneveld streeft naar ontwikkeling en behoud van groene overgangszones rond de dorpen;
- De principes van bodem en water zijn leidend.

Klimaatneutraal:

- Verminderen van uitstoot van broeikasgassen;
- Energiebesparing en duurzame energie;
- Verduurzamen mobiliteit, industrie en landbouw.

Circulariteit:

- Minder primaire grondstoffen verbruiken;
- Hoogwaardig hergebruik van materialen;
- Gemeente Barneveld streeft naar duurzame inkoop;
- De gemeente zet een beweging in gang naar circulaire bedrijfsvoering in de agrarische sector.

Versterken biodiversiteit:

- Versterken van biodiversiteit in de dorpen en het buitengebied;
- Inrichten van recreatiezones rond de dorpen;
- Samenwerking met de agrarische sector bij de inrichting van deze zones.

Meegroeiende voorzieningen sporten, bewegen, cultuurparticipatie en ontmoeten:

- Laagdrempelige en toegankelijke basisvoorzieningen voor iedereen in de openbare ruimte, aansluitend bij de behoefte;
- Voldoende ontmoetingsplekken in de dorpen;
- Definitie van een basiskwaliteitsniveau van voorzieningen in de leefomgeving.

Gezond voedsel voor een duurzame toekomst:

- Vergroting van het aanbod aan lokaal of regionaal geproduceerd voedsel en het stimuleren korte voedselketens;
- Faciliteren van buurtmoestuinen;
- Rookvrije buitenruimtes;
- Een gezonde voedselomgeving nabij scholen.

Cultureel erfgoed:

- Erfgoed is een belangrijk element in Barneveld;
- Dat erfgoed moet worden beschermd, toegankelijk zijn en worden gebruikt;
- Kansen benutten om de zichtbaarheid van het erfgoed te verbeteren;
- Erfgoed inzetten als basis bij nieuwe ontwikkelingen, door het te behouden en als inspiratie te laten dienen bij nieuwe ontwerpen. Voor vorming en aanpassing van toekomstig erfgoedbeleid, onderzoeken we hoe een integrale en gebiedsgerichte benadering van erfgoed kunnen vormgeven.

PRETTIG LEVEN IN VITALE DORPEN

De groei van de gemeente Barneveld en de druk op de woningmarkt:

- 8.000 nieuwe woningen tot 2040, binnen de randvoorwaarden;
- Nieuwbouw in elke kern, met een 70/30 verdeling tussen Barneveld en Voorthuizen en de overige kernen;
- Meer dan gemiddelde groei in Kootwijkerbroek, Terschuur, Zwartebroek, Garderen, De Glind en vooral in Stroe;
- Inbreiding naast uitbreiding. Gericht verdichten zo min mogelijk ten koste van bestaand groen;
- Extra aandacht voor de stationsomgevingen, alert op transformatiekansen van binnenstedelijke bedrijven;
- Meer gestapeld bouwen (5 – 6 lagen grote kernen, 2 – 3 lagen kleine kernen).

Demografische ontwikkelingen en de samenstelling van de woningvoorraad:

- Nieuwbouw moet voorzien in behoefte en doorstroming bevorderen;
- Levensloopbestendigheid in de wijk;
- Voortzetting van de lijn divers en gemengd bouwen, met extra aandacht voor een en tweepersoonshuishoudens;
- Inclusieve wijken in alle opzichten, met een ongelijke aanpak gericht op kwetsbare wijken;
- Nieuwe woonconcepten en faciliteren;
- Betaalbare programmering met spreiding over de kernen.

De vitaliteit van alle kernen met passend meegroeiende voorzieningen:

- Sturen op vitale en inclusieve wijken;
- Ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid in elke wijk, ruimte voor winkels in de grotere wijken van de kern Barneveld;
- Actief sturen op passende basisvoorzieningen in elke wijk en kern;
- Toegankelijke voorzieningen voor sport en cultuur, bewegen en ontmoeten die passend zijn bij de inwoners van de wijk/kern;
- Kwalitatieve versterking van het aanbod grotere voorzieningen.

Een toekomstbestendige openbare ruimte:

- Vitale, duurzame en klimaatbestendige inrichting openbare ruimte;
- Uitgangspunten gezonde wijk vertrekpunt voor inrichting openbare ruimte;
- Inzetten op meervoudig ruimtegebruik;
- Voldoende sport-, beweeg-, cultuur en ontmoetingsmogelijkheden in de openbare ruimte;
- Lagere parkeernormen waar alternatieven zijn voor de auto, bijvoorbeeld nabij hoogbouw of bij ontwikkelingen rond stationsomgevingen;
- Parkeervoorzieningen bundelen waar mogelijk, en meer uit het zicht brengen.

RUIMTE VOOR ONDERNEMERSCHAP

Werkgelegenheid:

- Focus op bedrijven die veel werkgelegenheid opleveren;
- Focus op een beroepsbevolking met een praktische opleiding en hoger beroepsonderwijs als achtergrond en de daarmee samenhangende bedrijvigheid;
- Gericht bredere hogere bedrijvigheid en kenniswerkers vooral in de centrumgebieden;
- Evenwicht in het pendelverkeer;
- Passende kleinschalige werkmogelijkheden in de wijken.

Vestigingsklimaat:

- De groei van arbeidsplaatsen staat voorop (regionaal bedrijventerrein;
- Geen nieuwvestiging van logistieke bedrijven met een groot ruimtebeslag, en terugdringen van fijnstof uitstotende bedrijven;
- Versterk de lokale kracht;
- Ruimte voor experiment, innovatie en broedplaatsen;
- Zorgdragen voor een kwalitatief hoogwaardige inrichting van openbare ruimte om de kwaliteit van de werkomgeving te kunnen waarborgen.

Werklocaties:

- Uitbreiding van het bedrijventerrein De Harselaar tot 2030 met zo'n 40 ha in het deelgebied Harselaar-Zuid;
- Tot 2040 minimaal kunnen voldoen aan de groeivraag van bestaande bedrijven en zo mogelijk aan de regionaal berekende groeivraag;
- In en nabij kernen ruimte voor kleinschalige en lichte werklocaties;
- Waar mogelijk verdichting van bestaande bedrijventerreinen;
- Borgen van veiligheid bedrijventerreinen;
- Beperkte mogelijkheden voor bedrijvigheid via functieverandering.

Verduurzaming bedrijventerreinen:

- Barneveld streeft verduurzaming na van de bedrijventerreinen.

Toerisme en recreatie:

- Voortzetten beleid Vitale Vakantieparken;
- Vakantieparken: juiste kwaliteit op de juiste plaats;
- Inzetten op de kwaliteitstoerist;
- Spreiding van toerisme over de verschillende gebieden;
- Balans tussen betreding en natuurbehoud;
- Gasten verleiden centra te bezoeken;
- Seizoen verlengen.

Centrumgebieden:

- Basisvoorzieningen in elk kern, passend bij de omvang;
- Hoog niveau voorzieningen in grotere kernen, ook voor bezoekers;
- Stimuleren combinatie wonen en werken;
- Werk- en ontmoetingslocaties kenniswerkers nabij stations.

WAARDEVOL LANDELIJK GEBIED

De kijk- en ontwikkelrichting voor het waardevol landelijk gebied is gebaseerd op de samenhang tussen natuurlijk systeem, cultuurlandschap en gebruik van de ruimte enerzijds en de ontwikkelopgaven anderzijds. Voortvloeiend daaruit zijn voor de vijf deelgebieden de ontwikkelrichtingen beschreven:

1. DE VELUWE MET KOOTWIJK EN GARDEREN:

- bescherming van de Veluwe als natuurlijk systeem én van de historische landschappen van es- en brinkdorpen staan centraal;
- in de overgangszone is gepaste dynamiek van functies ruimtelijk mogelijk.

2. HET OOSTELIJK BUITENGEBIED ZUIDELIJK VAN DE A1, MET KOOTWIJKERBROEK EN STROE:

- landbouwkundige productie van voedsel en teelten van groene grondstoffen staat op één;
- geen gevoelige functies, zoals wonen en zorg;
- beschermen van waardevolle- en natuurlandschappelijke waarden;
- uitbouwen van een landschappelijk groen blauw raamwerk.

3. HET OOSTELIJK BUITENGEBIED NOORDELIJK VAN DE A1 TUSSEN VOORTHUIZEN EN VELUWE (RECREATIEGEBIED VOORTHUIZEN):

- ruimtelijk streven naar een mix van recreatie en landbouw.

4. DE VERSTEDELIJKTE AS, MET BARNEVELD, DE HARSELAAR EN VOORTHUIZEN:

- het veiligstellen en inrichten van groen blauwe overgangsgebieden tussen stedelijk en landelijk gebied, met name gericht op maatschappelijke en recreatieve invullingen.

5. HET WESTELIJK BUITENGEBIED, MET ZWARTEBROEK, TERSCHUUR EN DE GLIND:

- een aantrekkelijk en afwisselend agrarisch cultuurlandschap;
- doorontwikkeling van beekdalen, landgoederen, natuurparels en karakteristieke landschapstypen;
- versterken van dagrecreatie.

BEREIKBAAR NU EN IN DE TOEKOMST

Bereikbaarheid via het onderliggend wegennet (OWN):

- Ruimtelijke ontwikkelingen bij voorkeur daar plannen waar het wegennet nog capaciteit heeft;
- Pas als optimalisatie van het bestaande wegennet een te grote impact heeft, komt de aanleg van nieuwe infrastructuur aan de orde;
- Bij onze afwegingen letten we op de aanrijdtijden voor de hulpdiensten.

Verbetering verkeersveiligheid (inrichting en aanpassing gedrag):

- Risicogestuurde aanpak ongevallen;
- 30 km/u in de bebouwde kom is uitgangspunt;
- Inrichten schoolzones waar dit meerwaarde heeft;
- Voorkomen zoekverkeer;
- Inzet op parkeerclusters.

Inzet op mobiliteitstransitie:

- De auto blijft een onverminderd belangrijk in Barneveld, mede gelet op de samenstelling van de werkende bevolking en de ligging van de kernen;
- Streven naar verbetering van het openbaar vervoer, en kansen benutten voor alternatieve vormen van (duurzamere) mobiliteit;
- Een fundamentele verschuiving van autogebruik naar het openbaar vervoer is voorlopig niet te verwachten;
- De huidige parkeernormen handhaven, zolang er geen kansrijke alternatieven zijn voor persoonlijk autobezit en -gebruik. Met mogelijke uitzondering van de parkeernorm in stationsomgevingen.

Vergroten capaciteit hoofdwegennet (HWN):

- Regionaal en bovenregionaal verkeer afwikkelen op snelwegen en hoofdwegen, die daarvoor over voldoende capaciteit moeten beschikken;
- Benutten bestaande capaciteit wegennet binnen acceptabele grenzen;
- Streven naar een robuuste infrastructuur van rondwegen en radialen.

De oostelijke rondweg Barneveld:

- Mede gelet op de groei van de gemeente Barneveld is de aanleg van een oostelijke rondweg noodzakelijk.

Verbetering ov-aanbod:

- Om het gebruik van het ov te stimuleren streeft de gemeente haltes na op de spoorlijn Amersfoort – Apeldoorn bij station Barneveld-Noord en bij Stroe;
- Barneveld blijft lobbyen voor verbetering van ov-voorzieningen en de toegankelijkheid ervan voor alle doelgroepen.

Voorzieningen in wijken:

- Minder verkeersbewegingen door voldoende basisvoorzieningen in de wijken en kernen;
- Basisvoorzieningen combineren met pakketkluizen.

Schoner en duurzamer vervoer:

- Verminderen uitstoot broeikasgassen met 55% per 2030 en volledig emissievrij per 2050, conform bestaand beleid;
- Stimuleren elektrisch rijden.

Bijlagen:

- A. De Toekomstscenario's
- B. Participatieverslag 2e participatieronde
- C. Omgevingseffectrapportage

gemeente Barneveld

Barneveld OMGEVINGSVISIE

VOORKEURSSCENARIO OMGEVINGSVISIE BARNEVELD:

DILEMMA'S & BOTSINGEN

April 2024

INHOUD

VOORWOORD 3

OPSOMMING DILEMMA'S 4

OVERZICHT DILEMMA'S 5

Dilemma 1: Groeien of bloeien 5

Dilemma 2: Kwaliteit of kwantiteit: hoogwaardige leefomgeving of veel woningen 6

Dilemma 3: bereikbaarheid, wel of geen optimale doorstroming van verkeer 7

Dilemma 4 : Meer functies in woonwijken of niet? 8

Dilemma 5: gezondheid, natuur, milieu en een economisch gezonde agrarische sector 9

Dilemma 6: Wel of niet extra investeren in wijken met gezondheidsachterstand 10

Dilemma 7: Groene buffers in verstedelijkte as: robuust of niet? 11

Dilemma 8: Gezondheid voorop of toch niet? 12

Dilemma 9: Bedrijfsfuncties in het landelijk gebied: clusteren of niet? 13

Dilemma 10 : Concentratie woningbouw in stedelijk gebied of ruimte voor woningbouw in het landelijk gebied? 14

VOORWOORD

Het voorkeursscenario is een essentiële stap op weg naar de omgevingsvisie. Er zijn in het voorkeursscenario vijf hoofdopgaven gedefinieerd. Voor elk van die vijf hoofdopgaven bevat het voorkeursscenario de ambities van de gemeente tot 2040. Er is beschreven wat de gemeente Barneveld wil. Wanneer we de opgaven met elkaar confronteren, stuiten we op dilemma's en botsingen. Niet alles kan, niet alles kan tegelijk en soms kan een bepaalde keuze niet samengaan met een andere keuze. Via een keuzesessie in de vorm van een informele bijeenkomst van de raadswerkgroep Omgevingswet willen we de dilemma's met u bespreken.

In het document dat voor u ligt treft u de, in onze ogen, dertien belangrijkste dilemma's die naar voren zijn gekomen tijdens het opstellen van het voorkeursscenario. Deze dilemma's zijn vaak thema overstijgend en omvatten keuzes die bepalend kunnen zijn voor de toekomst van de gemeente Barneveld.

Op de volgende pagina vindt u een korte opsomming van deze dertien dilemma's. Hierin staat de naam van het dilemma benoemd, inclusief een korte uitleg over het dilemma. Na deze korte opsomming treft u de uitgebreide uitwerking van de dilemma's. In deze uitgebreide uitwerking staat per dilemma het volgende omschreven:

- Formulering van het dilemma;
- Dilemma in verhouding tot de hoofdopgave;
- Korte toelichting op het dilemma;
- Wat zegt het voorkeursscenario in relatie tot het dilemma?
- Korte uitleg van de gevolgen van de ene of de andere keuze.

Belangrijk om te realiseren is dat de dilemma's resoluut zijn opgeschreven: het is of keuze A of keuze B. De uitersten van het speelveld zijn opgezocht. De reden waarom de dilemma's op deze manier zijn geformuleerd is om het gesprek op gang te brengen. De realiteit leert ons echter dat tussen zwart en wit vele grijstinten bestaan. Via de keuzesessie willen we van u horen welke reactie het dilemma oproept, waar u het accent op zou willen leggen, of waar u de prioriteit aan zou geven. Met andere woorden, alles wat er gezegd wordt tijdens de sessie is van belang, ook als de keuze tussen optie A of B inzit.

Het resultaat van de keuzesessie geeft het project omgevingsvisie richting om in de ontwerp omgevingsvisie de juiste accenten te leggen en de ambities en doelen goed te verwoorden. Later in het proces zal de ontwerp omgevingsvisie in het openbaar worden besproken. Dat is het moment waarop de keuzes en de verwoordingen in het openbaar aan de orde komen.

OPSOMMING DILEMMA'S

1 GROEIEN OF BLOEIEN?

Staat het realiseren van onze groeiambitie voorop of willen we ons groeitempo matigen?Groei is geen doel op zich maar nodig om te kunnen voorzien in de woonbehoefte. Tegelijk brengt groei ook druk op de samenleving mee: het raakt de sociale cohesie en het is van invloed op ons typisch Barneveldse DNA. Bovendien moeten, om te kunnen groeien, ook de randvoorwaarden (bijvoorbeeld mobiliteit, werklocaties, voorzieningen etc.) goed worden ingevuld.

2 HOOGWAARDIGE LEEFOMGEVING OF VEEL WONINGEN?

Bij het invullen van nieuwe woonlocaties staan betaalbaarheid en zuinig ruimtegebruik voorop, met een mix van inbreiding en uitbreiding. Dit raakt de gewenste kwalitatieve inrichting van ons stedelijk gebied op aspecten als duurzaamheid, gezondheid en welzijn. Kwaliteit kost echter geld. Wat staat voorop: kwaliteit of kwantiteit?

3 BEREIKBAARHEID, WEL OF GEEN OPTIMALE DOORSTROMING VAN VERKEER?

Willen we altijd een goede doorstroming op de ontsluitingswegen, of accepteren we een matige doorstroming op de drukste momenten? Optimale doorstroming kost veel geld en stimuleert autogebruik.

4 MEER FUNCTIES IN WOONWIJKEN OF NIET?

De afgelopen jaren hebben we vooral wijken gerealiseerd, waarin alleen gewoond kan worden. Er kan ook voor worden gekozen om, binnen grenzen, werken in woonwijken toe te staan en andere voorzieningen. Goed idee of niet?

5 GEZONDHEID, NATUUR, MILIEU EN EEN ECONOMISCH GEZONDE AGRARISCHE SECTOR?

1. Een gezonde leefomgeving voor mens en natuur is net zo belangrijk als het bieden van een gezonde economische toekomst aan de agrarische sector in Barneveld. In de zoektocht naar een goede belangenafweging kunnen en zullen vanuit beide invalshoeken concessies noodzakelijk zijn. Zolang en voor zover landelijk en provinciaal beleid daarvoor de ruimte laten, wil de gemeente op deze basis haar beleid inrichten.

2. Een gezonde leefomgeving voor mens en natuur is randvoorwaarde voor een toekomst-bestendige en duurzame agrarische bedrijfsvoering. Gelet op de huidige situatie brengt dat onvermijdelijk een krimp van de agrarische sector met zich mee. Binnen de ruimte die er is willen we de transitie naar een duurzame agrarische sector actief stimuleren en faciliteren. De gemeente wil niet wachten op landelijk beleid en voor zover nodig al zelf de nodige structurerende keuzes gaan maken.

6 WEL OF NIET EXTRA INVESTEREN IN WIJKEN MET GEZONDHEIDSACHTERSTAND?

In de gemeente is er sprake van gezondheidsverschillen tussen wijken en buurten. Kiezen we ervoor om anders om te gaan met wijken waar mensen minder gezond zijn of willen we elke wijk op dezelfde manier behandelen?

7 GROENE BUFFERS IN VERSTEDELIJKTE AS; ROBUUST OF NIET?

Een robuuste inrichting van brede groene buffers in de verstedelijkte as Barneveld - Voorthuizen, strijdt om de ruimte met allerlei gewenste ruimtelijke functies in dezelfde omgeving. Wat staat voorop: groen of functie?

8 GEZONDHEID VOOROP OF TOCH NIET?

De Omgevingswet maakt van gezondheid een te beschermen belang. Als we dat volgen dan kan dat consequenties hebben voor de gemeente omdat we dan in de ruimtelijke ordening veel meer rekening moeten houden met gezondheid. Hoe kijken we daarnaar? Staat gezondheid altijd voorop of is het onderdeel van de belangenafweging?

9 BEDRIJFSFUNCTIES IN HET LANDELIJK GEBIED: CLUSTEREN OF NIET?

Als gevolg van de transitie in het landelijk gebied is de verwachting dat er veel agrarisch vastgoed vrij komt in de aankomende jaren. Volgens ons huidige functieveranderingsbeleid (Toetsingskader Landelijk Gebied) hebben stoppende agrariërs de mogelijkheid om hun agrarisch bedrijfsperceel te transformeren naar een bedrijfsperceel voor niet-agrarische bedrijvigheid tot milieucategorie 2. Het verruimen van het functieveranderingsbeleid kan ervoor zorgen dat het voor agrariërs makkelijker wordt om te stoppen. Echter is dit wel in strijd met de wens van het clusteren van werkfuncties. Kortom willen we stoppende boeren faciliteren of houden we vast aan het clusteren van bedrijvigheid?

10 CONCENTRATIE WONINGBOUW IN STEDELIJK GEBIED OF RUIMTE VOOR WONINGBOUW IN HET LANDELIJK GEBIED?

Als gevolg van de transities in het landelijk gebied zullen de komende jaren veel agrariërs (moeten) stoppen. Volgens ons functieveranderingsbeleid en Toetsingskader hebben stoppende agrariërs de mogelijkheid om hun agrarisch bedrijfsperceel te transformeren naar wonen. Door de potentiële omvang raakt het andere opgaven: het kan onze eigen woningbouwplannen in meerdere opzichten raken en het heeft negatieve consequenties op het vlak van gezondheid. Gaan we terughoudend om met woningbouw in het buitengebied of niet?

OVERZICHT DILEMMA'S

DILEMMA 1: GROEIEN OF BLOEIEN

A. FORMULERING VAN HET DILEMMA

Staat het realiseren van onze groeiambitie voorop of willen we ons groeitempo matigen? Groei is geen doel op zich maar nodig om te kunnen voorzien in de woonbehoefte. Tegelijk brengt groei ook druk op de samenleving mee: het raakt de sociale cohesie en het is van invloed op ons typisch Barneveldse DNA. Bovendien moeten, om te kunnen groeien, ook de randvoorwaarden (bijvoorbeeld mobiliteit, werklocaties, voorzieningen etc.) goed worden ingevuld.

Dilemma in verhouding tot de hoofdopgaven

Dilemma is thema overstijgend

1. Gezond en toekomstbestendig Barneveld.
2. Prettig leven in vitale dorpen.
3. Waardevol landelijk gebied.
4. Ruimte voor ondernemerschap.
5. Bereikbaar nu en in de toekomst.

B. KORTE TOELICHTING OP HET DILEMMA

Er is een grote behoefte aan nieuwe woningen. Met het Rijk zijn via het Verstedelijkingsakkoord en de Woondeal afspraken gemaakt over onder andere het aantal te realiseren woningen en bouwtempo. In het voorkeursscenario is voor de gemeente een flinke groeiambitie opgenomen: 8.000 nieuwe woningen tot 2040, hetgeen aansluit bij de steeds verdere toenemende behoefte naar woningen. Daarbij heeft de gemeente Barneveld te maken met een vraag vanuit onze eigen inwoners, maar ook met een druk van buiten de gemeente. Dezelfde ontwikkeling zien we ook bij bedrijventerreinen.

De gemeente Barneveld is een gemeente met een relatief sterke sociale cohesie in vergelijking met andere gemeenten. Ook gaan we in de Toekomstscenario's uit van een specifiek Barnevelds DNA met termen als (sociaal) veelkleurig, actief en ondernemend. en de druk op de woningmarkt te verlichten. De wens om deze groei te realiseren doet een beroep op de draagkracht van de samenleving. Dit kan ten koste gaan van andere ambities, zoals de sociale samenhang en het behoud van het Barneveldse DNA.

Bovendien, om al deze nieuwe bewoners een goede leefomgeving te kunnen bieden en om bedrijven goed te kunnen accommoderen, zijn investeringen nodig in de kwaliteiten van de leefomgeving: groen, bewegen, parkeren, openbaar vervoer, infrastructuur, voorzieningen, etc. Daar is geld voor nodig, of is het nodig dat Rijk en provincie noodzakelijke investeringen doen.

De vraag is of we onze groeiambitie ook doorzetten als niet aan wezenlijke randvoorwaarden kan worden voldaan door het ontbreken van de noodzakelijke investeringen in bijvoorbeeld ons wegennet of het realiseren van (maatschappelijke) voorzieningen. Of willen we dan onze groeiambitie matigen?

C. WAT ZEGT HET VOORKEURSSCENARIO IN RELATIE TOT HET DILEMMA?

- We streven naar een inclusieve samenleving waar mensen naar elkaar omkijken.
- We streven naar een wijken en buurten die bijdragen aan bewegen, sporten, cultuur en ontmoeten en waar voldoende groen is (uitgangspunten gezonde wijk als vertrekpunt).
- Laagdrempelige en toegankelijke basisvoorzieningen voor iedereen in de openbare ruimte.
- 8.000 nieuwe woningen tot 2040, binnen de randvoorwaarden.
- Kwalitatieve versterking van het aanbod grotere voorzieningen
- Vitale, duurzame en klimaatbestendige inrichting openbare ruimte.
- Zorgdragen voor een kwalitatief hoogwaardige inrichting van openbare ruimte om de kwaliteit van de werkomgeving te kunnen waarborgen.
- Regionaal en bovenregionaal verkeer afwikkelen op snelwegen en hoofdwegen, die daarvoor over voldoende capaciteit moeten beschikken.
- Benutten bestaande capaciteit wegennet binnen acceptabele grenzen.
- Gelet op de groei van de gemeente is de aanleg van een oostelijke rondweg noodzakelijk.

D. KORTE UITLEG VAN DE GEVOLGEN VAN DE ENE OF DE ANDERE KEUZE

- Wanneer we de groei voorop stellen, dan accepteren we dat (vooralsnog) mogelijk niet aan de gewenste kwaliteit wordt voldaan. Een gevolg kan bijvoorbeeld zijn dat ons wegennet (nog meer) overbelast raakt omdat er geen geld was voor de noodzakelijke investeringen. Maar we zorgen er dan wel voor dat nieuwe woningen en nieuw bedrijventerrein in de gewenste hoeveelheden en categorieën beschikbaar komt om in de behoefte te voorzien.
- In Barneveld is een flink te kort aan (betaalbare) woningen. De groei van de gemeente en de bouw van extra woningen is ook nodig om de eigen inwoners te huisvesten. Minder of geen groei betekent ook dat verdringing optreedt. Ook dat kan een negatief effect hebben op de sociale samenhang.
- In de omgevingseffectrapportage op de beide toekomstsscenario's is beschreven dat bouwen voor eigen behoefte mogelijk een positief effect heeft op sociale cohesie en inclusiviteit. Naarmate er meer wordt gebouwd dan de groeibehoefte van de lokale aanwas, wordt een groter deel van de groei gerealiseerd door migratie van buiten de gemeentegrenzen. Dit heeft mogelijk een negatief effect op de sociale cohesie en identiteit.
- Uit het participatietraject blijkt terughoudendheid ten opzichte van een te snelle groei. Inwoners willen graag het dorpse karakter behouden en vinden de sociale samenhang belangrijk. In Barneveld is een flink te kort aan (betaalbare) woningen. De groei van de gemeente en de bouw van extra woningen is ook nodig om de eigen inwoners te huisvesten. Minder of geen groei betekent ook dat verdringing zal gaan optreden. Ook dat kan een negatief effect hebben op de sociale samenhang.

NAAR OVERZICHT

2

DILEMMA 2: KWALITEIT OF KWANTITEIT: HOOGWAARDIGE LEEFOMGEVING OF VEEL WONINGEN

A. FORMULERING VAN HET DILEMMA

Bij het invullen van nieuwe woonlocaties staan betaalbaarheid en zuinig ruimtegebruik voorop, met een mix van inbreiding en uitbreiding. Dit raakt de gewenste kwalitatieve inrichting van ons stedelijk gebied op aspecten als duurzaamheid, gezondheid en welzijn. Kwaliteit kost echter geld. Wat staat voorop: kwaliteit of kwantiteit?

Dilemma in verhouding tot de hoofdopgaven

Dilemma is thema overstijgend

1. Gezond en toekomstbestendig Barneveld.
2. Prettig leven in vitale dorpen.
3. Bereikbaar nu en in de toekomst.

B. KORTE TOELICHTING OP HET DILEMMA

Een groene, duurzame en gezonde leefomgeving zorgt aantoonbaar voor een betere gezondheid, meer sociale samenhang, meer gevoel van veiligheid, een langere levensverwachting en minder zorgkosten. Dat vraagt echter ook om meer ruimte. Het vrijhouden van groene locaties beperkt de mogelijkheden van inbreiding. En nieuwe woongebieden vragen om een ruimere opzet, bijvoorbeeld omdat niet alle ambities in hetzelfde areaal openbare ruimte als voorheen een plaats kunnen krijgen. In die openbare ruimte is er bijvoorbeeld ook ruimte nodig voor wegen, fietspaden, parkeren, kabels, leidingen etc. naast doelen omtrent biodiversiteit, klimaatadaptatie en ruimte voor ontmoeten en spelen. Multifunctionaliteit is dan het uitgangspunt, maar dit kent zijn grenzen.

Daarnaast leidt het ook tot meer kosten per woning, waardoor de betaalbaarheid van woningen onder druk komt te staan. Dat is om verschillende redenen onwenselijk, bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van bestaanszekerheid. Het realiseren van een hoogwaardige leefomgeving en het bouwen van voldoende (betaalbare) woningen staan hierdoor op gespannen voet met elkaar.

Een goed voorbeeld van dit spanningsveld is de wijk Bloemendal. Die wijk voldoet in veel opzichten aan de kwaliteiten zoals die in het voorkeursscenario staan beschreven en telt ongeveer 25 woningen per ha. Dat is tamelijk extensief. Daartegenover staat dat de grondexploitatie van deze wijk negatief is geworden, als gevolg van stapeling van diverse ambities.

C. WAT ZEGT HET VOORKEURSSCENARIO IN RELATIE TOT HET DILEMMA?

- De gemeente streeft naar een leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is;
- Gemeente past 3-30-300 regel toe waar mogelijk;
- Laagdrempelige en toegankelijke basisvoorzieningen voor iedereen in de openbare ruimte, aansluitend bij de behoefte;
- Betaalbare woningbouwprogrammering met spreiding over de kernen;
- Uitgangspunten gezonde wijk vertrekpunt voor inrichting openbare ruimte;
- Lagere parkeernormen waar alternatieven zijn voor de auto;
- We blijven in de meeste gebieden dezelfde parkeernormen hanteren. We gaan nabij de stations na waar we lagere parkeernormen kunnen hanteren.

D. KORTE UITLEG VAN DE GEVOLGEN VAN DE ENE OF DE ANDERE KEUZE

- In het OER scoort een groene, gezonde en duurzame leefomgeving positief op aspecten als klimaatbestendigheid, gezonde leefomgeving en een vitale woonomgeving. Zeker als dit ook gepaard gaat met minder ruimte voor de auto. Het meer oog hebben voor de kwantiteit kent op deze vlakken risico's naar de toekomst in die zin dat wijken minder toekomstbestendig zijn met alle kosten dan van dien.
- Tegelijk scoort in het OER verdichting in de vorm van inbreiding positief op het aspect ruimtelijke kwaliteit omdat uitbreidingslocaties ten koste gaan van de kwaliteiten van het buitengebied te meer als dit ook gepaard gaat met infrastructuurmaatregelen.
- Uit de participatie is gebleken dat er begrip is voor inbreiding mits dat niet ten koste gaat van het dorpse en groene karakter.

NAAR OVERZICHT

3

DILEMMA 3: BEREIKBAARHEID, WEL OF GEEN OPTIMALE DOORSTROMING VAN VERKEER

A. FORMULERING VAN HET DILEMMA

Willen we altijd een goede doorstroming op de ontsluitingswegen, of accepteren we een matige doorstroming op de drukste momenten?
Optimale doorstroming kost veel geld en stimuleert autogebruik.

Dilemma in verhouding tot de hoofdopgaven

Dilemma speelt zich af binnen één hoofdopgave, nl.: 1. Bereikbaar nu en in de toekomst.

B. KORTE TOELICHTING OP HET DILEMMA

De gemiddelde rijsnelheid op diverse ontsluitingswegen neemt in de huidige situatie in de spitsperioden soms af tot minder dan 20 km/u ofwel minder dan de helft van die buiten de spitsperioden, met alle gevolgen van dien voor de reistijd en voor de leefbaarheid.

Hoe willen we daarmee omgaan? Zetten we de bereikbaarheid en de doorstroming voorop, of accepteren we dit, ook met de gedachte dat mensen dan soms eerder de fiets of het openbaar vervoer nemen?

C. WAT ZEGT HET VOORKEURSSCENARIO IN RELATIE TOT HET DILEMMA?

- Pas als optimalisatie van het bestaande wegennet een te grote impact heeft, komt de aanleg van nieuwe infrastructuur aan de orde;
- De auto blijft een onverminderd belangrijke rol spelen in Barneveld, mede gelet op de samenstelling van de werkende bevolking en de ligging van de kernen;
- Streven naar verbetering van het openbaar vervoer, en kansen benutten voor alternatieve vormen van (duurzamere) mobiliteit;
- Een fundamentele verschuiving van autogebruik naar het openbaar vervoer is voorlopig niet te verwachten;
- Benutten bestaande capaciteit wegennet binnen acceptabele grenzen;
- Streven naar een robuuste infrastructuur van rondwegen en radialen.

D. KORTE UITLEG VAN DE GEVOLGEN VAN DE ENE OF DE ANDERE KEUZE

Goede doorstroming:

- Autogebruik wordt volledig gefaciliteerd;
- Hoge kosten om infrastructuur op peil te houden.

Matige doorstroming:

- Autogebruik wordt op zichzelf niet onmogelijk gemaakt;
- Men wordt gestimuleerd tot ander mobiliteitsgedrag (spits mijden, andere vervoerswijze);
- Risico's op onveilige situaties fietsers door risicogedrag automobilisten;
- Lange aanrijdtijden voor hulpdiensten tijdens drukke perioden;
- Hoger risico op sluipverkeer door sommige wijken.

NAAR OVERZICHT

4 DILEMMA 4 : MEER FUNCTIES IN WOONWIJKEN OF NIET?

A. FORMULERING VAN HET DILEMMA

De afgelopen jaren hebben we vooral wijken gerealiseerd, waarin alleen gewoond kan worden. Er kan ook voor worden gekozen om, binnen grenzen, werken in woonwijken toe te staan en andere voorzieningen. Goed idee of niet?

Dilemma in verhouding tot de hoofdopgaven
Dilemma is thema overstijgend

1. Gezond en toekomstbestendig Barneveld.
2. Prettig leven in vitale dorpen.
3. Ruimte voor ondernemerschap.
4. Bereikbaar nu en in de toekomst.

B. KORTE TOELICHTING OP HET DILEMMA

De woonwijken die in de afgelopen jaren gerealiseerd zijn, zijn veelal monofunctionele woonwijken. Dat houdt in dat in dergelijke wijken veelal alleen gewoond wordt met ondersteunende maatschappelijke voorzieningen zoals scholen. Werken, winkelen en vrijetijdsbesteding van de bewoners van de wijken, vinden veelal plaats buiten de wijk.

Er is veel te zeggen voor meer functiemenging. Het scheiden van wonen en werken is minder nodig dan vroeger, omdat werk er tegenwoordig anders uitziet met minder hinder en bijvoorbeeld meer eenmansbedrijven. Daarnaast groeit de kern Barneveld zodanig met grote woonwijken, dat er voldoende marktpotentieel is voor commerciële voorzieningen als detailhandel, horeca en nieuwe kantoorconcepten en combinaties daarvan. Meer werkgelegenheid in de wijk, meer voorzieningen kunnen de levendigheid in de wijk vergroten, de leefbaarheid bevorderen en het draagt bij aan vermindering van mobiliteit. Anderzijds betekent meer reuring in een wijk ook een grotere kans op hinder (bijvoorbeeld geluid, verkeer van buiten de wijk en parkeren) en daardoor weer afname van woongenot. Verder kunnen werkvoorzieningen en commerciële voorzieningen concurreren met bestaande dorpscentra en werklocaties.

C. WAT ZEGT HET VOORKEURSSCENARIO IN RELATIE TOT HET DILEMMA?

- De geluidsbelasting op de woonomgeving beperken we zoveel mogelijk (1);
- De gemeente streeft naar een leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is (1) ;
- Voldoende ontmoetingsplekken in de dorpen (1);
- Ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid in elke wijk, ruimte voor winkels in de grotere wijken van de kern Barneveld (2);
- Actief sturen op passende basisvoorzieningen in elke wijk en kern (2);
- Passende kleinschalige werkmogelijkheden in de wijken (3);
- In en nabij kernen ruimte voor kleinschalige en lichte werklocaties (3);
- Stimuleren combinatie wonen en werken (3);
- Minder verkeersbewegingen door voldoende basisvoorzieningen in de wijken en kernen (4).

D. KORTE UITLEG VAN DE GEVOLGEN VAN DE ENE OF DE ANDERE KEUZE

- In de omgevingseffectrapportage, noch in de inbreng participatie komt dit dilemma expliciet terug.
- Functiescheiding is een belangrijk principe binnen de ruimtelijke ordening. De mogelijkheden van functiemenging zijn juridisch begrensd op aspecten als geur, geluid, verkeer en veiligheid, om ruimtelijk ongewenste situaties te voorkomen.
- Ook als aan wet- en regelgeving wordt voldaan, kan er door omwonenden hinder worden ervaren, met klachten en soms ook procedures tot gevolg. Dat heeft negatieve impact op het vestigingsklimaat en uiteindelijk ook het woongenot.
- Functiemenging kan leiden tot lagere opbrengsten. Grond voor woningen heeft vaak een hogere opbrengst. Voor de grondexploitatie en verwerving van gronden heeft dat impact.
- Functiemenging leidt tot een zuiniger en meer multifunctioneel gebruik. Voorzieningen zoals parkeren kunnen gedeeld worden en met werkvoorzieningen in de wijk ontstaat ook een bredere basis voor onder andere commerciële voorzieningen zoals detailhandel en horeca. Verder komt het de sociale veiligheid ten goede.
- Functiemengingen dragen bij aan het beter en gerichter kunnen inzetten van bedrijventerreinen. Het bedrijventerrein Harselaar biedt ruimte voor zware bedrijvigheid, maar heeft nu een diffuus profiel door een brede variëteit van bedrijven die daar gevestigd is. Uit onderzoek in de provincie Zuid-Holland bleek bijvoorbeeld dat ca. 15% van de bedrijven op bedrijventerreinen moeilijk te mengen zijn met woningen.
- Het beter mengen van functies draagt bij aan het voorkomen van mobiliteit, betere bereikbaarheid en aan meer fietsen en lopen in plaats van auto's.

NAAR OVERZICHT

5 DILEMMA 5: GEZONDHEID, NATUUR, MILIEU EN EEN ECONOMISCH GEZONDE AGRARISCHE SECTOR

A. FORMULERING VAN HET DILEMMA

1. **Een gezonde leefomgeving voor mens en natuur is net zo belangrijk als het bieden van een gezonde economische toekomst aan de agrarische sector in Barneveld. In de zoektocht naar een goede belangenafweging kunnen en zullen vanuit beide invalshoeken concessies noodzakelijk zijn. Zolang en voor zover landelijk en provinciaal beleid daarvoor de ruimte laten, wil de gemeente op deze basis haar beleid inrichten.**
2. **Een gezonde leefomgeving voor mens en natuur is randvoorwaarde voor een toekomstbestendige en duurzame agrarische bedrijfsvoering. Gelet op de huidige situatie brengt dat onvermijdelijk een krimp van de agrarische sector met zich mee. Binnen de ruimte die er is willen we de transitie naar een duurzame agrarische sector actief stimuleren en faciliteren. De gemeente wil niet wachten op landelijk beleid en voor zover nodig al zelf de nodige structurerende keuzes gaan maken.**

Dilemma in verhouding tot de hoofdopgaven

Dilemma is thema overstijgend

1. Gezond en toekomstbestendig Barneveld.
2. Prettig leven in vitale dorpen.
3. Waardevol Landelijk Gebied.

B. KORTE TOELICHTING OP HET DILEMMA

Actuele duiding van het ontwerp Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en het concept Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG) laat zien dat het landelijk gebied van Barneveld volledig als prioritair transformatiegebied is bestempeld en met name de intensieve veehouderij gaat raken in de gebieden Stroe, Kootwijkerbroek en Garderen. De impact is groot. Het zou betekenen dat ca 1/3 agrarische grond uit productie zal worden genomen voor maatregelen die betrekking hebben op de doelen natuur, klimaat, water en bodem.

Toelichting

In het kader van het NPLG onder de Omgevingswet heeft de provincie Gelderland afgelopen zomer een minimaal gebiedsplan ‘VLGG 0,5’ onder de Natuurbeschermingswet (NbW) ingediend. Daarmee heeft de provincie een beperkte invulling gegeven aan de doelen van het NPLG. Op dit moment wordt nog gewerkt aan een volledige versie. Inhoudelijk vraagt de Rijksoverheid aan de provincies om invulling en regie te geven aan 11 structurerende keuzes in het NPLG. De provincies treden op als gebiedsregisseur. Bij onvoldoende sturing vanuit de provincie, bestaat de mogelijkheid dat het Rijk dit zelf gaat doen. Met de uitwerking van de 11 structurerende keuzes worden de ruimtelijke afweging en inrichting van het landelijk gebied direct gekoppeld aan de aspecten van gezondheid en milieu(gebruiksruimte). Keuze in o.a. overgangsgebieden, extensivering van grondgebruik in beekdalen, hoge zandgronden, sturing in bedrijfsdichtheden in verband met dierziekten en zoönosen maken hier onderdeel van uit.

C. WAT ZEGT HET VOORKEURSSCENARIO IN RELATIE TOT HET DILEMMA?

Het voorkeursscenario gaat uit van de opvatting dat een gezonde leefomgeving voor mens en natuur net zo belangrijk is als een gezonde toekomst voor de landbouw. Met de nieuwste inzichten lijkt het erop dat de Rijksoverheid aanstuurt op een gezonde leefomgeving voor mens en natuur die randvoorwaardelijk is voor een toekomstbestendige en duurzame agrarische bedrijfsvoering.

Toelichting

De omgevingsvisie zal een plaats moeten bieden aan de opgaven die vanuit de NPLG op ons af komen. Daar komen de genoemde 11 structurerende keuzes bij die recent openbaar zijn geworden.

De structurerende keuzes m.b.t. gezondheid, dierziekten en zoönosen zullen leiden tot schuring met agrarische bedrijvigheid, als gevolg van ligging in gebieden met grote bedrijfsdichtheden, ligging in de nabijheid van Natura 2000 gebieden, nabij dorpsranden of nabij maatschappelijke zorgvoorzieningen.

D. KORTE UITLEG VAN DE GEVOLGEN VAN DE ENE OF DE ANDERE KEUZE

Beide opties (een gezonde leefomgeving voor mens en natuur 1. is net zo belangrijk of 2. is randvoorwaardelijk voor een toekomstbestendige en duurzame agrarische bedrijfsvoering) hebben ruimtelijk en sociaal economisch impact op de huidige landbouwstructuur en raakt daarmee ook de agribusiness en het DNA van de Barneveldse samenleving. Bij een keuze voor optie 1 is de impact wel van een andere orde dan de keuze voor optie 2.

Toelichting

Het voornemen is om op basis van structurerende keuzes uit het NPLG en vertaald naar het VLGG grote oppervlaktes aan te wijzen voor extensivering van landbouwkundig (grond)gebruik in relatie tot natuurherstel en mineralenhuishouding in de stroomgebieden KRW (Kader Richtlijn Water), klimaatrobuuste en natuur-inclusieve invulling van beekdalen op de hoge zandgronden, herstel en verbetering bestaande natuurgebieden (overgangsgebieden), aanleg van bossen(strategie) en groen blauwe dooradering (GBDA) in het cultuurlandschap. Vanuit het beleid dat zich nu aftekent gaat dat laatste om de gebieden rond de beekdalen, waarbij beekdalen in het Gelders Natuur Netwerk of in Natura 2000 gebieden met een grotere zone te maken krijgen dan daarbuiten.

Wanneer de structurerende keuzes met betrekking tot gezondheid en milieu gekoppeld worden aan het ruimtegebruik van de landbouw, zal dit met name de bestaande landbouw(bedrijven) treffen in de nabijheid van dorpsranden, stikstof gevoelige natuur en in de beekdalen. Bij een grote dichtheid van intensieve bedrijven zal de afstand van de bedrijven onderling ook een rol gaan spelen, evenals de afstand tot gevoelige voorzieningen in het buitengebied. Ten aanzien van klimaatdoelstellingen en nutriëntenbalans in de bodem zal veel gevraagd worden van de grondgebonden melkveehouderij in de Vallei (vanwege terugdringen van CH4 en nutriënten/mestuitgifte op het land en de afbouw van de veestapel, na een lager GVE per ha). Omdat de overheid strenger gaat sturen vanuit milieu, gezondheid, natuurherstel en klimaat, zal de economische impact voor de landbouwsector en daarmee voor het landelijk gebied in Barneveld groot zijn. Met de hierboven genoemde stapeling van opgaven is het aannemelijk dat een groot deel van de bedrijven hieronder bezwijkt, met name wanneer een groot deel van het landgebruik alleen extensief mag worden gebruikt. Dit betekent naast verlies van inkomen ook areaal verlies en/of afwaardering van gronden waar mogelijk geen financiële compensatie tegenover staat. De vraag is nu hoe we willen omgaan met al deze ontwikkelingen in onze omgeving. Vanwege de lopende kabinetsformatie is er ook onzekerheid hoe dit dossier zich op termijn gaat ontwikkelen.

Participatie:

Uit de tafelgesprekken in de participatietrajecten van Omgevingsvisie en Toetsingskader Landelijk Gebied blijkt dat de deelnemers trots zijn op de boer. Vanuit de participatie Omgevingsvisie 2040 geeft een meerderheid van de deelnemers aan te kiezen voor Verder met Barneveld. Op basis van de enquêtes wordt aangegeven dat er in de toekomst ook aandacht en ruimte gegeven moet worden aan natuur-inclusieve landbouw.
Vanuit de tafels is verder het volgende meegegeven/op het hart gedrukt:

1. Wees zuinig op de landbouw, geen versnippering van landbouwgrond;
2. Vermijd tegenstelling tussen landbouw en natuur;
3. De gemeente Barneveld is een landbouwgemeente met een gevarieerd buitengebied, neem dat als vertrekpunt;
4. De overheid moet duidelijk(er) zijn wat moet en kan in de transitie naar een duurzame en economische landbouw;
5. Laat de boer ondernemer zijn: denk en werk mee met boeren om de transitie mogelijk te maken;
6. Houdt de landbouwgrond zoveel mogelijk bij de landbouw om extensivering en innovatie mogelijk te maken;
7. Functieverandering naar wonen beperken en de ‘ladder/volgorde’ dorpsrandzone, clustering, erf hanteren;
8. Functieverandering naar niet agrarisch niet beperken, maatwerk toepassen.

NAAR OVERZICHT

6 DILEMMA 6: WEL OF NIET EXTRA INVESTEREN IN WIJKEN MET GEZONDHEIDSACHTERSTAND

A. FORMULERING VAN HET DILEMMA

In de gemeente is er sprake van gezondheidsverschillen tussen wijken en buurten. Kiezen we ervoor om anders om te gaan met wijken waar mensen minder gezond zijn of willen we elke wijk op dezelfde manier behandelen?

Dilemma in verhouding tot de hoofdopgaven

Dilemma speelt zich af binnen één hoofdopgave, nl.: 1. Gezond en toekomstbestendig Barneveld.

B. KORTE TOELICHTING OP HET DILEMMA

In Nederland leven mensen met een laag opleidingsniveau en laag inkomen gemiddeld 8 jaar korter en zelfs 15 jaar korter in goede gezondheid. Deze verschillen zijn de afgelopen jaren eerder groter dan kleiner geworden.

In veel gemeenten zijn de gezondheidsverschillen tussen wijken en buurten groot. In sommige wijken en buurten voelen mensen zich minder gezond, ervaren ze minder welzijn, voelen mensen zich vaker eenzaam en kampen mensen vaker met chronische aandoeningen.

In de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid is het verkleinen van gezondheidsachterstanden één van de vier prioriteiten. In deze nota en adviezen van o.a. de Sociaal Economische Raad is de ambitie gesteld om met voorrang te investeren in de leefomgeving binnen wijken waar mensen zich minder gezond voelen.

C. WAT ZEGT HET VOORKEURSSCENARIO IN RELATIE TOT HET DILEMMA?

Er zijn aanzienlijke gezondheidsverschillen tussen de buurten en wijken in onze gemeente. Het verbeteren van de gezonde leefomgeving kan helpen om deze gezondheidsverschillen te verkleinen. In lijn met de landelijke adviezen, staat in het voorkeursscenario beschreven dat we inzetten op het verkleinen van gezondheidsverschillen, door meer te investeren in wijken waar er grotere uitdagingen liggen op het gebied van gezondheid, welzijn en sociale samenhang.

D. KORTE UITLEG VAN DE GEVOLGEN VAN DE ENE OF DE ANDERE KEUZE

- Verschillend investeren in wijken voor het verkleinen van gezondheidsverschillen is een effectieve strategie om gezondheidsverschillen te verkleinen;
- Tegelijkertijd betekent dit dat er mogelijk meer capaciteit en middelen worden ingezet in de wijken waar dit het hardst nodig is. Er wordt dus meer prioriteit gegeven aan wijken en buurten waar mensen zich minder gezond voelen;
- Uit het participatieverslag blijkt dat bijna de helft van de respondenten vindt dat de gemeente gezondheidsgedrag moet stimuleren. Drie op de tien inwoners vinden dat mensen zelf moeten weten hoe gezond ze leven. In het participatieverslag is geen uitspraak gedaan over het verkleinen van gezondheidsverschillen;
- Het OER doet geen uitspraak over de gevolgen van meer investeren in wijken en buurten waar mensen zich minder gezond voelen.

NAAR OVERZICHT

7 DILEMMA 7: GROENE BUFFERS IN VERSTEDELIJKTE AS: ROBUUST OF NIET?

A. FORMULERING VAN HET DILEMMA

Een robuuste inrichting van brede groene buffers in de verstedelijkte as Barneveld - Voorthuizen, strijdt om de ruimte met allerlei gewenste ruimtelijke functies in dezelfde omgeving. Wat staat voorop: groen of functie?

Dilemma in verhouding tot de hoofdopgaven
Dilemma is thema overstijgend

1. Gezond en toekomstbestendig Barneveld.
2. Prettig leven in vitale dorpen.
3. Waardevol landelijk gebied.
4. Ruimte voor ondernemerschap.
5. Bereikbaar nu en in de toekomst.

B. KORTE TOELICHTING OP HET DILEMMA

In de verstedelijkte as (Barneveld – Harselaar – Voorthuizen) liggen tussen de beide kernen en het bedrijventerrein Harselaar groene buffers. Voor beide is in het verleden ook een gebiedsvisie opgesteld (Zeumeren, Esvelderbeekzone) met als doel behoud van deze overgangsgebieden (landschappelijke, maar ook milieutechnische buffer). Daarnaast liggen er ook andere ambities die deels ook verder reiken dan de Gebiedsvisies. Denk aan het versterken van het beek(dal) landschap als groen-blauwe structuurdrager in het landelijk gebied, waarbij de beek ook de ruimte krijgt om te meanderen, te overstromen en waar water in het gebied vast kan worden gehouden.

Tegelijk staan deze gebieden onder druk door dorpsuitbreiding (Bloemendal, Voorthuizen Zuid, Oranjevereniging), intensivering van het recreatiegebied Zeumeren en uitbreiding van Harselaar. Dat is verklaarbaar gelet op de nabijheid van mobiliteitsvoorzieningen (A1/ A30, spoor) en de nabijheid van wonen/werken. En ook daar liggen ambities, zoals bijvoorbeeld de upgrading van station Barneveld Noord.

Er komen derhalve de nodige verschillende ruimtelijke opgaven van het stedelijk gebied en het landelijk gebied bij elkaar, die vragen om integrale keuzes en uitwerking. Hoe gaan we om met deze groene buffers? Wat willen we er (wel) mee en wat willen we absoluut niet? En hoe breed moeten deze groene buffers zijn?

C. WAT ZEGT HET VOORKEURSSCENARIO IN RELATIE TOT HET DILEMMA?

- Barneveld streeft naar ontwikkeling en behoud van groene overgangszones rond de dorpen;
- Inrichten van recreatiezones rond de dorpen;
- Afstemming met de agrarische sector bij de inrichting van deze zones;
- De principes van bodem en water zijn leidend;
- Geen nieuwe grote woonwijk voor de kern Barneveld (optimaliseren Bloemendal als gevolg van GWG)
- Extra aandacht voor stationsomgevingen;
- Vitale, duurzame en klimaatbestendige inrichting openbare ruimte;.
- Voldoende sport-, beweeg-, cultuur- en ontmoetingsmogelijkheden in de openbare ruimte;
- Uitbreiding van het bedrijventerrein De Harselaar tot 2030 met zo'n 40 ha in het deelgebied Harselaar-Zuid;
- Tot 2040 minimaal kunnen voldoen aan de groeivraag van bestaande bedrijven en zo mogelijk aan de regionaal berekende groeivraag;
- Werk- en ontmoetingslocaties kenniswerkers nabij stations;
- Ruimtelijke ontwikkelingen bij voorkeur daar plannen waar het wegennet nog capaciteit heeft;
- Streven naar een robuuste infrastructuur van rondwegen en radialen;
- Om het gebruik van het ov te stimuleren streeft de gemeente haltes na op de spoorlijn Amersfoort – Apeldoorn bij station Barneveld-Noord en Stroe.

D. KORTE UITLEG VAN DE GEVOLGEN VAN DE ENE OF DE ANDERE KEUZE

- Op criteria als "Bodem, water en ondergrond", "Natuur"", "Klimaatbestendigheid", en "Gezonde leefomgeving" scoort een robuust groenblauw raamwerk in het OER positief en zijn brede groene bufferzones te prefereren;
- Robuuste groene bufferzones scoren ook goed bezien vanuit participatieoogpunt. Een groene en gezonde gemeente met voldoende beweegmogelijkheden vindt men belangrijk en daar kunnen groene bufferzones direct grenzend aan de twee grote kernen goed aan bijdragen;
- De keuze voor robuuste groene bufferzones vragen financieel en bestuurlijk meer om tot realisatie te komen. Illustratief is dat de beide Gebiedsvisies beperkt tot uitvoering zijn gekomen, vanwege het ontbreken van financiële middelen en daarmee dus ook uitvoeringscapaciteit. Die financiële middelen zijn ook op dit moment niet beschikbaar. Wel is er zicht op een beperkt deel realisatie als gevolg van compensatieverplichtingen door gebiedsontwikkeling (uitbreiding/intensivering bedrijventerrein Harselaar).

NB: Voor het oostelijk deel van de Esvelderbeekzone is uitvoering wel gelukt door economische dragers (woningbouw), compensatieverplichtingen (water, natuur) en (financiële) bijdragen van derden (natuurontwikkeling, beekherstel). Voor het resterende deel zijn op dit moment geen middelen beschikbaar.

NAAR OVERZICHT

8

DILEMMA 8: GEZONDHEID VOOROP OF TOCH NIET?

A. FORMULERING VAN HET DILEMMA

De Omgevingswet maakt van gezondheid een te beschermen belang. Als we dat volgen dan kan dat consequenties hebben voor de gemeente omdat we dan in de ruimtelijke ordening veel meer rekening moeten houden met gezondheid. Hoe kijken we daarnaar? Staat gezondheid altijd voorop of is het onderdeel van de belangenafweging?

Dilemma in verhouding tot de hoofdopgaven
Dilemma is thema overstijgend

1. Gezond en toekomstbestendig Barneveld.
2. Prettig leven in vitale dorpen.
3. Waardevol landelijk gebied.

B. KORTE TOELICHTING OP HET DILEMMA

Gezondheid is een te beschermen belang in de Omgevingswet. Daarmee is gezondheid een belangrijker thema geworden dan het was onder de Wm, Wro en Wabo. Het meer centraal stellen van het thema gezondheid betekent bijvoorbeeld dat we rekening houden met de adviesafstanden van de GGD in plaats van de afstanden die volgen uit Bedrijven en milieuzonering en de Wet veehouderij en gezondheid.

Dat betekent bijvoorbeeld dat we woningen als gevoelige bestemmingen beschouwen en dan minimaal 250 meter aanhouden tussen een woning en een veehouderij. Ook kan dit gevolgen hebben voor het situeren van woningen langs dorgaande wegen.

C. WAT ZEGT HET VOORKEURSSCENARIO IN RELATIE TOT HET DILEMMA?

- De opgave *gezonde leefomgeving* is een belangrijk element van de Omgevingswet. Hier benaderen wij gezondheid vanuit het begrip positieve gezondheid. Het gaat over de volgende aspecten: fysieke gezondheid, mentale gezondheid, kwaliteit van leven, zingeving, dagelijks functioneren en meedoen;
- Uitgangspunt van het voorkeursscenario is dat de ontwikkelingen in beginsel positief bijdragen aan de duurzame leefomgeving en aan de gezondheid van de inwoners van Barneveld. In beginsel wil zeggen dat het een streven is. Gezien alle belangen is dit resultaat niet altijd te realiseren. In de omgevingsvisie zal meer inzicht worden gegeven aan het per gebied bieden van een afwegingskader;
- Een gezonde leefomgeving is een omgeving die als prettig en veilig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is. Ontwikkeling en borging van een dergelijke leefomgeving is een belangrijke voorwaarde bij de inrichting van de ruimte en het toestaan van activiteiten. De basis hierbij zijn indicatoren die de VNG geeft voor een gezonde leefomgeving. We werken dit uitgangspunt later verder uit en komen dan tot indicatoren en richtlijnen voor de gemeente Barneveld.

D. KORTE UITLEG VAN DE GEVOLGEN VAN DE ENE OF DE ANDERE KEUZE

- Gezondheid is een belangrijk te beschermen belang van de Omgevingswet. Het is te verwachten dat burgers de gemeente zullen aanspreken op dit belang.
- Het hanteren van de gezondheidsadviezen betekent wel dat er (meer) afstand gehouden moet worden ten opzichte van milieubelastende activiteiten. Dat betekent of minder ruimte voor gevoelige functies als woningen of minder bedrijvigheid.
- De omgevingseffectrapportage toetst de toekomstsscenario's ook aan gezondheid. Beide scenario's scoren ongeveer hetzelfde op dit thema.

NAAR OVERZICHT

9 DILEMMA 9: BEDRIJFSFUNCTIES IN HET LANDELIJK GEBIED: CLUSTEREN OF NIET?

A. FORMULERING VAN HET DILEMMA

Als gevolg van de transitie in het landelijk gebied is de verwachting dat er veel agrarisch vastgoed vrij komt in de aankomende jaren. Volgens ons huidige functie-veranderingsbeleid (Toetsingskader Landelijk Gebied) hebben stoppende agrariërs de mogelijkheid om hun agrarisch bedrijfsperceel te transformeren naar een bedrijfsperceel voor niet-agrarische bedrijvigheid tot milieucategorie 2. Het verruimen van het functieveranderingsbeleid kan ervoor zorgen dat het voor agrariërs makkelijker wordt om te stoppen. Echter is dit wel in strijd met de wens van het clusteren van werkfuncties. Kortom willen we stoppende boeren faciliteren of houden we vast aan het clusteren van bedrijvigheid?

Dilemma in verhouding tot de hoofdopgaven

Dilemma is thema overstijgend

1. Waardevol landelijk gebied.
2. Ruimte voor ondernemerschap.

B. KORTE TOELICHTING OP HET DILEMMA

Volgens het Toetsingskader Landelijk Gebied is er ruimte voor stoppende agrariërs om over te schakelen naar kleinschalige bedrijvigheid die passend is voor het betreffende deelgebied. Het gaat om max. 750 m2 vloeroppervlakte, max. 100 m2 buitenopslag en max. milieucategorie 2. De vraag is echter of milieucategorie 2 een voldoende stimulans vormt om de omschakeling te doorlopen. Deze milieucategorie biedt namelijk uitsluitend mogelijkheden voor kleinschalige bedrijvigheid die veelal ook in woongebieden voorkomt. Deze beleidslijn (ook vanuit provincie en regio) sluit in principe aan bij de wens om niet-agrarische bedrijvigheid te clusteren op bedrijventerreinen, omdat dit vaak zorgt voor schaalvoordelen, meer onderlinge samenwerkingen en economische spin-offs (mogelijk ook kansen voor meer arbeidsplaatsen).

Dit betekent echter wel dat er (extra) ruimte voor bedrijfskavels aan de randen van dorpen gevonden en gerealiseerd moeten worden en we als gemeente een sterkere regierol moeten aannemen. Wij zullen immers bedrijfskavels aan moeten kunnen bieden (betekent (extra) locaties aanwijzen/ontwikkelen en naar verwachting grondaankoop) en stoppende agrariërs moeten ‘dwingen’ hun niet-agrarische bedrijfsmatige activiteiten uit te oefenen op een bedrijventerrein. Deze beleidslijn is een aanscherping van het huidige beleid en een inperking van de vrijheid van ondernemers, waarbij het de vraag is of we deze ambitie op korte termijn waar kunnen maken. We hebben nu geen locaties voorhanden en stoppende agrariërs moeten vanuit de huidige stoppersregeling al op zeer korte termijn opstallen slopen. Clustering op bedrijventerreinen is vanwege het huidige gebrek aan bedrijfskavels op korte termijn dan ook niet mogelijk. Als we meer ruimte willen geven aan stoppende agrariërs om niet-agrarische bedrijvigheid uit te gaan oefenen dan moeten we overwegen om ons functieveranderingsbeleid te verruimen op dit punt (mits ruimtelijk, milieukundig, landschappelijk en verkeerskundig inpasbaar) en dus in het landelijk gebied meer niet-agrarische bedrijvigheid mogelijk maken.

C. WAT ZEGT HET VOORKEURSSCENARIO IN RELATIE TOT HET DILEMMA?

- Vanuit de opgave van ruimte voor ondernemerschap is het de wens om zo veel mogelijk werkgelegenheid en banen te behouden en te laten groeien. Daarbij is het wenselijk om voldoende bedrijvigheid te hebben, die gezamenlijk elkaar inspireren als kraamkamer voor nieuwe innovaties en ervoor zorgen dat bedrijven in onze gemeenten hun innovaties kunnen ‘showen’;
- Vanuit de opgave waardevol landelijk gebied wordt ingezet op een inrichting van het landelijk gebied waarbinnen natuurlijke waarden en behoud van het agrarisch cultuurlandschap (en/of landschappelijk waardevolle gebieden) hand in hand gaan met de economische vitaliteit van het agrarisch gebied.

D. KORTE UITLEG VAN DE GEVOLGEN VAN DE ENE OF DE ANDERE KEUZE

- Als we vasthouden aan de huidige beleidslijn zijn de mogelijkheden voor agrariërs om om te schakelen naar niet-agrarische bedrijvigheid relatief beperkt, vanwege de mogelijkheden van het geldende toetsingskader én het gebrek aan bedrijfskavels;
- Als we inzetten op het verruimen van het geldende toetsingskader kunnen we (onder voorwaarden) meer niet-agrarische bedrijvigheid in het landelijk gebied mogelijk maken. We geven een grotere stimulans voor agrariërs om eventueel om te schakelen, maar stappen af van de beleidslijn dat dit type bedrijvigheid op bedrijventerreinen thuishoort en er kansen worden benut voor schaalvoordelen etc;
- Als we inzetten op het clusteren van niet-agrarische bedrijfsfuncties op bedrijventerreinen stimuleren we zo veel mogelijk dat onze ondernemers met elkaar samenwerken en economische spin-offs/innovaties etc. optreden (grotere kans op meer arbeidsplaatsen). Ook voorkomen we dat er bedrijfsmatige verkeersbewegingen in het landelijk gebied plaatsvinden en dat deze zich concentreren op het wegennet rondom de dorpen dat hier meestal beter voor is ingericht. We zullen echter wel aan de slag moeten met het aanwijzen van nieuwe locaties waar stoppende agrariërs zich (op termijn) kunnen vestigen, hiertoe mogelijk gronden moeten verwerven en agrariërs moeten faciliteren met hun verhuisbeweging. Tot slot moeten we beseffen dat dit een lange termijn ambitie is. Planprocessen voor nieuwe bedrijfskavels moeten immers nog opgestart gaan worden.

NAAR OVERZICHT

10 DILEMMA 10 : CONCENTRATIE WONINGBOUW IN STEDELIJK GEBIED OF RUIMTE VOOR WONINGBOUW IN HET LANDELIJK GEBIED?

A. FORMULERING VAN HET DILEMMA

Als gevolg van de transities in het landelijk gebied zullen de komende jaren veel agrariërs (moeten) stoppen. Volgens ons functieveranderingsbeleid en Toetsingskader hebben stoppende agrariërs de mogelijkheid om hun agrarisch bedrijfsperceel te transformeren naar wonen. Door de potentiële omvang raakt het andere opgaven: het kan onze eigen woningbouwplannen in meerdere opzichten raken en het heeft negatieve consequenties op het vlak van gezondheid. Gaan we terughoudend om met woningbouw in het buitengebied of niet?

Dilemma in verhouding tot de hoofdopgaven

Dilemma is thema overstijgend

1. Gezond en toekomstbestendig.
2. Prettig wonen en leven.
3. Waardevol landelijk gebied.

B. KORTE TOELICHTING OP HET DILEMMA

Volgens het Toetsingskader Landelijk Gebied is er ruimte voor stoppende agrariërs om over te schakelen naar wonen. Met het toetsingskader wordt ruimte geboden om functieveranderingswoningen onder voorwaarden te realiseren in een kernrandzone, in een bestaand cluster van woningen of op bestaande agrarische bedrijfslocaties (de laatste met uitzondering van één deelgebied). Verder wordt in één deelgebied de mogelijkheid geboden voor differentiatie in woningtype en woonvormen. De verwachting is dat veel meer agrariërs als voorheen de komende jaren gaan stoppen, zodat de kans groot is dat in het landelijk gebied substantieel meer woningen ontstaan.

Dat botst met de aloude beleidslijn om woningbouw zo veel als mogelijk te concentreren in de kernen en het buitengebied te vrijwaren van niet aan het buitengebied gebonden functies. Dat principe van concentratie is bedoeld om efficiënt en op goede wijze te voorzien in de woningbouwopgaaf (bouwen voor verschillende doelgroepen, bijdragen aan en ruimte bieden voor realisatie van bijkomende voorzieningen (bijvoorbeeld infra, groen, scholen). Maar concentratie draagt ook bij aan gezondheid. Denk aan richtafstanden tot agrarische bedrijven (geur, luchtkwaliteit, dierziekten) of denk aan het belang van nabijheid van voorzieningen of tegengaan eenzaamheid.

Het substantieel meer bouwen van woningen in het buitengebied raakt dus niet alleen de identiteit en uitstraling van het landelijk gebied, maar heeft ook consequenties voor het volkshuisvestingsbelang en het gezondheidsbelang. Vanuit deze belangen heeft het de voorkeur om wonen zo veel mogelijk te clusteren in en aansluitend op de kernen. Het toevoegen van functieveranderingswoningen in de kernrandzone kan daaraan bijdragen, maar dan moet er ruimte zijn die niet ten koste gaat van reeds beoogde woningbouwlocaties. Dat vraagt om een sterkere regierol als gemeente.

C. WAT ZEGT HET VOORKEURSSCENARIO IN RELATIE TOT HET DILEMMA?

- De gemeente streeft naar een leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is (1);
- Gedoseerde omgang met woningbouw in het buitengebied en onderzoek naar mogelijkheden van concentratie op een aantal locaties (2);
- Gebieden die we willen gebruiken voor nieuwbouwwijken of nieuwe bedrijventerreinen sluiten we uit van functieveranderingswoningen (2);
- Ruimte voor nieuwe economische dragers in het buitengebied, waaronder ook wonen (3).

D. KORTE UITLEG VAN DE GEVOLGEN VAN DE ENE OF DE ANDERE KEUZE

- Als we vasthouden aan de huidige beleidslijn is de kans reëel dat het beoogde eindbeeld voor het landelijk gebied niet wordt bereikt.
- Vasthouden aan de beleidslijn betekent ook een groter aantal woningen waar je dat vanuit gezondheidsoogpunt en wonen bij voorkeur niet hebt. Dit kan mogelijk ook ten koste gaan van grondexploitaties of leiden tot extra kosten op het gebied van infra, riolering of zorg.
- Het clusteren van functieveranderingswoningen in kernrandzones is een betere optie als spreiding door het buitengebied vanuit het voorzieningenniveau in de breedste zin bezien. Dat vergt echter extra inzet (aanwijzen van locaties, mogelijke grondverwerving).
- Het toestaan van functieveranderingswoningen in het buitengebied is een stimulans voor de benodigde transitie in het buitengebied, omdat het voor veel agrariërs financieel interessant is te realiseren op eigen gronden in combinatie met deelname aan de piekbelastersregeling. Het inperken van die mogelijkheden maakt laatstgenoemde regeling mogelijk minder interessant.

NAAR OVERZICHT